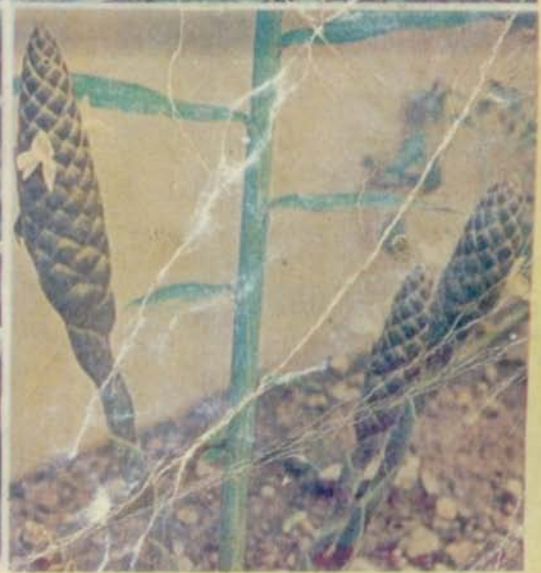

D54

ຕົ້ນໄມ້ເປັນຢາບາງຊະນິດ

ຢູ່ ລາວ

ດຣ. ສຸວັນ ກ. ຜິນິດ
ອາຈານ ບົວໂຂຄອນ ສະແຫວງສຶກສາ
ນາງ ສີສຸພັນ ຫລວງລາດ

ຕົ້ນໄມ້ເປັນຢາບາງຊະນິດ ຢູ່ ລາວ

ໂດຍ:

ດຣ. ສຸວັນ ກ. ຟິນິດ
ອາຈານ ບົວໂຂຄອນ ສະແຫວງສຶກສາ**
ນາງ ສີສຸພັນ ຫລວງລາດ*

ຜູ້ຊີ້ນຳດ້ານວິຊາການ:

ສາດສະດາຈານ ດຣ. Jules E. VIDAL***

ASSOCIATION FOR SENDING PICTURE BOOKS
TO LAO CHILDREN FROM JAPAN

ອົງການ ວິທະຍາສາດ, ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
ວຽງຈັນ 1995

ໂດຍໄດ້ຮັບການຮ່ວມມືຈາກອົງການ ACCT

ສະນັບສະຫນູນການຝຶນໂດຍອົງການ UNESCO

* ອົງການ ວິທະຍາສາດ, ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ວຽງຈັນ

** ມະຫາວິທະຍາໄລ ສ້າງຄູ ວຽງຈັນ

*** ຫໍ່ຝຶນທະຜົນແຫ່ງຊາດ ດ້ານປະຫວັດສາດທຳມະຊາດ, ປາຮີ, ປະເທດຝຣັ່ງ

ຄຳນຳ

ໃນປັດຈຸບັນນີ້, ການນຳໃຊ້ຢາທີ່ຜະລິດຈາກ ທາດເຄມີສັງເຄາະມີ ຜົນສະທ້ອນບໍ່ດີຫລາຍຢ່າງ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ຊົມໃຊ້, ສະນັ້ນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ຄົນໃນທົ່ວ ໂລກ ໂດຍສະເພາະ ໃນບັນດາປະເທດ ອຸດສາຫະກຳຂະຫຍາຍຕົວ ຫັນມາ ໃຫ້ຄວາມສົນໃຈແກ່ການນຳໃຊ້ ຢາຊຶ່ງຜະລິດຈາກຕົ້ນໄມ້ໃນທຳມະຊາດ.

ປະເທດລາວ ເປັນປະເທດທີ່ອຸດົມສົມບູນ ດ້ວຍຕົ້ນໄມ້ນາໆຊະນິດ ໂດຍສະເພາະຕົ້ນໄມ້ ທີ່ປະຊາຊົນລາວເຄີຍມີບົດຮຽນ ໃນການນຳໃຊ້ ແລະ ປຸງແຕ່ງເປັນຢາປົວພະຍາດ ມາແຕ່ດົນນານແລ້ວ.

ອີກປະການໜຶ່ງ, ພັກ ແລະ ລັດຖະບານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ ກໍໄດ້ ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນແກ່ ການນຳໃຊ້ຢາພື້ນເມືອງ ເຂົ້າໃນການປິ່ນປົວພະຍາດ ໄປຄຽງຄູ່ກັບຢາຫຼວງ.

ແຕ່ວ່າ, ບົດຮຽນ ແລະ ມູນເຊື້ອອັນດີງາມ ຂອງປະຊາຊົນລາວ ໃນ ການນຳໃຊ້ ແລະ ປຸງແຕ່ງຢາພື້ນເມືອງນັ້ນ ໄດ້ຖືກຖ່າຍທອດມາ ແບບບໍ່ເປັນ ລະບົບ. ແຕ່ໃນຍຸກປັດຈຸບັນນີ້, ຄວາມຮູ້ທາງດ້ານ ວິທະຍາສາດຢູ່ໃນໂລກ ພັດໄດ້ຂະຫຍາຍຕົວຂຶ້ນ ຢ່າງວ່ອງໄວ, ສະນັ້ນ ຈຶ່ງຄວນສົ່ງເສີມ ການຖ່າຍ ທອດຄວາມຮູ້ ໃນການນຳໃຊ້ຕົ້ນໄມ້ເປັນຢາພື້ນເມືອງຢູ່ ສປປ ລາວ ໃຫ້ເປັນ ລະບົບກ່ວາເກົ່າ.

ດັ່ງນັ້ນ, ອົງການ ວິທະຍາສາດ, ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ທີ່ເຄີຍຮຽບຮຽງປຶ້ມຕຳລາແພດສາດ ພື້ນເມືອງລາວ ມາແລ້ວຄັ້ງໜຶ່ງ ໃນປີ 1986, ຈຶ່ງເຫັນວ່າ ຄວນສືບຕໍ່ຄົ້ນຄ້ວາ ກ່ຽວກັບຕົ້ນໄມ້ເປັນຢາອີກຕື່ມ.

ໂດຍໄດ້ຮັບການຮ່ວມມື ກັບ ອົງການຮ່ວມມື ດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ເຕັກນິກ (*Agence de Cooperation Culturelle et Technique*), ອົງການ ວິທະຍາສາດ, ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຈຶ່ງໄດ້ຊຸກຍູ້ໃຫ້ ບັນດາຜູ້ຊ່ຽວຊານ ແລະ ນັກວິຊາການທາງດ້ານພຶກສາຊາດຂອງລາວ ຂຽນ ແລະ ຈັດພິມປື້ມ "ຕົ້ນໄມ້ເປັນຢາບາງຊະນິດຂອງລາວ" ຂຶ້ນ. ປື້ມຫົວນີ້ ປະກອບດ້ວຍຮູບສີ ແລະ ບົດທີ່ເຕົ້າໂຮມເອົາ ລັກສະນະວິທະຍາສາດແບບ ລວມໆ ຂອງຕົ້ນໄມ້ເຊັ່ນ: ຊື່ ວິທະຍາສາດ, ຕະກຸນ, ລັກສະນະພຶດສາດ, ບັນ ດາສານທີ່ບັນຈຸຈຳນວນໜຶ່ງ, ຄຸນປະໂຫຍດ ແລະ ພາກສ່ວນທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າ ໃນການປຸງແຕ່ງຢາ. ການລຽງລຳດັບຊື່ຂອງພືດໃນສາລະບານ ໄດ້ຈັດຕາມ ຕະກຸນເປັນພາສາລາຕິນ ໂດຍອີງໃສ່ ລຳດັບຕົວອັກສອນລາຕິນ ເປັນຫລັກ. ສ່ວນຮູບປະກອບນັ້ນ ໄດ້ຈັດພິມໄວ້ຢູ່ທ້າຍເຫລັ້ມ ໂດຍລຽງຕາມລຳດັບຂອງ ແຕ່ລະບົດ.

ຍ້ອນວ່າປື້ມດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ຮັບການຂຽນຂຶ້ນໃນໄລຍະເວລາອັນສັ້ນໆ ແລະ ການໃຊ້ຄຳສັບທາງດ້ານ ວິທະຍາສາດກ່ຽວກັບພືດ ຢູ່ໃນປະເທດເຮົາກໍ ບໍ່ທັນເປັນເອກະພາບກັນຢ່າງສົມບູນເທື່ອ, ສະນັ້ນ ໃນປື້ມຫົວນີ້ ກໍບໍ່ອາດປັດ ສະຈາກຂໍ້ຂາດຕົກບົກຜ່ອງ ຊຶ່ງບັນດາຜູ້ຂຽນ ຍິນດີຮັບຄວາມຕຳນິຕິຊົມ ແລະ ການປະກອບຄຳຄິດຄຳເຫັນຈາກທ່ານຜູ້ອ່ານທຸກໆທ່ານ.

ອົງການ ວິທະຍາສາດ, ເຕັກໂນໂລຊີ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ພ້ອມ ດ້ວຍ ຜູ້ຂຽນ ຫວັງວ່າ ປື້ມຫົວນີ້ ຈະເປັນປະໂຫຍດບໍ່ຫນ້ອຍ ສຳລັບນັກຄົ້ນ ຄ້ວາ, ນັກສຶກສາ, ຫມໍ່ຢາພື້ນເມືອງ ແລະ ປະຊາຊົນເພື່ອນຳໃຊ້ຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ ຖືກຕ້ອງ ເຂົ້າໃນການຄົ້ນຄ້ວາ ແລະ ປຸງແຕ່ງຢາປົວພະຍາດ ພ້ອມທັງຈະ ເຮັດໃຫ້ຫຼາຍຄົນສົນໃຈ ແລະ ເຫັນຄຸນປະໂຫຍດອັນມະຫາສານຂອງຕົ້ນໄມ້ ໃນ ສປປ ລາວອີກດ້ວຍ.

ສາລະບານ

	ຫນ້າ
ຄຳນຳ	3
ສາລະບານ	5
	ACANTHACEAE
• ຕົ້ນ ຣາຊາປີ	(<i>Andrographis paniculata</i>) 9
• ຕົ້ນ ຫມາກແຕກ	(<i>Ruellia tuberosa</i>) 11
	AMARYLLIDACEAE
• ຕົ້ນ ຫວ້ານຊົນ	(<i>Hymenocallis littoralis</i>) 13
	ANNONACEAE
• ຕົ້ນ ຫມາກຂຽບ	(<i>Annona squamosa</i>) 15
	APOCYNACEAE
• ຕົ້ນ ກາວບົກ	(<i>Catharanthus roseus</i>) 17
• ຕົ້ນ ຈຳປາ	(<i>Plumeria acutifolia</i>) 19
• ຕົ້ນ ຍີ່ໂຖເຫຼືອງ	(<i>Thevetia neriifolia</i>) 21
	ASCLEPEDIACEAE
• ຕົ້ນ ດອກຮັກ	(<i>Calotropis gigantea</i>) 23
	AVERRHOACEAE
• ຕົ້ນ ຫມາກເພືອງ	(<i>Averrhoa carambola</i>) 25
	BIGNONIACEAE
• ຕົ້ນ ລິ້ນໄມ້	(<i>Oroxylum indicum</i>) 27
	BORAGINACEAE
• ຕົ້ນ ງວງຊ້າງ	(<i>Heliotropium indicum</i>) 29
	CAESALPINIACEAE
• ຕົ້ນ ຂະຍ່າ	(<i>Caesalpinia mimosoides</i>) 31
• ຕົ້ນ ຄູນ	(<i>Cassia fistula</i>) 33
	COMMELINACEAE
• ຕົ້ນ ຫວ້ານກາບຫອຍ	(<i>Rhoeo discolor</i>) 35

	COMPOSITAE	
• ຕົ້ນ ຫ້ອມແກ້ວ	(<i>Eclipta alba</i>)	37
	EUPHORBIACEAE	
• ຫຼັງ ຢາງອີ່ງ	(<i>Euphorbia hirta</i>)	39
• ຕົ້ນ ຫມາກເຍົາ	(<i>Jatropha curcas</i>)	41
• ຕົ້ນ ຫມາກເຍົາເລືອດ	(<i>Jatropha gossipyfolia</i>)	43
	IRIDACEAE	
• ຕົ້ນ ຜັກບົວເລືອດ	(<i>Eleutherine subaphylla</i>)	45
	LABIATAE	
• ຕົ້ນ ຜັກບົວລະພາ	(<i>Ocimum basilicum</i>)	47
• ຕົ້ນ ຫຼັງຫນວດແມວ	(<i>Orthosiphon stamineus</i>)	49
	LILIACEAE	
• ຕົ້ນ ຫວ້ານຫາງແຂ້	(<i>Aloe vera</i>)	51
	MENISPERMACEAE	
• ເຄືອ ເຂົາຮໍ	(<i>Tinospora crispa</i>)	53
	PASSIFLORACEAE	
• ຕົ້ນ ຜັກ ບ້ວງ	(<i>Passiflora foetida</i>)	55
	PLANTAGINACEAE	
• ຕົ້ນ ຫຼັງເອັນຍິດ	(<i>Plantago asiatica</i>)	57
	PUNICACEAE	
• ຕົ້ນ ຫມາກພິລາ	(<i>Punica granatum</i>)	59
	SAURURACEAE	
• ຕົ້ນ ຜັກຄາວທອງ	(<i>Houttuymia cordata</i>)	61
	SCROPHULARIACEAE	
• ຕົ້ນ ແຜ່ນດິນເຢັນ	(<i>Scorparia dulcis</i>)	63
	SOLANACEAE	
• ຕົ້ນ ຫມາກເຂືອບ້າ	(<i>Datura metel</i>)	65
	UMBELLIFERAE	
• ຕົ້ນຜັກຫນອກ	(<i>Centella asiatica</i>)	67

ZINGIBERACEAE

• ຕົ້ນ ຂ່າ	(<i>Alpinia malaccensis</i>)	69
• ຕົ້ນ ຫມາກແຫນ່ງ	(<i>Amomum xanthioides</i>)	71
• ຕົ້ນ ຂໍ້ຫມັນ	(<i>Curcuma longa</i>)	73
• ຕົ້ນ ຊິງ	(<i>Zingiber officinale</i>)	75
• ຕົ້ນ ຫວ້ານໄຟ	(<i>Zingiber zerumbet</i>)	77

ຮູບປະກອບ

• ຕົ້ນ ຣາຊາບີ	(<i>Andrographis paniculata</i>)	81
• ຕົ້ນ ຫມາກແຕກ	(<i>Ruellia tuberosa</i>)	82
• ຕົ້ນ ຫວ້ານຊົນ	(<i>Hymenocallis littoralis</i>)	83
• ຕົ້ນ ຫມາກຂຽບ	(<i>Annona squamosa</i>)	84
• ຕົ້ນ ກາວປົກ	(<i>Catharanthus roseus</i>)	85
• ຕົ້ນ ຈຳປາ	(<i>Plumeria acutifolia</i>)	86
• ຕົ້ນ ຍີ່ໂຖເຫຼືອງ	(<i>Thevetia neriifolia</i>)	87
• ຕົ້ນ ດອກຮັກ	(<i>Calotropis gigantea</i>)	88
• ຕົ້ນ ຫມາກເພືອງ	(<i>Averrhoa carambola</i>)	89
• ຕົ້ນ ລົ້ນໄມ້	(<i>Oroxylum indicum</i>)	90
• ຕົ້ນ ງວງຊ້າງ	(<i>Heliotropium indicum</i>)	91
• ຕົ້ນ ຂະຍ່າ	(<i>Caesalpinia mimosoides</i>)	92
• ຕົ້ນ ຄູນ	(<i>Cassia fistula</i>)	93
• ຕົ້ນ ຫວ້ານກາບຫອຍ	(<i>Rhoeo discolor</i>)	94
• ຕົ້ນ ຫ້ອມແກ້ວ	(<i>Eclipta alba</i>)	95
• ຫຼັກຢາງອີ່ງ	(<i>Euphorbia hirta</i>)	96
• ຕົ້ນ ຫມາກເຍົາ	(<i>Jatropha curcas</i>)	97

• ຕົ້ນ ຫມາກເຍົາເລືອດ	(<i>Jatropha gossipyfolia</i>)	98
• ຕົ້ນ ຜັກບົວເລືອດ	(<i>Eleutherine subaphylla</i>)	99
• ຕົ້ນ ຜັກບົວລະພາ	(<i>Ocimum basilicum</i>)	100
• ຕົ້ນ ຫງົາຫນວດແມວ	(<i>Orthosiphon stamineus</i>)	101
• ຕົ້ນ ຫວ້ານຫາງແຂ້	(<i>Aloe vera</i>)	102
• ເຄືອ ເຂົາຮໍ	(<i>Tinospora crispa</i>)	103
• ຜັກ ບ້ວງ	(<i>Passiflora foetida</i>)	104
• ຕົ້ນ ຫງົາເອັນຢິດ	(<i>Plantago asiatica</i>)	105
• ຕົ້ນ ຫມາກພິລາ	(<i>Punica granatum</i>)	106
• ຕົ້ນ ຜັກຄາວທອງ	(<i>Houttuynia cordata</i>)	107
• ຕົ້ນ ແຜ່ນດິນເຢັນ	(<i>Scorparia dulcis</i>)	108
• ຕົ້ນ ຫມາກເຂືອບ້າ	(<i>Datura metel</i>)	109
• ຕົ້ນຜັກຫນອກ	(<i>Centella asiatica</i>)	110
• ຕົ້ນ ຂ່າ	(<i>Alpinia malaccensis</i>)	111
• ຕົ້ນ ຫມາກແຫນ່ງ	(<i>Amomum xanthioides</i>)	112
• ຕົ້ນ ຂໍ້ຫມັນ	(<i>Curcuma longa</i>)	113
• ຕົ້ນ ຂົງ	(<i>Zingiber officinale</i>)	114
• ຕົ້ນ ຫວ້ານໄຟ	(<i>Zingiber zerumbet</i>)	115
ບັນນານຸກົມ		117

ຕົ້ນ ຣາຊາປີ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ :

Andrographis paniculata (Burm.) Wall. ex Nees

ຕະກູນ : Acanthaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຣາຊາປີ, ສາມພັນປີ

ຊື່ ສາກົນ : Creat, Creyat root

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼ້າ, ສູງ 40-100 ຊັງຕີແມັດ, ເປັນພືດລົ້ມລຸກຂະໜາດກາງ. ລຳຕົ້ນແຂງແກ່ນ, 4 ຫລ່ຽມ ແລະ ຄົມຫລາຍຢູ່ລະດັບຫລ່ຽມ, ລຳຕົ້ນແຕກອອກເປັນຫລາຍກິ່ງ ຫລາຍງ່າ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ຈັບພາບກັນເປັນຄູ່; ເນື້ອໃບມີຮູບຍາວ, ລວງຍາວ 6-9 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ວາງ 1-2 ຊັງຕີແມັດ, ກົກ ແລະ ປາຍຂອງເນື້ອໃບແຫລມ, ແຄມຂອງເນື້ອໃບກ້ຽງ ແລະ ມີຂົນແຈກຢາຍເປັນບາງບ່ອນ. ນອກນັ້ນ ຂົນຍັງແຈກຢາຍເປັນຈຸດທ່າງໆ ຢູ່ຕາມກ່າງໃຫຍ່ ຂອງເນື້ອໃບ.

ດອກ ອອກເປັນຮວງຊ້ອນ, ຈັບຢູ່ປາຍງ່າ; ຮວງຍາວ 22-24 ຊັງຕີແມັດ, ແມ່ນດອກປະເພດ 5, ດອກ ບໍ່ສະຫມ່ຳສະເຫມີ ແລະ ມີເພດຮ່ວມດອກຈູມ ແລະ ກ້ານດອກມີຂົນຫລາຍ ເປັນພິເສດ ຈົນສາມາດຈຳແນກດ້ວຍຕາເປົ່າໄດ້.

ກາບດອກ ອອກສີຂຽວຕິດກັນເປັນທໍ່, ມີຂົນແຈກຢາຍຢູ່ເບື້ອງນອກຫລາຍກ່ວາ ພາກສ່ວນອື່ນໆຂອງດອກ; ຂົນທີ່ຢູ່ຕາມກາບດອກນີ້ ແມ່ນຂົນທຸ້ມທໍ່ ແລະ ຂົນປ່ອຍຖ່າຍ.

ກົບດອກ ອອກສີຂາວ, ຕິດກັນຢູ່ເບື້ອງລຸ່ມ ເປັນຮູບທໍ່, ຢູ່ປາກທໍ່ ເບື້ອງປາຍກົບ ແບ່ງເປັນ 2 ສ່ວນ: ສ່ວນຫນ້າ ມີ 2 ກົບຕິດກັນ ແລະ ສ່ວນ ຫລັງ ມີ 3 ກົບຕິດກັນ, ຍາວປະມານ 1 ຊັງຕີແມັດ. ຢູ່ກົບດອກ ກໍ່ມີຂົນຫຸ້ມທໍ່ ແຈກຢາຍທົ່ວໄປ. ສ່ວນຂົນປ່ອຍຖ່າຍມີເປັນບາງຈຸດ, ໂດຍສະເພາະຢູ່ສ່ວນ ຫນ້າເບື້ອງລຸ່ມ (ພື້ນ) ຂອງກົບດອກ ມີຂົນປ່ອຍຖ່າຍ ຫລາຍສົມຄວນ.

ເກສອນ ມີ 2 ອັນ ອອກສີຂາວ ອົມມ້ວງ; ກ້ານເກສອນຍາວ, ມີຂົນ ຫຸ້ມຍາວກ່ວາ ຢູ່ພາກສ່ວນອື່ນຂອງດອກ. ຮວຍເກສອນສັ້ນອອກສີມ້ວງເຂັ້ມ. ເຕົ້າໄຂ່ ຈັບເທິງ; ຢູ່ຕາມເຕົ້າໄຂ່ ກໍ່ມີຂົນປ່ອຍຖ່າຍ ຈັບຢູ່ອ້ອມຮອບ.

ຫມາກ ເປັນຝັກຂະໜາດນ້ອຍ, ມີຮູບກົມ, ມີຮ່ອງຢູ່ກາງ ທັງເບື້ອງ ເທິງ ແລະ ເບື້ອງລຸ່ມ, ຍາວ 1,5-2 ຊັງຕີແມັດ, ທາງໃນບັນຈຸແກ່ນ ຈຳນວນ ຫລາຍ, ແກ່ນມີຮູບກົມມົນ.

ພືດ ຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດ ຢູ່ປະເທດ ອິນເດີຍ, ປະເທດ ມາເລ ເຊັຍ, ປະເທດໄທ. ປະຈຸບັນ ແຜ່ຂະຫຍາຍຢ່າງກ້ວາງຂວາງ ຢູ່ໃນເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມ. ຢູ່ປະເທດລາວ ເພິ່ນສາມາດບູກພືດຊະນິດນີ້ໄດ້ຢູ່ທຸກບ່ອນ. ລະ ດູອອກດອກ ແມ່ນແຕ່ເດືອນ ກໍ່ລະກົດ ຫາ ເດືອນ ຕຸລາ. ພືດນີ້ ບັນຈຸ ທາດ ຢາປະເພດ ເຮເຕໂຣຊິດ ເຊັ່ນ: ອັງໂດຼກຼາຟີໂອລິດ (andrographiolide) ທີ່ມີ ຣິດຂົມ ແລະ ເນໂອ-ອັງໂດຼກຼາຟີໂອລິດ (néo-andrographiolide) ທີ່ບໍ່ມີ ຣິດ ຂົມ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃຊ້ເປັນຢາປົວຖອກທ້ອງ, ປົວລຳໄສ້ອັກເສບ, ປົວໄຂ້ຮ້ອນ, ແກ້ອາ ການຮ້ອນໃນ, ປົວເຈັບຫົວ ແລະ ອາການເລືອດຂຶ້ນ. ນອກນັ້ນ ຍັງໃຊ້ ປົວ ຕຸ່ມຄັນ ແລະ ປົວພະຍາດເປົາຫວານ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ຫມົດທັງຕົ້ນ ສົດ ຫລື ແຫ້ງ.

ຕົ້ນ ຫມາກແຕກ

- ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Ruellia tuberosa Linn.
- ຕະກູນ : Acanthaceae
- ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຫມາກແຕກ, ບັງງອບ, ບັງຊອນ, ຫມາກແປບ
- ຊື່ ສາກົນ : Popping pod

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼັງ, ລົ້ມລຸກ, ສູງປະມານ 20-40 ຊັງຕີແມັດ, ແຕກກິ່ງງ່າ ຫລາຍ ແລະ ມີລັກສະນະເປັນຟຸ່ມ, ມີຮາກເປັນພື້ວ, ມີລຳ 4 ຫລ່ຽມ ເປັນຂໍ້ ອອກສີຂຽວ. ຕົ້ນຂໍ້ກົມ ແລະ ເປັນເບົ້າ, ມີຂົນຫຸ້ມຢ່າງແຫນ້ນຫນາ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ ຈັບພາບກັນເປັນຄູ່, ໃບມີຮູບຍາວ ມີຂະໜາດ (10-11)x(2-4) ຊັງຕີແມັດ; ກ້ານໃບຍາວ 1-1,5 ຊັງຕີແມັດ ເປ ແລະ ເປັນຮ່ອງຢູ່ກາງ. ເນື້ອໃບເບື້ອງເທິງ ອອກສີຂຽວຊຳກ່ວາເບື້ອງລຸ່ມ. ກ່າງໃບໂຄ້ງ ແລະ ຕໍ່ກັນຢູ່ແຄມຂອງເນື້ອໃບ, ມີ 8-10 ຄູ່.

ດອກ ອອກເປັນຂໍ້, ແບບສຸດເປັນ, ຈັບຢູ່ຫລິບໃບ, ແມ່ນດອກປະເພດ 5 ແລະ ມີເພດຮ່ວມ. ກົບດອກຕິດກັນເປັນທີ່ ເວລາບານຈະອອກສີອິດຢູ່ຍີ່; ປາຍທີ່ແຍກເປັນ 5 ກົບ.

ຫມາກ ເປັນຮູບທໍ່ກົມ, ຍາວ 3-4 ຊັງຕີແມັດ, ເວລາຕົບມີສີຂຽວ, ເມື່ອແກ່ແລ້ວ ຫມາກມີສີເຂື່ອງຊຳ. ເມື່ອຖືກນຳ້ຫມາກຈະແຕກເປັນ 2 ງົມ. ແກ່ນມີຂະໜາດນ້ອຍ, ມີຮູບແປ ແລະ ມີຂົນຈັບຢູ່ຕາມແຄມ.

ພິດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດ ຢູ່ເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມຂອງທະວີບອາຊີ, ມັກເກີດຢູ່ບ່ອນຮົກເຮື້ອ ແລະ ມັກບ່ອນຮົ່ມສົມຄວນ. ລະດູດອກບານແມ່ນ ລະຫວ່າງ ເດືອນ ພຶດສະພາ ຫາ ເດືອນຕຸລາ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ເມັດ ໃຊ້ປົວບາດແຜອັກເສບ, ຮາກມີຜົນກະຕຸ້ນໃຫ້ມີອາການປວດ ຮາກ, ໃບໃຊ້ປົວໂຮກກະເພາະອາຫານ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ຮາກ, ໃບ ແລະ ເມັດ.

ຕົ້ນ ຫວ້ານຊົນ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Hymenocallis littoralis Salisb.

ຕະກູນ : Amaryllidaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຫວ້ານຊົນ, ພັບພິງ

ຊື່ ສາກົນ : Spider lily

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼັງ, ຍືນຕົ້ນ ແລະ ແຜ່ຂະຫຼາຍດ້ວຍຫົວ, ຕົ້ນເປັນ ສຸມ, ສູງປະມານ 1,50 ແມັດ. ລຳຕົ້ນມີສີຂາວ, ກົມ, ຍາວ 30 ຊັງຕີແມັດ, ຕໍ່ຈາກ ຫົວໂດຍກົງ.

ໃບ ໃຫຍ່, ຍາວ ແລະ ປົ່ງຕັ້ງຊື່ຈາກ ລຳຕົ້ນ, ຍາວປະມານ 1,20 ແມັດ; ເນື້ອໃບສີຂຽວ, ຂອບໃບກັງງ; ກ່າງໃບຂະໜານກັນ.

ດອກ ອອກເປັນພື້ວ, ຂະໜາດໃຫຍ່; ກ້ານຂອງພື້ວດອກ ປົ່ງອອກ ຈາກລຳຕົ້ນ ຢູ່ໃນຫລັບຂອງກາບໃບ, ຍາວ 90-100 ຊັງຕີແມັດ, ມີດອກຈັບ ຈຸມກັນເປັນພື້ວຢູ່ປາຍ; ມີ 1-2 ພື້ວ ຕໍ່ຕົ້ນ, ພື້ວດອກເມື່ອຍັງຈຸມ ມີໃບຊ້ອນ ບາງໆ ສີຂຽວອົມຂາວຫຸ້ມໄວ້, ແມ່ນດອກປະເພດ 3 ແລະ ເປັນດອກທີ່ມີ ເພດຮ່ວມ. ກາບດອກ ແລະ ກີບດອກອອກສີຂາວ, ເວລາຈຸມ ກາບດອກ ແລະ ກີບດອກ ເປັນທໍ່ກົມ ຂະໜາດ 6-7 ຊັງຕີແມັດ. ເວລາບານ ກາບດອກ ແລະ ກີບດອກ ຈະເຕືອຍລົງລຸ່ມ ສັບປິນກັບກ້ານເກສອນຊຶ່ງອອກສີອິດ. ເຕົ້າ ໄຂ່ມີຮູບກົມ, ຍາວ ແລະ ຈັບລຸ່ມ, ຄໍ່ເຕົ້າໄຂ່ຍາວ ອອກສີອິດຢູ່ເບື້ອງປາຍ.

ຫມາກ ນ້ອຍ, ມີຮູບກົມ, ອອກສີຂຽວ.

ຕົ້ນຫວ້ານຊົນ ມີ 2 ພັນຄື ພັນດອກສີຂາວ ແລະ ພັນດອກສີມ້ວງ, ສ່ວນ ພັນດອກສີມ້ວງ ຈະມີລຳຕົ້ນ, ໃບ ແລະ ດອກ ໃຫຍ່ກ່ວາ ພັນດອກສີຂາວ.

ພືດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດ ຢູ່ທະວີບອະເມຣິກາ ເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມ. ຕົ້ນດັ່ງກ່າວສາມາດເກີດຢູ່ທຸກປ່ອນ, ລະດູອອກດອກແມ່ນເລີ້ມແຕ່ເດືອນ ພຶດສະພາ ຫາ ເດືອນກັນຍາ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃຊ້ປົວອາການ ບວມ, ໃຄ່ ແລະ ພິກຊ້ຳຍ້ອນລົ້ມ ຫລື ຖືກກະທົບ, ໃຊ້ປົວປະດິງ, ໃຊ້ຈອດກະດູກຫັກ, ກະດູກຫລຸດໂບກ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ໃບ.

ຕົ້ນ ຫມາກຂຽບ

- ຊື່ ວິທະຍາສາດ: *Annona squamosa* Linn.
- ຕະກູນ: Annonaceae
- ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ: ຕົ້ນ ຫມາກຂຽບ, ຕົ້ນ ຫມາກຂຽບ ເທດ
- ຊື່ ສາກົນ: Castard apple, Sugar Apple, Sweet sop
Pomme cannelle

ລັກສະນະ ພືດສາດ:

ພືດ ລຳໄມ້, ຢືນຕົ້ນ, ປະເພດຟຸ່ມ ຂະໜາດນ້ອຍ, ສູງ 2-6 ແມັດ. ລຳຕົ້ນກ້ຽງ ສີນ້ຳຕານອ່ອນ ຫາສີຂາວຫມິ່ນ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ສັບຊ້ອນແບບສະຫຼັບຈັບຢູ່ຕາມກິ່ງ ແລະ ງ່ານ້ອຍ. ໃບມີຮູບຍາວປາຍແຫລມ, ແຄມເນ້ອໃບ ກ້ຽງ, ຍາວ 13-15 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ວາງ 3-6 ຊັງຕີແມັດ; ໃບເບື້ອງເທິງມີສີຂຽວເຂັ້ມ, ເບື້ອງລຸ່ມມີສີຂຽວອົມສີຟ້າ. ກ້ານໃບສັ້ນ, ມີຂະໜາດ 1-2 ຊັງຕີແມັດ, ມີຮູບ ກົມ, ກົກຂອງກ້ານໃບ ອອກສີຂຽວເຂັ້ມ.

ດອກ ແມ່ນປະເພດດອກດ່ຽວ, ຢູ່ໂດດດ່ຽວ ຫຼື ຢູ່ຈັ້ມກັນ, ອອກສີເຫລືອງອົມຂຽວ, ແມ່ນດອກປະເພດ 3 ແລະ ມີເພດຮ່ວມ, ຈັບຢູ່ຕາມກິ່ງແກ່, ງ່ານ້ອຍ ຫຼື ຈັບຢູ່ຈຸດໃດ ຈຸດໜຶ່ງ ຂອງລຳຕົ້ນ. ດອກຢ່ອນ ແລະ ປິ່ນປາກລົງລຸ່ມ. ກາບດອກນ້ອຍຫລາຍ, ສ່ວນກົບດອກ ຍາວ ແລະ ຫນາ; ຂ້າງໃນ ແລະ ຂ້າງນອກຂອງກົບດອກ ມີຂົນບົວແຈກຢາຍຢູ່ທ່າງໆ. ເຕົ້າໄຂ່ ແລະ ເກສອນມີຈຳນວນຫລາຍ.

ຫມາກ ແມ່ນປະເພດຫມາກເນື້ອ, ແມ່ນຫມາກທີ່ສົບສົນ, ມີເນື້ອສີຂາວ ແລະ ມີແກ່ນຫຼາຍ. ໃບ ແລະ ຫມາກດິບມີກິ່ນຂົວ; ພືດນີ້ບັນຈຸ ອາກໂລອິດຈຳນວນໜຶ່ງເຊັ່ນ: ອາໂນນາອິນ (Anonaine), ຮີເຊນາມິນ (hygenamine), ເຣຕິກຸຍລິນ (reticuline) ... ແລະ ທາດທີ່ໃຫ້ກິ່ນ ໃນລັກສະນະ ນ້ຳມັນລະເຫີຍ ຈຳນວນໜຶ່ງ.

ພືດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດຢູ່ປະເທດ ເບຼຊິນ; ປະຈຸບັນການປູກຕົ້ນຫມາກຂຽບ ແຜ່ຜາຍຢ່າງກ້ວາງຂວາງ ໃນເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ຮາກ ໃຊ້ເປັນຢາລະບາຍ; ເປືອກໃຊ້ປົວບາດແຜ ແລະ ແກ້ພິດງູ; ໃບໃຊ້ປົວໄຂ້ປ່າ, ໃຊ້ເຮັດຢາຂ້າແມງໄມ້ ໂດຍສະເພາະຂ້າເທົາ, ໃຊ້ປົວອາການພິກຂ້າບວມ ແລະ ໃຊ້ປົວຂີ້ທິດ; ຫມາກໃຊ້ເປັນອາຫານ, ໃຊ້ ເປັນຢາບຳລຸງ. ຫມາກແຫ້ງໃຊ້ປົວຕຸ່ມຝີ ແລະ ຜ້າ. ແກ່ນ ແລະ ລຳຕົ້ນ ຍັງໃຊ້ເຮັດຢາຂ້າແມງໄມ້ອີກດ້ວຍ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ໃບ, ຫມາກ, ແກ່ນ, ເປືອກ ແລະ ຮາກ.

ຕົ້ນ ກາວບົກ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Catharanthus roseus (Linn.) G. Don
Vinca rosea Linn.

ຕະກູນ : Apocynaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຕົ້ນ ກາວບົກ

ຊື່ ສາກົນ : Madagascar perinivinkle
Pervenche de Madagascar

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼັງ, ຍືນຕົ້ນ, ແຕກກື່ງງ່າຫຼາຍ ແລະ ມີລັກສະນະເປັນຟຸ່ມ, ສູງ 40-60 ຊັງຕີແມັດ. ລຳມີສີອິດປົນສີຂາວ ຫຼື ສີຂາວ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ ຈັບພາບກັນເປັນຄູ່ ຢູ່ແຕ່ລະຂໍ້ຂອງລຳ, ມີຮູບສົ້ວຍ, ປາຍມົນ, ຜິວໃບກ້ຽງ ແລະ ເຫຼື້ອມ, ເບື້ອງເທິງອອກສີຂຽວຊ້ຳກ່ວາເບື້ອງລຸ່ມ, ເນື້ອໃບບາງ, ຍາວ 5-9 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ວາງ 2,5-4,5 ຊັງຕີແມັດ. ກ່າງບໍ່ສັບສົນ; ກ່າງຂັ້ນສອງແບ່ງອອກແຕ່ກ່າງໃຫຍ່ແລ້ວຂະຫນານກັນ. ກ້ານໃບ ຍາວ 2-3 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ອອກສີຂາວ.

ດອກ ແມ່ນປະເພດດອກດ່ຽວ, ອອກເປັນຄູ່ຢູ່ຫຼືບໃບໄກ້ຍອດ, ມີສີອິດອິ່ມສີປົວ ຫຼື ສີຂາວ, ແມ່ນດອກ ປະເພດ 5 ແລະ ມີເພດຮ່ວມ; ກົກຂອງກົບດອກຕິດເຂົ້າກັນ ເປັນທໍ່ກົມຍາວຂະຫນາດ 2-3 ຊັງຕີແມັດ. ເວລາຍັງຈູມ ປາຍຂອງກົບດອກຊ້ອນ ແລະ ບິດເຂົ້າກັນເປັນຮູບທໍ່ຍາວ ປາຍແຫຼມ, ເວລາບານປາຍດອກຈຶ່ງແບ່ງອອກ. ກົບດອກມີສີອິດ, ໃຈກາງດອກອອກສີຊ້ຳກ່ວາ ຫຼື ກົບດອກ ອອກສີຂາວລ້ວນ. ເຕົ້າໄຂ່ ຈັບລຸ່ມ, ເກສອນ ມີກ້ານສົ້ມ ຈັບກັບ ກົບດອກ.

ຫມາກ ເປັນຝັກກົມ, ນ້ອຍ, ເປັນຄູ່. ແກ່ນ ນ້ອຍ ແລະ ມີຈຳນວນ
ຫຼາຍ.

ຕົ້ນ ກາວບົກ ມີ 2 ພັນ ຄື:

- ພັນດອກສີອິດ ຫຼື ສີກຸຫຼາບ ມີລຳຕົ້ນ ແລະ ຈຳແກ່ ອອກສີອິດ ຫຼື
ສີກຸຫຼາບປົນສີຂາວ, ສ່ວນຈຳອ່ອນ ມີສີຂາວ.

ພັນດອກສີຂາວ ມີລຳຕົ້ນອອກສີຂາວລ້ວນ.

ຕົ້ນດັ່ງກ່າວມີທາດຢາເປັນສານ ອານກາໂລອິດ (alcaloides) ທີ່ມີ
ໂຄງຮ່າງ ແອັງໂດນ (indol), ມີຢູ່ໃນທຸກພາກສ່ວນຂອງຕົ້ນ ໂດຍສະເພາະ
ມີຫຼາຍໃນຮາກ ແລະ ໃບ ເຊັ່ນ vincalencoblastine, leucocristine...

ຕົ້ນກາວບົກ ມີຖິ່ນກຳເນີດຢູ່ປະເທດ ມາດາກັດສະກາ, ປະຈຸບັນແຕ່
ຂະຫຍາຍຫລາຍ ຢູ່ທົ່ວເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມໃນໂລກ, ເກີດບໍ່ເລືອກບ່ອນ,
ອອກດອກ, ອອກຫມາກຕະຫຼອດ ປີ ແລະ ທົນທານ ຕໍ່ທຸກເງື່ອນໄຂ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ດ້ານຢາພື້ນເມືອງ, ໃຊ້ເປັນຢາ ລົດຄວາມດັນເລືອດສູງ ໃນສະພາບ
ທາດແຫຼວ ຫຼື ຕົ້ມກິນ. ໃຊ້ເປັນຢາປົວເບົາຫວານ, ໃຊ້ເປັນຢາລະບາຍ,
ໃຊ້ປົວປະຈຳເດືອນ ບໍ່ປົກກະຕິ, ໃຊ້ປົວໄຂ້ມາລາເຮັງ, ໃຊ້ປົວອາການ ເຈັບ
ຫນ້າເອິກ ແລະ ເຈັບຄໍ.

ດ້ານຢາຫຼວງ, ສຳລັບຖອດຮິດເອົາ ທາດຢາ vincalencoblastine
ແລະ leucocristine ເພື່ອໃຊ້ເຂົ້າເປັນຢາປົວ ມະເຮັງ ເລືອດ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ຫມົດທຸກພາກສ່ວນ.

ຕົ້ນ ຈຳປາ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ: *Plumeria acutifolia* Poir.

ຕະກູນ: Apocynaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ: ຕົ້ນ ຈຳປາ

ຊື່ ສາກົນ: Frangipani Tree, Temple Tree
Frangipanier

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳໄມ້ຍາວນານ, ສູງ 5-10 ແມັດ; ລຳຕົ້ນກົມ, ຫນາ ແຕ່ບໍ່ແຂງ, ແຕກເປັນຫຼາຍງ່າຫຼາຍກິ່ງ; ລຳແກ່ມີສີເຂັ້ອງອ່ອນ ມີລົງລາຍຢູ່ຕາມເບືອກນອກ ຊຶ່ງເກີດມາຈາກຮອຍຈັບ ຂອງກ້ານໃບ. ໃບແມ່ນປະເພດ ໃບດ່ຽວຈັບແບບສະຫຼັບ, ຈັດກັນເປັນວົງຢູ່ປາຍງ່າ, ມີຮູບຄ້ນຫຼາວ, ຍາວ 5-40 ຊັງຕີແມັດ, ຕີນໃບແຄບແຕ່ເທວີອອກ ຢູ່ກາງ, ສ່ວນປາຍໃບແຫຼມ, ແຄມໃບພຽງ ແລະ ກັງຽ. ເມື່ອໃບຫນາອອກສີຂຽວ, ໃບ ເບື້ອງລຸ່ມເຫຼື້ອມ ແລະ ມີສີອ່ອນກວ່າເບື້ອງເທິງ. ກ່າງໃບພູຢູ່ເບື້ອງລຸ່ມ ຫຼາຍກ່ວາເບື້ອງເທິງ, ກ່າງຂັ້ນສອງອອກຈາກ ກ່າງໃຫຍ່ ແລະ ຂະຫນານກັນກັບແຄມໃບ, ມີຫຼາຍກ່ວາ 20 ຄູ່, ກ່າງຫມົດທຸກຄູ່ຈອດກັນ ຢູ່ກ່າງຂະຫນານ, ກ່າງນ້ອຍແບ່ງເປັນຫຼາຍແງ່ມ ເປັນຫ້ອງນ້ອຍໆອີກ. ກ້ານໃບກົມຈັບກັບກິ່ງງ່າ ໂດຍກົງ.

ດອກ ອອກເປັນພື້ວຢູ່ປາຍງ່າ ຫລື ຢູ່ງ່າຂ້າງ, ແມ່ນດອກປະເພດ 5 ແລະ ມີເພດຮ່ວມ. ແຕ່ລະດອກມີກ້ານດອກຍາວ 2-3 ຊັງຕີແມັດ; ເວລາດອກຍັງຈູມ, ກົບດອກມີລັກສະນະຊ້ອນກ້ຽວກັນເປັນຮູບທໍ່ຍາວ, ເວລາບານກົບດອກແບ່ງອອກ ແລະ ຊ້ອນໄຂ່ວກັນ, ຕີນຂອງກົບດອກເປັນທໍ່; ກາບດອກ

ມີຂະໜາດນ້ອຍຫຼາຍ ແລະ ຊ້ອນໄຂ່ວກັນຢູ່ຕີນຂອງທໍ່ກີບ, ແມ່ນດອກ ທີ່ມີເຕົ້າໄຂ່ຈັບລຸ່ມ ແລະ ຮວຍເກສອນຈັບຢູ່ລະດັບຕີນຂອງທໍ່ກີບດອກ.

ຫມາກ ແມ່ນປະເພດຫມາກແຫ້ງ ແລະ ໄຂເອງໄດ້, ຫມາກຢູ່ຕິດກັນເປັນຄູ່, ແຕ່ລະຫມາກມີຮູບກົມ, ຍາວ 20-30 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ວາງ 2-2,5 ຊັງຕີແມັດ. ເວລາແກ່ອອກສີດຳ, ມີເປືອກນອກກ້ຽງ, ບາງເທື່ອ ມີຕຸ່ມຊາຢາຍທົ່ວໄປ. ເມື່ອຫມາກແກ່ດີ ຈະແຕກອອກ ຕາມລວງຍາວຂອງຮອຍຈິກ. ແຕ່ລະຫມາກ ບັນຈຸແກ່ນຈຳນວນຫຼາຍ, ແກ່ນມີສີດຳ-ເຂື່ອງ, ຍາວ 2,8-3,5 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ວາງ 0,5- 0,7 ຊັງຕີແມັດ, ມີປົກບາງຊຶ່ງມີຂະໜາດ ເຄິ່ງຫນຶ່ງຂອງແກ່ນ. ໂດຍທົ່ວໄປ, ຫມາກຈຳປາ ຂອງຕົ້ນພັນສີຂາວ ແມ່ນມີຫນ້ອຍ. ສ່ວນຫມາກຈຳປາ ຂອງຕົ້ນພັນສີແດງ, ສີເຫຼືອງ ແລະ ສີປົວ ແມ່ນມີຫຼາຍກ່ວາ.

ພືດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດຢູ່ທະວີບ ອະເມລິກາ ເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມ, ປະຈຸບັນການປູກແຜ່ຜາຍທົ່ວໄປ ໃນເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມ ໃນທົ່ວໂລກ.

ຕົ້ນຈຳປາມີຫຼາຍພັນ ຄື: ພັນດອກສີຂາວ (alba), ພັນດອກສີແດງ (rubra), ພັນດອກສີປົວ ແລະ ພັນດອກສີເຫຼືອງ. ດອກມີກິ່ນຫອມ, ທົນທານ. ຢູ່ທຸກພາກສ່ວນມີ ນ້ຳຢາງຂາວຊຸ່ນ. ລະດູອອກດອກ ແຕ່ ເດືອນ ມີນາ ຫາ ເດືອນ ພະຈິກ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ຕົ້ນຈຳປາໃຊ້ເປັນຢາພື້ນເມືອງທີ່ປົວພະຍາດ ຫຼາຍຊະນິດເຊັ່ນ: ໄມ້ໃຊ້ເປັນຢາແກ້ໄອ, ເປືອກ ແລະ ຮາກ ເປັນຢາປົວໄຂ້ຍຸງ, ປົວ ທ້ອງປິດ; ທັງເປືອກ, ຮາກ ແລະ ຢາງ ໃຊ້ເປັນຢາຖ່າຍເບົາສະດວກ; ນ້ຳຢາງ ໃຊ້ປົວຕຸ່ມຄັນ ໃຄ່ໂພງຕາມຜິວຫນັງ; ດອກແຫ້ງໃຊ້ປົວ ຖອກທ້ອງ, ໃຊ້ລົດອາການຄົງຮ້ອນ ແລະ ລົດຄວາມດັນເລືອດ; ໃບລິນໄຟ ແກ້ປາກບວມ.

ນອກນັ້ນໃບຍັງໃຊ້ກິນເປັນຜັກ ແລະ ດອກຍັງໃຊ້ເຮັດນ້ຳຫອມ.

ພາກສ່ວນໃຊ້

ຮາກ, ເປືອກ, ໃບ, ນ້ຳຢາງ, ດອກ.

ຕົ້ນ ຍີ່ໂຖເຫຼືອງ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ: Thevetia peruviana Schum.
Thevetia neriifolia Juss.
[Thevetia nereifolia Vanpruk.]

ຕະກູນ: Apocynacea

ຊື່ທ້ອງຖິ່ນ: ຕົ້ນ ຍີ່ໂຖເຫຼືອງ, ຕົ້ນ ຍີ່ໂຖ, ຕົ້ນ ຍີ່ໂຖຄຳ,
ຕົ້ນ ສະບັງງາ, ຕົ້ນ ກະດັນງາ

ຊື່ ສາກົນ: Trumpet flower

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳໄມ້ ຍາວນານ, ຂະໜາດນ້ອຍ, ສູງ 4 ຫາ 5 ແມັດ; ລຳຕົ້ນຫນຽວ ແລະ ຕັ້ງ; ເມື່ອລຳຕົ້ນແກ່ຈະມີສີເຂື່ອງ, ຍອດອ່ອນອອກສີຂຽວອ່ອນ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ ຈັບແບບສະຫຼັບ ສັບຊ້ອນກັນຢູ່ຢ່າງດີກຫນາ, ໃບມີຮູບຍາວ ແລະ ແຄບ, ຍາວ 5 ຫາ 13 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ວາງ 0,5 ຫາ 1 ຊັງຕີແມັດ, ມີກ່າງໃຫຍ່ໜູ່, ສ່ວນກ່າງນ້ອຍກໍ່ມີຫຼາຍ ແຕ່ບໍ່ເຫັນເດັ່ນຊັດ; ເນື້ອໃບຫນາ, ອອກສີຂຽວອ່ອນ ຫຼື ຂຽວເຫຼືອງ, ຜິວໃບເບື້ອງເທິງເຫຼື້ອມ.

ດອກ ອອກເປັນພື້ວ ແບບສຸດເປັນ, ຈັບຢູ່ປາຍ ຫຼື ຢູ່ຂ້າງງ່າ. ດອກມີສີເຫຼືອງ, ກົບດອກຊ້ອນໄຂ່ວກັນ ແລະ ມີລັກສະນະເປັນທໍ່, ແມ່ນດອກປະເພດ 5 ແລະ ມີເພດຮ່ວມ.

ຫມາກ ເວລາຍັງດິບມີສີຂຽວ, ແມ່ນປະເພດຫມາກເນື້ອ ແລະ ມີ
ແກ່ນ 2 ອັນ, ຊຶ່ງມີຮູບ 3 ຫຼ່ຽມ, ແກ່ນ ບັນຈຸນ້ຳມັນ 55-60%.

ຫມົດທຸກພາກສ່ວນຂອງພືດຊະນິດນີ້ ບັນຈຸທາດຢາງສີຂາວຊັນ.

ຕົ້ນນີ້ມີອານກາໂລອິດ: ເຕເວຕິນ (Thévétine) ຊຶ່ງເປັນຢາບໍາລຸງ
ຫົວໃຈ. ທັງຫມົດ ໃບ, ດອກ ແລະ ຫມາກມີກິ່ນຫອມ ອ່ອນໆ.

ພືດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດຢູ່ປະເທດເປຣູ, ຕໍ່ມາຖືກນຳໄປປູກເປັນ
ພືດປະດັບໃນເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມຢ່າງກ້ວາງຂວາງ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ເບືອກ ໃຊ້ປົວໄຂ້ມາລາເຣັງ, ເປັນຢາຖ່າຍ, ເພີ່ມຄວາມດັນເລືອດ
ແລະ ບໍາລຸງຫົວໃຈ. ໃບ ແລະ ແກ່ນ ເປັນຢາກະຕຸ້ນ. ສ່ວນ ຮາກ ເປັນຢາ
ຖ່າຍທ້ອງ ແລະ ອາດເຮັດໃຫ້ຫລຸລຸກໄດ້. ນອກນັ້ນ, ພືດນີ້ ຍັງໃຊ້ເປັນຢາ
ແກ້ໄຂ້ ລົດຄວາມຮ້ອນ ແລະ ເປັນຢາເບື້ອ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ເບືອກ, ໃບ ແລະ ແກ່ນ.

ຕົ້ນ ດອກຮັກ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ: *Calotropis gigantea* (Linn.) R. Br. ex Ait.

ຕະກູນ: Asclepiadaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ: ຕົ້ນ ດອກຮັກ

ຊື່ ສາກົນ: Crown flower, Ivory plant,
Giant indian milk weed

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳໄມ້ ຍາວນານ, ຂະໜາດກາງ, ສູງ 2-4 ແມັດ; ລຳຕົ້ນ ເມື່ອແກ່ຈະມີສີເຂັ້ອງ, ເມື່ອເວລາຍັງອ່ອນຈະມີສີຂຽວ, ມີເຜື້ອຂົນບົວສີຂາວ ໂອບ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ຈັບພາບກັນເປັນຄູ່, ຍາວ 10-20 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ວາງ 5-10 ຊັງຕີແມັດ, ເນື້ອໃບໜາ, ມີຮູບສ່ວຍ, ປາຍໃບ ແຫຼມ, ຕົ້ນຂອງເນື້ອໃບ ເປັນຮູບຕັ້ງຫຼື ກ່າງຂັ້ນສອງຂອງໃບມີ 8-10 ຄູ່, ແບ່ງອອກແຕ່ກ່າງໃຫຍ່; ຢູ່ຕົ້ນກ່າງໃຫຍ່ ມີຈຸ່ມຂົນຈຳນວນໜຶ່ງ. ກ້ານໃບ ກົມ, ໜາ, ສັ້ນປະມານ 1 ຊັງຕີແມັດ; ເບື້ອງລຸ່ມຂອງເນື້ອໃບມີເຜື້ອຂົນ ຂາວຫຸ້ມ.

ດອກ ອອກເປັນພວງ, ແຕ່ລະພວງ ມີ 10-30 ດອກ; ເປັນພວງ ດອກແບບສຸດເປັນ, ຈັບຢູ່ຍອດ ແລະ ຢູ່ຂ້າງຍອດ, ແມ່ນດອກປະເພດ 5 ແລະ ມີເພດຮ່ວມ. ກ້ານຂອງຮວຍເກສອນ ຕິດຈອດກັນເປັນທີ່ ຊຶ່ງ ຫຸ້ມທີ່ ເອົາເຕົ້າໄຂ່ ແລະ ຄໍຂອງເຕົ້າໄຂ່ໄວ້; ຢູ່ປາຍຄໍຂອງເຕົ້າໄຂ່ມີແຜ່ນ 5 ຫຼ່ຽມ ຢອງຢູ່, ຢູ່ແຕ່ລະມູມຂອງແຜ່ນນີ້ ມີຕ່ອມທາດໜຽວໜຶ່ງຄູ່ ທີ່ຕິດກັບກ້ອນ

ຮວຍເກສອນ (pollinie) ຊຶ່ງວິວັດມາຈາກຮວຍເກສອນທີ່ຢູ່ໃກ້ນັ້ນ. ຖັດກັບຮວຍເກສອນ ມີເສົາເກສອນ 5 ອັນ.

ຕົ້ນດອກຮັກມີ 2 ພັນ ຄື: ພັນດອກສີຂາວ ແລະ ພັນດອກສີມ້ວງ.

ຫມາກ ເປັນຝັກກົມ, ມີຮູບກິ່ງຫນ້ອຍຫນຶ່ງ, ມີປາຍແຫຼມ, ຍາວ 10-15 ຊັງຕີແມັດ, ອອກສີຂຽວ, ມີເຜື້ອຂົນປົວສີຂາວທຸ່ມ; ທາງໃນບັນຈຸແກ່ນຈຳນວນຫຼາຍ. ເວລາແກ່ ຈະແຕກຕາມລວງຍາວ ປີ້ນອອກເບື້ອງນອກ ປ່ອຍໃຫ້ແກ່ນສີເຂື່ອງປົວອອກ. ເປືອກ ເວລາຍັງອ່ອນ ເປັນຍຸ່ງສີຂຽວອ່ອນ, ສ່ວນຊັ້ນໃນສຸດຂອງເປືອກກັງງດີ, ແຕ່ເວລາແກ່ ຈະບໍ່ກັງງອີກ. ແກ່ນມີຮູບສ້ວຍ ມີຂົນຂາວໆ ຈັບຢູ່ຕີນແກ່ນ ຊຶ່ງເປັນສິ່ງຊຸກຍູ້ ໃຫ້ແກ່ນ ສາມາດປົວໄປຕາມລົມ.

ແຕ່ລະພາກສ່ວນນັບທັງ ລຳ, ງ່າ, ໃບ, ດອກ, ຫມາກ... ລ້ວນແລ້ວ ແຕ່ບັນຈຸທາດຢາງ ສີຂາວຊັ້ນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ.

ພືດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດ ຈາກປະເທດອິນເດຍ ແລະ ບັນດາປະເທດໃນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້, ເກີດທົ່ວໄປໃນດິນທຸກປະເພດ, ດອກບານຕະຫຼອດປີ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃບ ໃຊ້ຕົ້ມກິນແກ້ບວມ ຫຼື ເປັນຟັກ, ແກ້ໄຂ້ມາລາເຮັງ, ດອກ ແກ້ອັກເສບ, ບຳລຸງຫົວໃຈ, ໃຊ້ເປັນຢາຂ້າເຊື້ອ ໂຮກກາຝາກ ເຊັ່ນ ຂີ້ຫິດ ແລະ ໃຊ້ຂ້າຫນູ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ໃບ, ດອກ.

ຕົ້ນ ຫມາກເຟືອງ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ: *Averrhoa carambola* Linn.

ຕະກູນ: *Averrhoaceae* (*Oxalidaceae*)

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ: ຕົ້ນ ຫມາກເຟືອງ

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳໄມ້, ຍືນຕົ້ນ, ຂະໜາດກາງ, ອາດສູງ ເຖິງ 10 ແມັດ; ລຳຕົ້ນແຂງແກ່ນ, ເປືອກບໍ່ກັງງ ມີຕູດມີຕຸ່ມທົ່ວ, ເປືອກມີສີຂ້າ, ສ່ວນລຳ ແລະ ກິ່ງອ່ອນມີຂົນຫຸ້ມ.

ໃບ ແມ່ນໃບແບບປະສົມ, ຍາວ 5-17,5 ຊັງຕີແມັດ, ສັບຊ້ອນ ແບບສະຫຼັບ ຈັບຢູ່ຕາມກິ່ງ; ກ້ານໃບມີຂົນອ່ອນຫຸ້ມທົ່ວ, ຍາວປະມານ 1-2,50 ຊັງຕີແມັດ, ຕີນຂອງກ້ານໃບເປັນເປົ້າ. ແຕ່ລະໃບປະກອບດ້ວຍ ບັ້ງໃບ (ໃບຍ່ອງ) 5-8 ຄູ່, ສ່ວນປາຍໃບຈະມີ ບັ້ງໃບດຽວ. ແຄມບັ້ງໃບລຽບ ແລະ ມີຂົນລຽບຕາມແຄມ. ເນື້ອໃບເບື້ອງເທິງກັງງ ສ່ວນເບື້ອງລຸ່ມມີຂົນ ບາງໆ.

ດອກ ອອກເປັນພວງສັບສົນ ຂະໜາດນ້ອຍ, ຈັບຢູ່ຕາມຫຼັບໃບ, ຕາມໆ ແລະ ຕາມລຳຕົ້ນ, ແມ່ນດອກປະເພດ 5. ກາບດອກອອກສີແດງ, ກິບດອກ ອອກສີມ້ວງປະສົມສີບົວ, ເຕົ້າໄຂ່ມີ 5 ທ້ອງ.

ຫມາກ ແມ່ນປະເພດຫມາກເນື້ອ, ຍາວ 5-14 ຊັງຕີແມັດ, ເປັນ ຫຼ່ຽມ (ມີ 5 ຫຼ່ຽມ), ແກ່ນເປັນຮູບສ່ວຍແປ, ມີ 4-5 ເມັດ ຕໍ່ຫມາກ.

ພືດ ຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດຢູ່ປະເທດ ມາເລເຊັຍ, ປະຈຸບັນແຕ່ຂະ ຫຍາຍ ຢ່າງກ້ວາງຂວາງ ໃນເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມ. ດອກບານເປັນຊຸດໆ ພາຍໃນປີ ແລະ ຫມາກ ກໍ່ເຊັ່ນດຽວກັນ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃຊ້ ໃບ ແລະ ຍອດ ປົວຕຸ່ມຫມາກສຸກ ຫມາກໄສ, ໃຊ້ປົວທ້ອງ
ຂໍ້ຮາກ ແລະ ແກ້ເຈັບເພິ່ນແຂ້ວ. ຫມາກໃຊ້ປົວໄຂ້, ໃຊ້ແກ້ພິດວໍ້, ແກ້
ອາການເມົາເຫຼົ້າ ແລະ ໃຊ້ເປັນຢາລະບາຍ. ຮາກປະສົມກັບ ໃບໃຊ້ເປັນ
ຢາເຢັນ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ຫມາກ, ຮາກ ແລະ ໃບ.

ຕົ້ນ ລິ້ນໄມ້

ຊື່ ວິທະຍາສາດ: Oroxylum indicum (L.) Vent.

ຕະກູນ: Bignoniaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ: ຕົ້ນ ທມາກລິ້ນໄມ້, ຕົ້ນ ທມາກເອື້ອງກາ

ຊື່ ສາກົນ: Broken bones

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳໄມ້, ຍາວນານແລະປ່ຽນໃບ, ສູງ 15-20 ແມັດ, ອາດມີກິ່ງຫຼືບໍ່ມີ. ໃບເປັນພື້ວຢູ່ປາຍ. ຢູ່ຕາມເບື້ອງຂອງລຳຕົ້ນ ມີຮ່ອງຮອຍບາດແຜຂຶ້ງເກີດມາຈາກການຫລຸດຫລົ້ນຂອງໃບ; ເບື້ອງມີສີຂີ້ເທົ່າ, ຫນາຫນ້ອຍຫນຶ່ງ, ແກນຂອງລຳຕົ້ນ ແລະ ງ່າ ກ້ວາງ ແລະ ມີຮູລະບາຍອາກາດຈຳນວນຫຼາຍ.

ໃບ ແມ່ນໃບແບບປະສົມ ຫລາຍຂັ້ນ, ມີຂະໜາດກ້ວາງຫຼາຍ, ມີຮູບ 3 ຫຼ່ມ, ຍາວ 1-1,7 ແມັດ. ຈັດເປັນ 3-4 ຊັ້ນ: ຊັ້ນລຸ່ມມີ 3 ຊັ້ນນ້ອຍ, ຊັ້ນກາງ ມີ 2 ຊັ້ນນ້ອຍ ແລະ ຊັ້ນເທິງ ມີ 1 ຊັ້ນນ້ອຍ. ໃບນ້ອຍ ຫລື ບັງໃບມີລັກສະນະສ້ວຍຮູບໄຂ່, ປາຍໃບແຫຼມ, ຕີນໃບສ້ວຍ, ບາງເທື່ອ ມີນຫຼື ບັງວ. ກ້ານໃບມີລັກສະນະ ເປັນຂໍ້ ກົມ ແລະ ເປັນເປົ້າຢູ່ຕີນ.

ດອກ ອອກເປັນຊ່ວຍໜາດໃຫຍ່ ຢູ່ປາຍຍອດ, ຊໍ່ດອກຍາວ 0,5-2 ແມັດ, ເມື່ອດອກຫລົ້ນ ຈະປະຮ່ອງຮອຍ ຂອງກ້ານດອກຢູ່ຕາມຊໍ່, ກ້ານດອກ ຍາວ 2-4 ຊັງຕີແມັດ. ດອກມີສີມ້ວງຊ້າ ແມ່ນດອກປະເພດ 5 ແລະ ເປັນດອກທີ່ມີເພດຮ່ວມ. ກາບດອກ ອອກສີຂຽວອົມສີອິດ, ຍາວ 2-4 ຊັງຕີແມັດ ເຊື່ອມຕິດເຂົ້າກັນເປັນທໍ່, ປາກທໍ່ແຍກອອກເປັນ 5 ແຂ້ວ ແຕ່ບໍ່ຈະແຈ້ງ. ກົບດອກຫນາ ແລະ ກ້ຽງ, ສ່ວນຕີນຂອງດອກນັ້ນ ຕິດເຂົ້າກັນ

ເປັນທີ່ຈວຍ, ແຕ່ສ່ວນປາຍຈະແຍກອອກເປັນ 5 ກີບ ຢ່າງຈະແຈ້ງ, ກີບ ດັ່ງກ່າວ ທຸ່ງ ແລະ ພັບໄປດ້ານຫຼັງ, ທັງຫມົດດອກ ຍາວ 7-10 ຊັງຕີແມັດ, ດ້ານນອກຂອງທີ່ ມີສີມ້ວງຂ້າ; ດ້ານໃນລະດັບປາກທີ່, ດອກມີສີຂາວເຫຼືອງ, ສ່ວນຕົ້ນທີ່ມີສີມ້ວງ. ດອກມີລັກສະນະກົງ, ມີ ເກສອນ 5 ອັນ ຕິດກັບ ທໍ່ດອກ, ມີ ເຕົ້າໄຂ່ 1 ອັນ, ປາຍເຕົ້າໄຂ່ ຍາວ 4-6 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ເປັນ ດອກທີ່ມີ ເຕົ້າໄຂ່ຈັບຢູ່ເທິງ; ດອກບານເວລາກາງຄືນ.

ຫມາກ ເປັນຝັກ, ມີຮູບແປຍາວ ແລະ ຫ້ອຍເປັນພວງຢູ່ເທິງປາຍ ຍອດ, ມີສີຂຽວ ຫຼື ສີຂຽວປົນສີອິດ, ກ້ວາງ 6-10 ຊັງຕີແມັດ, ຍາວ 45-80 ຊັງຕີແມັດ. ແກ່ນມີຮູບແປ, ມີປົກບາງໄສ ກ້ວາງ 2,5-4 ຊັງຕີແມັດ, ຍາວ 5-9 ຊັງຕີແມັດ. ແກ່ນມີຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ. ເມື່ອແກ່ແລ້ວ, ຫມາກຈະ ແຕກອອກ ຕາມລວງຍາວ ປ່ອຍໃຫ້ແກ່ນປົວໄປຕາມລົມ.

ເບືອກຂອງຕົ້ນດັ່ງກ່າວ ບັນຈຸສານ ອານກາໂລອິດ (alcaloide), ກະລຸຍໂກຊິດ (glucoside) ແລະ ທາດຂົມ.

ພືດຊະນິດນີ້ ເປັນພືດເຂດຮ້ອນ, ເກີດທົ່ວໄປ. ລະດູບານ ຂອງດອກ ແມ່ນ ແຕ່ເດືອນ 5 ຫາເດືອນ 10.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ເບືອກ ລຳຕົ້ນ ຮາກ ໃຊ້ຕົ້ມເອົານ້ຳ ລ້າງບາດແຜ, ແກ້ອາການ ຟືກບວມ ແລະ ແກ້ອາການປວດຜີ, ປົວໄຂ້, ຂັບໄລ່ ຂີ້ກະເທີ, ແກ້ຈຸກສຽບ, ຂັບລົມໃນກະເພາະ, ເປັນຢາແກ້ເຈັບທ້ອງ, ຖອກທ້ອງ ແລະ ເປັນຢາ ບຳລຸງ. ໃບ, ດອກ, ຫມາກ ໃຊ້ກິນເປັນອາຫານ ທັງເປັນຢາບຳລຸງ ເຮັດໃຫ້ ກິນເຂົ້າແຊບ ຍ້ອນມີລິດຂົມ. ຫມາກອ່ອນໃຊ້ປົວ ການຍິ່ງທ້ອງ, ແກ່ນໃຊ້ ເປັນຢາຖ່າຍ ແລະ ແກ້ໄອ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ເບືອກ, ໃບ, ຮາກ, ຫມາກ, ດອກ

ຕົ້ນ ງວງຊ້າງ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Heliotropium indicum (Linn.) R. Br.

ຕະກູນ : Boraginaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຕົ້ນ ງວງຊ້າງ, ຫຍ້າ ງວງຊ້າງ

ຊື່ ສາກົນ : Wild clary, Indian Turnsole

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼົງ ລົ້ມລຸກ, ມີລຳຕົ້ນອວບນ້ຳພໍຄວນ. ລຳຕົ້ນແຕກເປັນ ຫລາຍກິ່ງ ຫລາຍງ່າ, ເປັນຟຸ່ມ, ສູງ 15-60 ຊັງຕີແມັດ. ພຶດຊະນິດນີ້ ມີຂົນ ແຈກຢາຍທົ່ວໄປ ໂດຍສະເພາະຢູ່ຕາມໃບ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ ສັບຊ້ອນແບບສະຫລັບ, ຈັບຈົນເກືອບຈະ ກິງກັນຂ້າມກັນ ຢູ່ຕາມງ່າ ແລະ ລຳຕົ້ນ; ໃບມີຮູບໄຂ່ ຫລື ຮູບຫົວໃຈ, ຍາວ 6-8 ຊັງຕີແມັດ, ກວ້າງ 4-7 ຊັງຕີແມັດ, ປາຍໃບສ້ວຍ, ຕີນໃບມີນ ຫລື ບັງວ ແລະ ເປັນປົກຍາວລົງໄປ ຕາມກ້ານໃບ, ຂອບໃບເປັນຢັກ, ກ້ານໃບຍາວ 3-5 ຊັງຕີແມັດ, ເນື້ອໃບບໍ່ລຽບມີຮອຍຢູ່ຍີ່ ແລະ ມີຂົນແຈກຢາຍຢູ່ທົ່ວ.

ດອກ ອອກເປັນຮວງ ດ່ຽວ ຫລື ຄູ່ ຢູ່ຂ້າງໃບ ແລະ ຢູ່ຍອດ, ຮວງດອກອາດຍາວເຖິງ 20 ຊັງຕີແມັດ, ປາຍຂອງຮວງດອກມ້ວນເຂົ້າ ອັນ ພາໃຫ້ມີລັກສະນະຄ້າຍຄືງວງຊ້າງ. ພາຍໃນຮວງດອກ, ດອກຈັດລຽງກັນ ເປັນ 3-4 ແຖວຢູ່ດ້ານດຽວ, ດອກມີຂະໜາດນ້ອຍ ອອກສີຂາວ ຫລື ສີມ້ວງ ອ່ອນໆ, ແມ່ນດອກປະເພດ 5 ແລະ ມີເພດຮ່ວມ. ກາບດອກມີສີຂຽວ ແລະ ແຍກເປັນ 5 ແຂ້ວຈະແຈ້ງ, ຍາວປະມານ 0,15 ຊັງຕີແມັດ. ກົບດອກ ມີລັກ ສະນະເປັນຮູບຫໍ່ຍາວ, ລວງຍາວປະມານ 0,3 ຊັງຕີແມັດ; ຢູ່ປາຍຫໍ່ແຍກ

ເປັນ 5 ກິບ, ເວລາບານ ປາຍຂອງກິບດອກແບອອກ ກ້ວາງປະມານ 0,2 ຊັງຕີແມັດ, ທົ່ວກາບດອກ ແລະ ກິບດອກ ຫຸ້ມທໍ່ດ້ວຍຂົນ.

ຫມາກ ຈັດກັນຢູ່ເປັນຮວງ ຢ່າງຫນາແຫນ້ນ, ມີຂະຫນາດນ້ອຍ, ມີຮູບໄຂ່, ມີເປືອກແຂງ, ຢູ່ຕິດກັນເປັນຄູ່. ພາຍໃນແຕ່ລະຫມາກ ແບ່ງເປັນ 2 ຫ້ອງ, ແຕ່ລະຫ້ອງມີແກ່ນ 1 ອັນ.

ພືດ ຊະນິດນີ້ ແຕ່ເດີມ ເກີດຢູ່ເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມ, ພົບຫລາຍໃນລະດູຝົນ, ເກີດທົ່ວໄປ ຕາມແຄມທາງ ແລະ ແຄມຫນອງ ໂດຍສະເພາະ ບ່ອນຊຸ່ມ ແລະ ມັກແສງແດດສົມຄວນ. ຕົ້ນດັ່ງກ່າວບັນຈຸສານ Indicine ຫລາຍ, ສ່ວນ acetyl indicine ແລະ indicinine ມີຈຳນວນຫນ້ອຍ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ນຳໃຊ້ຫມົດທັງຕົ້ນ ແກ້ໄຂ, ຂັບໄລ່ປັດສະວະ, ໃຊ້ປົວຫິດ, ແກ້ໄຂ່ລົດຄວາມຮ້ອນ, ໃຊ້ປົວອາການບວມ, ປອດອັກເສບ, ເຈັບຄໍ, ປົວຫນິ້ວໃນພິກຍຸ່ງວ. ໃບໃຊ້ປົວບາດແຜ, ປົວຝີ, ປົວຫູຫນອງ, ປົວໂຮກຜິວຫນັງ, ປົວສິວ, ໃຊ້ບ້ວນປາກ ແກ້ອາການເຈັບຄໍ, ແກ້ອາການຫິວນ້ຳ, ຫລຸດຜ່ອນທາດນ້ຳຕານໃນເລືອດ. ດອກ ແລະ ຮາກ, ຖ້າໃຊ້ຫນ້ອຍເປັນຢາໄລ່ເລືອດ, ຖ້າໃຊ້ຫລາຍອາດພາໃຫ້ຫລຸລູກໄດ້. ນ້ຳຄັ້ນຈາກໃບ ໃຊ້ແກ້ອາການເຈັບຕາ, ຕາມິວ, ຕາຟ້າງ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ນຳໃຊ້ຫມົດທັງຕົ້ນ.

ຕົ້ນ ຜັກຂະຍ່າ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ: *Caesalpinia mimosoides* Lamk.

ຕະກູນ: *Caesalpinaceae*

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ: ຫນາມ ປູ່ຍ່າ, ຫນາມ ຜັກຍ່າ, ຫນາມ ພະຍ່າ,
ຜັກ ຂະຍ່າ

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳໄມ້ ຍາວນານ, ຂະໜາດນ້ອຍ, ປະເພດທາວ, ສູງ 2 ຫາ 3 ແມັດ; ລຳຕົ້ນອອກສີຂຽວແກມສີແດງຊ້າ, ມີຫນາມແຂງຫຼາຍຂະໜາດ ແຈກຢາຍຢູ່ທົ່ວ ສັບປົນກັບຂົນ.

ໃບ ແມ່ນໃບແບບປະສົມ, ຍາວ 25 ຫາ 40 ຊັງຕີແມັດ, ຊຶ່ງປະກອບ ດ້ວຍບັ້ງໃບ 10 ຫາ 30 ຄູ່. ບັ້ງໃບຈັບພາບກັນທົ່ວກັນໃບ. ກ້ານບັ້ງໃບມີ ຂົນ ແລະ ຫນາມທີ່ມີຮູບປາຍຂໍ່ ແຈກຢາຍກັນຢູ່ທ່າງໆ. ແຕ່ລະບັ້ງໃບ ມີໃບ ນ້ອຍ ຢູ່ 10-20 ຄູ່. ໃບນ້ອຍມີຮູບໄຂ່ ປາຍມົນ, ຂະໜາດ 1x0,4 ຊັງຕີ ແມັດ. ກ່າງໃບບໍ່ສັບສົນ ແລະ ບໍ່ໄດ້ຈັດວາງ ຢູ່ກາງຂອງໃບ.

ດອກ ອອກເປັນຮວງ; ຮວງດອກ ອອກຢູ່ປາຍໆ ແລະ ຢູ່ຍອດ, ຍາວ 20-40 ຊັງຕີແມັດ, ມີຂົນຍາວອ່ອນໆແຈກຢາຍຢູ່ຕາມ ກາບດອກ, ກິບດອກ ແລະ ກ້ານດອກ. ຢູ່ກ້ານດອກມີໃບຊ້ອນດອກ ຊຶ່ງມີຮູບເດືອຍໄກ່, ລັກສະນະເປັນໂກບ ແລະ ມີຂົນ, ແມ່ນດອກບໍ່ສະຫມ່ຳສະເຫມີ, ດອກປະ ເພດ 5 ແລະ ເປັນດອກທີ່ມີເພດຮ່ວມ; ມີຮວຍເກສອນ 10 ອັນ ຊຶ່ງມີກ້ານ ຍາວ.

ຫມາກ ແມ່ນປະເພດ ຫມາກແຫ້ງ, ເປັນຝັກ, ມີຂະໜາດ 5-6 x 3 ຊັງຕີແມັດ, ມີຂົນອ່ອນຫຸ້ມທົ່ວໄປ, ກົກຂອງຫມາກແຫຼມ, ສ່ວນປາຍ

ຂອງຫມາກ ໂຄ້ງ ແລະ ພຽງ. ຫມາກ ມີແກ່ນ 2 ອັນ, ແກ່ນມີຮູບໄຂ່ ແລະ ມີສີດຳ.

ພືດຊະນິດນີ້ ເປັນພືດພື້ນບ້ານຂອງເຂດຮ້ອນທົ່ວໆໄປ, ເກີດທົ່ວໄປ, ຢູ່ໄດ້ທັງບ່ອນຕ່ຳ ແລະ ບ່ອນສູງຮອດ 1500 ແມັດ. ລະດູອອກດອກ ແມ່ນ ໄລຍະ ເດືອນ ຕຸລາ ຫາ ເດືອນ ກຸມພາ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ຍອດອ່ອນ ແລະ ດອກ ໃຊ້ເປັນ ອາຫານ.

ຮາກ ໃຊ້ແກ້ໄຂ້, ແກ້ອາການເບື້ອອາຫານ ແລະ ເຄືອໃຊ້ແກ້ພະຍາດໃນຄໍ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ຮາກ, ດອກ, ເຄືອ ແລະ ຍອດອ່ອນ.

ຕົ້ນ ຄູນ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ: *Cassia fistula* Linn.

ຕະກູນ: *Caesalpinaceae*

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ: ຕົ້ນ ຄູນ

ຊື່ ສາກົນ: Golden shower, puddingue pine tree

ລັກສະນະ ພືດສາດ:

ພືດ ລຳໄມ້ ຍາວນານ, ຂະໜາດກາງ, ສູງ 10-15 ແມັດ.

ໃບ ແມ່ນໃບແບບປະສົມ, ປະກອບດ້ວຍບັ້ງໃບ 3-8 ຄູ່, ບັ້ງໃບມີຮູບສ້ວຍປາຍແຫລມ, ໃບອ່ອນມີຂົນອ່ອນໆ ແລະ ມີສີຂາວເຫລື້ອມ, ໃບແກ່ກໍມີຂົນ ແຕ່ ຫນ້ອຍກ່ວາ.

ດອກ ອອກເປັນຮວງ, ຮວງດອກຢ່ອນລົງເປັນຍອຍ ມີສີເຫລືອງ, ຍາວ 20-40 ຊັງຕີແມັດ, ແຕ່ລະຮວງບັນຈຸ ດອກນ້ອຍຈຳນວນຫຼາຍ, ແມ່ນດອກ ປະເພດ 5, ດອກບໍ່ສະຫມ່ຳສະເຫມີ ແລະ ມີເພດຮ່ວມ.

ຫມາກ ແມ່ນປະເພດຫມາກແຫ້ງ, ເປັນຝັກກົມຍາວ, ລວງຍາວ 20-60 ຊັງຕີແມັດ, ແລະ ມີເສັ້ນຜ່າກາງ 1,5-2 ຊັງຕີແມັດ, ເວລາແກ່ຫມາກອອກສົດຳ. ຫມາກບັນຈຸ ເມັດຈຳນວນຫຼາຍ, ເມັດມີຂະໜາດ 0,5-1 ຊັງຕີແມັດ, ມີຮູບສ້ວຍ, ແປ; ເບືອກຂອງເມັດອອກສຶກະເບົາ ແລະ ມີຮອຍຢູ່ຍີ່ ເປັນບາງບ່ອນ, ມີແຜ່ນບາງໆຂຶ້ນແຕ່ລະເມັດ.

ຕົ້ນຄູນເປັນພືດພື້ນບ້ານ, ເກີດທົ່ວໄປ. ລະດູອອກດອກແມ່ນແຕ່ເດືອນ ມີນາ ຫາ ເດືອນ ມິຖຸນາ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ຮາກເປັນຢາບຳລຸງ, ແກ້ພະຍາດກ່ຽວກັບຫົວໃຈ ແລະ ຖົງນໍ້າບີ; ແກນຂອງລຳຕົ້ນ ໃຊ້ແກ້ເລືອດອອກ ຕາມເຟັ້ນແຂ້ວ, ເປືອກເປັນຢາເລັ່ງການປະສູດລູກ; ໃບ ແລະ ແກ່ນ ໃຊ້ເປັນຢາຖ່າຍ, ປົວອາການ ອຳມະພາດ ແລະ ແກ້ອາການເມົາ; ຫມາກເປັນຢາຖ່າຍ, ແກ້ໄຂ້ມາລາເຣຍ, ເປັນຢາປົວ ແຂ້ວແມງ, ແກ້ອາການຈຸກສຽບ, ປົວອາການຖອກທ້ອງ.

ພາກສ່ວນໃຊ້

ຮາກ, ຫມາກ, ແກນ, ເປືອກ, ໃບ ແລະ ເມັດ.

ຕົ້ນ ຫວ້ານກາບຫອຍ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Rheo discolor Hance.

ຕະກູນ : Commelinaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຫວ້ານກາບຫອຍ, ຫວ້ານ ໃບອິດ

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼັງ ຍາວນານ, ສູງປະມານ 50 ຊັງຕີແມັດ. ລຳຕົ້ນສັ້ນ, ອອກສີຂາວ, ຫຸ້ມທໍ່ດ້ວຍກາບໃບ ຊຶ່ງອອກອ້ອມລຳຕົ້ນ. ຕົ້ນນີ້ມີຮາກຄ້ຳ ຂະຫຍາຍຕາມຕີນຂອງລຳຕົ້ນ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ຈັບແບບສະຫຼັບໂອບຫຸ້ມເອົາລຳຕົ້ນ, ໃບມີຮູບຍາວ, ລວງຍາວ 25-30 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ວາງ 3-5 ຊັງຕີແມັດ, ມີປາຍແຫຼມ. ເນື້ອໃບໜາ, ເບື້ອງລຸ່ມອອກສີອິດ, ມີຈຸດຊ້ຳຫລຸດລື່ນກັນ, ເບື້ອງເທິງອອກສີຂຽວ ແລະ ປົ່ງຕັ້ງຊື່ຈາກຫົວ.

ດອກ ອອກເປັນຊໍ່, ສີຂາວ, ສັບຊ້ອນຢູ່ຫຼັບໃບ, ແມ່ນດອກປະເພດ 3 ແລະ ມີເພດຮ່ວມ.

ພຶດຊະນິດນີ້ມີຖິ່ນກຳເນີດຢູ່ປະເທດ ເມັກຊິກ ແລະ ອິນເດຍຕາເວັນຕົກ. ຢູ່ປະເທດລາວ ມັກເກີດຢູ່ບ່ອນຮົ່ມ, ອອກດອກໃນທຸກລະດູ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃບໃຊ້ເປັນຢາບຳລຸງ, ຢາຫ້າມເລືອດ, ໃຊ້ແກ້ໄອ, ປົວຮາກອອກເລືອດ, ໃຊ້ປົວປັດສະວະເປັນເລືອດ ແລະ ໃຊ້ເປັນຢາເຢັນ.

ດອກ ໃຊ້ເປັນຢາຂັບໄລ່ຂີ້ກະເທົ້, ປົວໂອອອກເລືອດ ແລະ ແກ້ທ້ອງ
ບິດ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ໃບ ແລະ ດອກ.

ຕົ້ນ ຫ້ອມແກ່ວ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Eclipta prostrata Linn.
Eclipta alba Hassk.

ຕະກູນ : Compositae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຕົ້ນ ຫ້ອມແກ່ວ, ຕົ້ນ ຫ້ອມກ່ຽວ

ຊື່ ສາກົນ : False daisy

ລັກສະນະ ພືດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼັງ ຍາວນານ, ສູງ 30-40 ຊັງຕີແມັດ, ລຳເປັນຫຼ່ຽມ ອອກສີຂຽວ ປະສົມສີອິດ ແລະ ມີຂົນ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ຈັບພາບກັນເປັນຄູ່, ມີຂົນທັງ 2 ເບື້ອງ, ຂອບໃບ ເປັນວັກ.

ດອກ ແມ່ນຫົວດອກ ແບບປະສົມ ດອກສະຫມ່ຳສະເຫມີ ແລະ ດອກບໍ່ສະຫມ່ຳສະເຫມີ. ຫົວດອກອອກຢູ່ຂ້າງໃບ ຫຼື ຢູ່ປາຍງ່າ, ດອກມີສີ ຂາວ, ຂະໜາດນ້ອຍ. ແມ່ນດອກປະເພດ 5, ແລະ ມີເພດຮ່ວມ.

ຫມາກ ແມ່ນປະເພດ ຫມາກແຫ້ງ, ເປັນຫຼ່ຽມ, ໄຂບໍ່ໄດ້.

ພືດຊະນິດນີ້ ອອກດອກ ທຸກລະດູການ. ແມ່ນພືດພື້ນບ້ານ, ເກີດໄດ້ ຢູ່ໃນທຸກສະຖານທີ່ ໂດຍສະເພາະ ບ່ອນທີ່ຊຸ່ມ ໃນເຂດຮ້ອນ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃຊ້ເປັນ ຢາຫ້າມເລືອດ ໃນກໍລະນີ ຮາກອອກເລືອດ, ໃຊ້ຫ້າມ
ປະຈຳເດືອນທີ່ມາບໍ່ຢຸດ, ໃຊ້ປົວບາດແຜ ເພາະມີຜົນເຮັດໃຫ້ເລືອດຕຸດ ແລະ
ຂ້າເຊື້ອ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ໃຊ້ ຫມົດທັງກົກ ຕາກແຫ້ງ ຫຼື ສົດ. ເອົາໃບສົດ 1 ກຳ ຕົ້ມໃສ່ນ້ຳ ພໍ
ຖ້ວມປະມານ ເຄິ່ງຊົ່ວໂມງ, ເອົານ້ຳດັ່ງກ່າວ ລ້າງບາດ ຫຼື ຫາ.

ຫຍ້າ ຢາງອີ່ງ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Euphorbia hirta Linn.
Euphorbia pilulifera Linn.

ຕະກູນ : Euphorbiaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ນົມຣາຊະສີ, ນ້ຳນົມ ຣາຊະສີ, ຫຍ້າ ຢາງອີ່ງ

ຊື່ ສາກົນ : Spurge

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼັງ ຍາວນານ, ສູງ 20-40 ຊັງຕີແມັດ, ມີລຳແຂງແກ່ນດີ, ແຕ່ມັກເນັ້ງ ຫລື ຕັ້ງຊໍ່. ລຳກົມ, ມີຂົນທຸ່ມທົ່ວໄປ, ອອກສີແດງ ແກມອິດຢູ່ປາຍລຳ, ສ່ວນຢູ່ກົກລຳ ອອກສີຂຽວ ປະສົມຈຸດດຳທົ່ວໄປ. ລຳແບ່ງເປັນຫລາຍຂໍ້, ຕົ້ນຂອງແຕ່ລະຂໍ້ ເປັນເປົ້າ ແລະ ກົມ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ຈັບພາບກັນເປັນຄູ່ ຢູ່ແຕ່ລະຂໍ້ຂອງລຳ. ໃບຍາວ 3-4 ຊັງຕີແມັດ, ກວ້າງ 1 ຊັງຕີແມັດ. ແຄມໃບເປັນແຂ້ວຖິ່ງ, ຕົ້ນໃບບໍ່ເຄັ່ງ ຄື: ຂ້າງຫນຶ່ງແຫຼມ, ຂ້າງຫນຶ່ງມົນ. ເນື້ອໃບເບື້ອງເທິງ ມີສີຂຽວເຂັ້ມ, ສ່ວນເບື້ອງລຸ່ມ ອອກສີຂາວ ແລະ ມີຂົນ. ກ່າງໃບ ເບື້ອງນ້ອຍ ມີ 2 ຄູ່, ເບື້ອງໃຫຍ່ ມີ 3 ຄູ່.

ດອກ ມີ ຂະໜາດນ້ອຍ, ຈັດເປັນຈຸ່ມ, ມີຈຳນວນຫລາຍ; ຈຸ່ມດອກ ຈັບຢູ່ແຕ່ລະຂໍ້ ຂອງລຳຕົ້ນ. ແຕ່ລະຈຸ່ມດອກ ມີດອກຜູ້ຈຳນວນຫລາຍ, ດອກແມ່ຫນຶ່ງດອກ ມີກ້ານຍາວລິ້ນດອກຜູ້; ເຕົ້າໄຂ່ ມີຂົນອ່ອນງຽບທຸ່ມທົ່ວໄປ.

ພຶດຊະນິດນີ້ ບັນຈຸນ້ຳຢາງ ສີຂາວຊຸ້ນ, ເປັນພຶດເກີດຢູ່ເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມທົ່ວໄປ, ເກີດຢູ່ທົ່ວທຸກບ່ອນ, ບ່ອນທີ່ຮົກເຮື້ອ ຮົ່ມ ຫລື ແດດ, ໄກ້ທີ່ ຢູ່ ຂອງຄົນ, ອອກດອກຕະຫຼອດທຸກລະດູ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃຊ້ປົວຫ້ອງບິດ ແລະ ປົວກະເພາະອັກເສບ, ໃຊ້ປົວຫິດ, ປົວຢຸ່ງວ ດຳ, ປົວຝີ, ປົວຕຸ່ມຄັນ ແລະ ປົວບາດແຜ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ນຳໃຊ້ ຫມົດທັງຕົ້ນ.

ຕົ້ນ ຫມາກເຍົາ

- ຊື່ ວິທະຍາສາດ: *Jatropha curcas* Linn.
- ຕະກູນ: Euphorbiaceae
- ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ: ຕົ້ນ ຫມາກເຍົາຂາວ, ຕົ້ນ ຫມາກເຍົາ
- ຊື່ ສາກົນ: Physic Nut
Figue d'enfer, Pignon d'Inde

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພຶດ ລຳໄມ້ ຍາວນານ, ຂະໜາດນ້ອຍ, ເປັນພຸ່ມ ສູງ 2-5 ແມັດ; ລຳຕົ້ນອອກສີຂຽວ, ມີຈຸດຂາວຢັ່ງຢາຍ ຢູ່ຕາມເບື້ອກນອກ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ສັບຊ້ອນແບບສະຫຼັບ ຈັບຢູ່ຕາມງ່າ. ເນື້ອໃບມີຂະໜາດກວ້າງ 14-15 ຊັງຕີແມັດ, ມີຮູບຈ່າງອອກຄືຕີນເປັດ, ແຄມເນື້ອໃບເປັນວັກ (5 ວັກ). ເນື້ອໃບເບື້ອງເທິງ ມີສີຂຽວເຂັ້ມກວ່າ ເບື້ອງລຸ່ມ. ກ່າງໃບອອກຈາກຈຸດດຽວກັນ, ມີ 5-7 ກ່າງ. ກ້ານໃບ ກົມ, ຍາວ 18-20 ຊັງຕີແມັດ.

ດອກ ອອກເປັນພື້ວ ແບບສຸດເປັນ, ຈັບຢູ່ຂ້າງງ່າ ແລະ ຢູ່ຍອດ, ແມ່ນດອກປະເພດ 5, ດອກສະຫມ່າສະເຫມີ ແລະ ເປັນດອກທີ່ມີເພດແຍກ ພາຍໃນຕົ້ນດຽວ. ຢູ່ຂ້າງໃນຂອງກີບດອກ ມີຂົນແຈກຢາຍທົ່ວໄປ, ດອກມີສີເຫຼືອງອ່ອນໆ ແລະ ມີເຕົ້າໄຂ່ຈັບເທິງ ສຳລັບດອກແມ່.

ຫມາກ ມີສີຂຽວ, ແມ່ນປະເພດຫມາກເນື້ອ, ຮູບ ກົມ ມົນ ແລະ ແບ່ງເປັນ 3 ແງ່ມ. ແຕ່ລະຫມາກບັນຈຸແກ່ນ 3 ເມັດ, ແກ່ນ ມີຮູບກົມ

ຍາວ ຮູບໄຂ່ ລວງຍາວ 1-2 ຊັງຕີແມັດ. ແກ່ນບັນຈຸນ້ຳມັນ ຊຶ່ງເປັນທາດເບື້ອ.

ຫມົດທຸກພາກສ່ວນຂອງຕົ້ນ ບັນຈຸທາດຢາງໄສງ.

ພືດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດຢູ່ທະວີບ ອາເມຣິກາ ເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມ. ປະຈຸບັນເກີດທົ່ວໄປ, ມັກບ່ອນຮິມສົມຄວນ. ລະດູອອກດອກ ແມ່ນ ແຕ່ ເດືອນ ພຶດສະພາ ຫາ ເດືອນ ສິງຫາ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃບ ໃຊ້ປົວຕຸ່ມຄັນ, ປົວບາດແຜ, ປົວຂີ້ຫິດ, ປົວປະດົງຂໍ້, ເຮັດໃຫ້ຮາກ.

ຫມາກ ແລະ ແກ່ນ ໃຊ້ເປັນຢາລະບາຍປະເພດແຮງ.

ນ້ຳມັນຫມາກເຍົາ, ໃນປະລິມານຫນ້ອຍ, ໃຊ້ເປັນຢາລະບາຍ, ແຕ່ ໃນປະລິມານຫຼາຍ ຈະກາຍເປັນທາດເບື້ອ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ໃບ, ຫມາກ ແລະ ແກ່ນ.

ຕົ້ນ ຫມາກເຍົາເລືອດ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ: *Jatropha gossypifolia* Linn.

ຕະກູນ: Euphorbiaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ: ຫມາກ ເຍົາເລືອດ, ຫມາກ ເຍົາແດງ

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳໄມ້ ຍືນຕົ້ນ, ປະເພດແຕກຟຸ່ມ ຂະໜາດນ້ອຍ, ສູງ ປະມານ 2 ແມັດ; ລຳຕົ້ນຫນຽວ, ອອກສີຂຽວ, ມີຕູດ ແລະ ຕຸ່ມນ້ອຍ ແຈກຢາຍ ທົ່ວໄປ. ຍອດອ່ອນ, ລຳ, ກ້ານໃບ, ເນື້ອໃບ ແລະ ກ້ານດອກ ອອກສີແດງຊ້າ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ສັບຊ້ອນແບບສະຫຼັບ, ຈັບຢູ່ຕາມລຳ ແລະ ງ່າ. ເນື້ອໃບແບ່ງເປັນ 3 ຫຼື 5 ສ່ວນ ແລະ ມີລັກສະນະຈ່າງອອກ ຄ້າຍຄືມື, ມີຂະໜາດ ກ້ວາງ 15-20 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ຍາວ 12-17 ຊັງຕີແມັດ. ເນື້ອໃບອອກສີຂຽວອົມແດງຊ້າ, ສ່ວນໃບອ່ອນຈຳນວນໜຶ່ງ ທີ່ຢູ່ຍອດອອກສີແດງຊ້າ. ກ່າງໃບຈະແຈ້ງທັງເບື້ອງເທິງ ແລະ ເບື້ອງລຸ່ມ. ເນື້ອໃບເບື້ອງເທິງເຫຼື້ອມ, ມີຂົນຫຸ່ມຫໍ່ ແລະ ຂົນປ່ອຍຖ່າຍ ຈັດລຽນກັນຢູ່ ແຄມໃບ. ກ້ານໃບ ກົມ, ຍາວ 15-17 ຊັງຕີແມັດ, ອອກສີແດງຊ້າຢູ່ເບື້ອງ ຫນ້າຫຼາຍກ່ວາຢູ່ເບື້ອງຫຼັງ. ຢູ່ເບື້ອງຫນ້າຂອງກ້ານໃບ ມີຂົນປ່ອຍຖ່າຍ ແຈກ ຢາຍເປັນຈຸ້ມ ລຽນເປັນແຖວຍາວຕາມກ້ານໃບ. ຈຸ້ມຂົນດັ່ງກ່າວຍັງແຈກຢາຍ ລັກສະນະເປັນຈຸ້ມ ຢູ່ລະດັບ ກິ່ງ, ງ່າ ອີກດ້ວຍ.

ດອກ ອອກເປັນພວງຢູ່ປາຍຍອດ, ມີສີແດງ. ແມ່ນດອກປະເພດ 5, ເປັນດອກທີ່ມີເຕົ້າໄຂ່ຈັບເທິງ ແລະ ມີເພດແຍກພາຍໃນຕົ້ນດຽວ; ຢູ່ຕາມ ແຄມຂອງກາບດອກ ກໍ່ມີຂົນຫຸ່ມຫໍ່ ແລະ ຂົນປ່ອຍຖ່າຍຈັບຢູ່ ເຊັ່ນກັນ.

ຫມາກ ມີຮູບກົມ, ມີເສັ້ນຜ່າກາງປະມານ 1 ຊັງຕີແມັດ, ເບິ່ງ
ຮູບນອກ, ຫມາກແບ່ງເປັນ 6 ປຸ່ງ, ຖ້າຜ່າເບິ່ງ ຈະເຫັນວ່າ ແບ່ງເປັນ 3
ຫ້ອງ, ແຕ່ລະຫ້ອງ ບັນຈຸແກ່ນຫນຶ່ງອັນ. ແກ່ນຍາວ 0,7-0,8 ຊັງຕີແມັດ,
ແຕ່ລະແກ່ນ ມີປຶກສີຂາວ.

ຫມົດ ທຸກພາກສ່ວນຂອງຕົ້ນ ບັນຈຸທາດຢາງໂສງ.

ພືດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດຢູ່ທະວີບ ອາເມຣິກາ ເຂດຮ້ອນ ແລະ
ຊຸ່ມ. ປະຈຸບັນເກີດທົ່ວໄປ ຢູ່ຕາມບ່ອນຮົກເຮື້ອ. ລະດູອອກດອກ ແມ່ນ ແຕ່
ເດືອນ ເມສາ ຫາ ມິຖຸນາ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃຊ້ເປັນ ຢາຖ່າຍຫ້ອງ, ເຮັດໃຫ້ປວດຮາກ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ໃບ, ຫມາກ ແລະ ແກ່ນ.

ຕົ້ນ ຜັກບົ່ວເລືອດ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Eleutherine subaphylla Gagnep.

ຕະກູນ : Iridaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຜັກ ບົ່ວເລືອດ, ຫວ້ານ ຈອດ, ຜັກ ບົ່ວແດງ

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼ້າ ລົ້ມລຸກ, ສູງ 30-60 ຊັງຕີແມັດ, ແມ່ນພືດທີ່ຂະຫຍາຍດ້ວຍຫົວ, ມີຫົວສີແດງ ຊຶ່ງປະກອບຈາກຕີນຂອງກາບໃບ ທີ່ສັບຊ້ອນເຂົ້າກັນ ຫຼາຍໆ ຊັ້ນ.

ໃບ ສີຂຽວ, ຍາວ 50-60 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ວາງ 2-4 ຊັງຕີແມັດ; ກ່າງໃບຂະໜານກັນ ຕາມລວງຍາວຂອງໃບ. ກ້ານໃບໜາ ແລະ ຍາວ, ໂອບຊ້ອນກັນເຂົ້າເປັນລຳ.

ດອກ ອອກເປັນພື້ວມີສີຂາວ, ແມ່ນດອກປະເພດ 3, ມີເພດຮ່ວມ; ມີ ເຕົ້າໄຂ້ຈັບລຸ່ມ. ເມື່ອຮອດລະດູອອກດອກ ຈະມີກ້ານດອກ ປົ່ງຂຶ້ນມາ ແຕ່ຫຼົບຂອງຫົວ. ຢູ່ປາຍກ້ານ, ດອກຈັດກັນເປັນພວງ, ມີ 2 ພວງ ຕໍ່ກ້ານ. ຢູ່ຕີນຂອງແຕ່ລະພວງ ມີໃບນ້ອຍ ຊ້ອນພວງດອກ. ແຕ່ລະພວງກໍຮິບໂຮມເອົາຈຸ່ມດອກຫຼາຍອັນ. ຈຸ່ມດອກໜຶ່ງບັນຈຸ 2-6 ດອກ ຊຶ່ງບານບໍ່ພ້ອມກັນ. ຕີນຂອງຈຸ່ມດອກເປັນທີ່ ອອກສີຂຽວ.

ພືດຊະນິດນີ້ ປູກຢູ່ທົ່ວໄປ. ແຕ່ ເດືອນ ມີນາ ຫາ ເດືອນ ທັນວາ, ລະດູ ອອກດອກ ແມ່ນໄລຍະ ເດືອນ ພຶດສະພາ ຫາ ເດືອນ ຕຸລາ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ເພິ່ນນຳໃຊ້ພຶດຊະນິດນີ້ ເປັນຢາຊູກຳລັງ, ໃຊ້ປົວພະຍາດຫມາກເຫຼືອງ, ໃຊ້ປົວບາດແຜ, ປົວກະເພາະອາຫານ, ປົວຕຸ່ມເປື້ອຍ, ໃຊ້ເປັນ ຢາ ນອນຫຼັບ ແລະ ເປັນຢາຕ້ານເຊື້ອ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ຫົວ

ຕົ້ນ ບົວລະພາ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Ocimum basilicum Linn.

ຕະກູນ : Labiatae

ຊື່ທ້ອງຖິ່ນ : ບົວລະພາ, ອີ່ຕູ່ໄທ

ຊື່ ສາກົນ : Sweet basil
Basilic

ລັກສະນະ ພືດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼັງ ລົ້ມລຸກ, ສູງ 45-85 ຊັງຕີແມັດ, ລຳຕົ້ນແຂງແກ່ນດີ, 4 ຫຼ່ຽມ. ລຳຕົ້ນ ເວລາຍັງອ່ອນ ອອກສີຂຽວອ່ອນ ອົມສີອິດ ແລະ ມີຂົນແຈກຢາຍຢູ່ທົ່ວ, ເວລາແກ່ຈະອອກສີເຂັ້ອງ ແລະ ມີຮອຍແຕກລອກ ຂອງກາບຊັ້ນນອກ. ພືດຊະນິດນີ້ ແຕກກິ່ງງ່າຫລາຍ ແລະ ມີລັກສະນະເປັນຟຸ່ມ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ຈັບພາບກັນເປັນຄູ່ ຢູ່ແຕ່ລະຂໍ້ຂອງລຳຕົ້ນ ຫຼື ງ່າ. ເນື້ອໃບ ຍາວ 3-6 ຊັງຕີແມັດ, ກວ້າງ 1,5-3 ຊັງຕີແມັດ, ມີສີຂຽວ, ມີຂົນແຈກຢາຍຢູ່ທ່າງໆ; ຢູ່ຕາມໃບອ່ອນ ຫລື ຍອດ ມີຂົນຫລາຍກ່ວາ ໃບແກ່; ຕົວໃບເບື້ອງເທິງ ມີສີເຂັ້ມກ່ວາເບື້ອງລຸ່ມ; ຢູ່ຕາມເນື້ອໃບ, ມີຕ່ອມນ້ຳມັນຫອມ; ເນື້ອໃບມີລັກສະນະເປັນແຜ່ນຍາວ, ສ້ວຍ, ປາຍໃບແຫຼມ, ແຄມໃບເປັນຢັກ, ຕົ້ນໃບຈັບຕິດກັບກ້ານໃບໂດຍກົງ; ກ້ານໃບຍາວ 0,5-2 ຊັງຕີແມັດ, ມີສີຂຽວອ່ອນ ແລະ ມີຂົນແຈກຢາຍຢູ່ທ່າງໆ, ຢູ່ຕາມຂອບຂອງກ້ານໃບ ມີສີຂຽວເຂັ້ມຂະໜານກັນ ລຽບຕາມແຄມຮ່ອງ.

ດອກ ອອກເປັນຮວງດ່ຽວ, ຢູ່ປາຍງ່າ ແລະ ຢູ່ຍອດກາງ; ຮວງດອກ ເວລາຍັງອ່ອນ ຈະມີສີອິດປົນສີຂຽວເລັກນ້ອຍ ແຕ່ເມື່ອເວລາແກ່ ຈະມີສີຂຽວເຂັ້ມຫລາຍກ່ວາ. ຮວງດອກອາດຍາວເຖິງ 25 ຊັງຕີແມັດ; ພາຍໃນຮວງ

ດອກຈັດວາງຢູ່ເປັນວົງ ມີປະມານ 17 ວົງ, ໄລຍະທ່າງກັນຂອງແຕ່ລະວົງ ຍາວກ່ວາກາບດອກ, ແຕ່ລະວົງມີ 6 ດອກນ້ອຍ ພ້ອມດ້ວຍໃບຊ້ອນອີກ 2 ໃບ. ດອກນ້ອຍ ຈັບຕິດໃສ່ກັບກ້ານຮວງດອກ ດ້ວຍກ້ານດອກ ທີ່ມີລັກສະນະ ເປັນຂໍ. ເວລາບານ ດອກຈະປິ່ນຫນ້າທາງນອກ ຕັ້ງສາກໃສ່ກັບກ້ານຮວງ ດອກ.

ກາບດອກ ຕິດເຂົ້າກັນເປັນທໍ່ ຮ້ອງວ່າຖ້ວຍກາບ ຍາວປະມານ 0,5 ຊັງຕີແມັດ, ຢູ່ປາກທໍ່ຈະແຍກອອກເປັນແຂ້ວ ຢ່າງຈະແຈ້ງ. ທົ່ວກາບດອກ ທຸ່ມທໍ່ດ້ວຍຂົນ. ກີບດອກອອກສີຂາວອົມສີມ້ວງ ທຸ່ມທໍ່ດ້ວຍຂົນ ແລະ ມີຂະ ຫນາດຍາວກ່ວາຖ້ວຍກາບ, ລວງຍາວປະມານ 1 ຊັງຕີແມັດ, ຕີນຂອງກີບ ດອກ ຕິດເຂົ້າກັນ ເປັນທໍ່ຈວຍ, ແຕ່ສ່ວນປາຍ ແຍກອອກຈາກກັນ ເປັນສ່ວນ ຢ່າງຈະແຈ້ງ ຄື: ສ່ວນ 1 ກີບ ແລະ ສ່ວນ 4 ກີບ ຕິດກັນເປັນແຜ່ນດຽວ; ປາຍ ກີບມີນ, ມີເກສອນ 4 ອັນ, ມີປາຍເຕົ້າໄຂ່ 1 ອັນ ທີ່ມີສ່ວນປາຍແຍກອອກ ເປັນ 2 ແງ່ມຢ່າງຈະແຈ້ງ.

ຫມາກ ແມ່ນປະເພດຫມາກແຫ້ງ, ມີແກ່ນ 4 ອັນ, ແກ່ນມີຂະ ນາດນ້ອຍຫລາຍ ແລະ ເວລາແກ່ຈະອອກສີດຳ.

ພືດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດຢູ່ ທະວີບ ອາຊີ, ປະຈຸບັນ ການປູກແຜ່ ຂະຫຍາຍ ໄປທົ່ວເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມ. ຫມົດທັງດົ້ນບັນຈຸທາດໃຫ້ກິ່ນ ໃນ ລັກສະນະນ້ຳມັນລະເຫີຍ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ສ່ວນຫລາຍເພິ່ນໃຊ້ເປັນ ເຄື່ອງຫອມ, ໃຊ້ເປັນຢາບຳລຸງ, ໃຊ້ແກ້ອາ ການວິນວຽນ, ອາການກິນຂອງຜິດ ຫລື ເບື້ອອາຫານ, ໃຊ້ຂັບລົມໃນ ກະເພາະ ແລະ ລຳໄສ້, ແກ້ເຈັບທ້ອງ ແລະ ອາການຊາງຂອງເດັກນ້ອຍ.

ພາກສ່ວນໃຊ້

ໃບ ແລະ ຍອດ.

ຕົ້ນ ຫຍ້າຫນວດແມວ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Orthosiphon stamineus Benth.
Orthosiphon aristatus (Bl.) Miq.
Orthosiphon grandiflorus Bold.

ຕະກູນ : Labiatae

ຊື່ທ້ອງຖິ່ນ : ຫຍ້າ ຫນວດແມວ, ອີ່ຕູ່ດົງ

ຊື່ ສາກົນ : Cat's whiskers

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພຶດ ລຳຫຍ້າ ຍາວນານ, ຢືນຕົ້ນ, ຕົ້ນສູງ 60-100 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ແຂງແກ່ນ, 4 ຫຼ່ຽມ, ມີຂົນອ່ອນຈັບທົ່ວໄປ; ລຳອອກສີຂຽວອົມ ສີມ້ວງ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ຈັບພາບກັນເປັນຄູ່ ຢູ່ຕາມຂໍ້ຂອງລຳ ຫຼື ງ່າ. ເນື້ອໃບ ຍາວ 4-6 ຊັງຕີແມັດ, ກວ້າງ 2,5-4 ຊັງຕີແມັດ, ອອກສີຂຽວ ເຂັ້ມ. ເນື້ອໃບມີຮູບ ສ້ວຍປາຍແຫຼມ, ແຄມເນື້ອໃບເປັນຫຼາຍວັກ, ທັງມີ ຂົນແຂງຈັບຢູ່ຕາມແຄມໃບ. ນອກນັ້ນ ຢູ່ຕາມກ່າງໃຫຍ່ ຂອງເນື້ອໃບເບື້ອງ ເທິງ ແລະ ເບື້ອງລຸ່ມຍັງມີຂົນອ່ອນຈັບທົ່ວໄປ. ຕົ້ນເນື້ອໃບແຫຼມ ຕໍ່ໃສ່ກ້າມ ໃບໂດຍກົງ. ກ້າມໃບຫຼາຍ ມີສີຂຽວອົມມ້ວງ, ຍາວ 3-4 ຊັງຕີແມັດ.

ດອກ ອອກເປັນຮວງຢູ່ປາຍງ່າ. ພາຍໃນຮວງ ດອກຈັບເປັນວົງ, ໃນ ແຕ່ລະວົງ ມີ 6 ດອກ ແລະ ມີ 15-20 ວົງຕໍ່ຮວງ, ແມ່ນດອກ ບໍ່ສະຫມ່າ ສະ ເຫມີ, ດອກ ປະເພດ 5 ແລະ ເປັນດອກທີ່ມີເພດຮ່ວມ. ກາບດອກ ຂະ ຫນາດບໍ່ເທົ່າກັນ, ຕິດກັນເປັນທໍ່ ແລະ ມີຂົນສີ ຂຽວອົມມ້ວງ. ກີບດອກ ອອກສີຂາວ, ມີຂົນສີຂາວອົມສີມ້ວງ ທຸ່ມທໍ່ກີບດອກຢູ່ທົ່ວໄປ ພ້ອມທັງມີຈຸດ ເຫຼືອງ ແຈກຢາຍແບບທ່າງໆ. ກີບດອກຕິດກັນ ເປັນທໍ່, ແຕ່ສ່ວນປາຍຂອງ

ກີບດອກບໍ່ຕິດກັນ ແລະ ແບ່ງເປັນ 2 ສ່ວນ ຄື: ສ່ວນ 1 ກີບ ແລະ ສ່ວນ 4 ກີບ ຕິດກັນ ເປັນແຜ່ນດຽວ.

ເກສອນມີຂະໜາດຍາວ ໂດຍສະເພາະເວລາດອກບານ ກ້ານເກສອນ ຍາວກ່ວາກີບດອກ ປະມານ 2-3 ເທື່ອ, ຮວຍເກສອນມີຂະໜາດນ້ອຍ, ພໍພຽງແຕ່ເປັນຕຸ່ມສີມ້ວງ ຢູ່ປາຍເກສອນ, ອັນເຮັດໃຫ້ ທັງຫມົດມີລັກສະນະ ຄ້າຍຄື ຫນວດແມວ.

ຫມາກ ແມ່ນປະເພດຫມາກແຫ້ງ, ມີຂະໜາດນ້ອຍ, ອອກສີດຳ, ມີກາບແຫ້ງ ທຸ້ມຫໍ່ໄວ້, ຫມາກ ບັນຈຸ ແກ່ນ 5-10 ເມັດ.

ພືດຊະນິດນີ້ ເປັນພືດເຂດຮ້ອນ, ປູກຢູ່ທົ່ວໄປ, ທົນທານຕໍ່ອາກາດຮ້ອນ, ດອກບານ ແຕ່ ເດືອນ ກໍລະກົດ ຫາ ເດືອນ ຕຸລາ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃຊ້ເປັນຢາໄລ່ປັດສະວະ ປະເພດແຮງ ຊຶ່ງກຳຈັດຈຳພວກແຮ່ທາດກູ້ເລັ່ງ ແລະ ພວກທາດທີ່ມີອາຊິດ; ໃຊ້ເປັນຢາປົວ ຫນົ້ວໄຂ່ຫຼັງ ແລະ ປົວໄຂ່ຫຼັງອັກເສບ, ໃຊ້ເປັນຢາລົດຄວາມດັນເລືອດ, ໃຊ້ປົວ ພະຍາດຜິວຫນັງ ບາງຊະນິດ ເຊັ່ນ ປະເພດອອກຕຸ່ມຄັນ, ໃຊ້ປົວຫນົ້ວໃນຖົງບີ ແລະ ປົວປະດິງ.

ພາກສ່ວນໃຊ້

ໃບ ແລະ ຍອດ ພ້ອມດ້ວຍດອກ

ຕົ້ນ ຫວ້ານຫາງແຂ້

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Aloe vera (Linn.) Burm.f.
Aloe barbadensis Mill.
Aloe indica Royle

ຕະກູນ : Liliaceae

ຊື່ທ້ອງຖິ່ນ : ຫວ້ານ ຫາງແຂ້, ຫວ້ານ ໄຟໄຫມ້

ຊື່ ສາກົນ : Barbados aloe, Star cartus

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພຶດ ລຳຫຼັງ ລົ້ມລຸກ, ລຳຕົ້ນສັ້ນຈົນເກືອບວ່າບໍ່ມີ; ລວງສູງ 20-50 ຊັງຕີແມັດ ຂອງຕົ້ນ ແມ່ນລວງຍາວ ຂອງກຸ່ມໃບເປັນຕົ້ນຕໍ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດຸ່ງວ, ມີຮູບຍາວ, ປາຍແຫຼມ. ເນື້ອໃບ ຫນາ ແລະ ອວບນ້ຳ, ກາບເນື້ອໃບເປັນແຜ່ນບາງສີຂາວ ໂອບຊ້ອນກັນທຸ່ມເອົາ ລຳຕົ້ນ. ໃບ ຊ້ອນກັນແບບສະຫຼັບ. ເນື້ອໃບອາດມີຈຸດຂາວດ່າງທົ່ວໄປ ຫຼື ບໍ່ມີ. ແຄມໃບມີຫນາມແຫຼມ. ພາຍໃນເນື້ອໃບມີລັກສະນະ ເປັນວັນໃສງ ສີຂາວ.

ດອກ ອອກເປັນຊໍ່ແຫນ້ນຫນາ. ຊໍ່ ດອກຈັບຢູ່ປາຍກ້ານ ຊຶ່ງມີຂະຫນາດ ຍາວ 50-100 ຊັງຕີແມັດ. ແມ່ນດອກປະເພດ 3 ແລະ ມີເພດຮ່ວມ. ກິບດອກ ແລະ ກາບດອກ ຕິດກັນເປັນທໍ່, ອອກສີແດງ ອົມສົ້ມ.

ພຶດຊະນິດນີ້ປູກງ່າຍ, ປູກທົ່ວໄປ, ສາມາດທົນທານຕໍ່ ຄວາມແຫ້ງແລ້ງ ແລະ ເກີດໄດ້ ທຸກລະດູການ, ມີຖິ່ນກຳເນີດ ຢູ່ເຂດເມດີແຕລາເນ, ປະຈຸບັນ ການປູກແຜ່ຂະຫຍາຍ ໃນເຂດຮ້ອນ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃຊ້ເປັນຢາລະບາຍ, ໃຊ້ປົວອາການເຈັບຕັບ, ປົວບາດແຜ, ປົວໂຮກ
ຜິວຫນັງ, ປົວອາການໄຟໄຫມ້ ແລະ ນ້ຳຮ້ອນລວກ, ປົວອາການຟິກຊ້ຳ ຫຼື
ບວມ, ໃຊ້ແກ້ເຈັບຫົວ, ປົວເຈັບເຟັ້ນແຂ້ວ, ເຈັບຫູ, ໃຊ້ປົວອາການເຈັບຄໍ,
ໃຊ້ປົວຫິດ, ໃຊ້ປົວລົດສະດວງທະວານ, ໃຊ້ປົວຫນອງໃນ, ໃຊ້ປົວທ້ອງຍິ່ງ
ແລະ ເຈັບທ້ອງ, ໃຊ້ປົວກະເພາະອາຫານ, ໃຊ້ປຸງແຕ່ງ ເຄື່ອງສຳອາງສຳລັບ
ບຳລຸງຜິວຫນັງ ແລະ ໃຊ້ປຸງແຕ່ງຢາສະຜົມ, ໃຊ້ປົວອາການເສັ້ນເລືອດ ຂອດ
ແລະ ປົວ ປະດິງຂໍ້.

ພາກສ່ວນໃຊ້

ໃບ ແລະ ພາກສ່ວນ ນ້ຳເມືອກ ຢູ່ພາຍໃນໃບ.

ເຄືອ ເຂົາຮໍ່

ຊື່ ວິທະຍາສາດ:

Tinospora crispa Miers ex Hook. f. & Thoms.
Tinospora rumphii Boerl.
Tinospora tuberculata Beaum.

ຕະກຸນ:

Menispermaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ:

ເຄືອ ເຂົາຮໍ່.

ຊື່ ສາກົນ:

Liane quinine

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳເຄືອ ກ້ຽວຂຶ້ນນຳຕົ້ນໄມ້ອື່ນ ຫຼື ຄ້າງ, ແມ່ນພືດຍາວນານ. ເຄືອອ່ອນ ກ້ຽງອອກສີຂຽວ; ເຄືອແກ່ ອອກສີເຂັ້ອງ ຫຼື ສີຂຽວອ່ອນ, ມີແຜ່ນຂາວມົວໆທຸ່ມນອກ. ເຄືອແກ່ບົດບ້ຽວມີຕຸ່ມ ມີຕູດມົນ ສັບຊ້ອນກັນ ເປັນວົງຕາມເຄືອ, ວົງລະ 4-5 ຕູດ. ຕູດນີ້ເພີ່ມທະວີຂຶ້ນ ໃນເມື່ອເຄືອຫາກແກ່ຂຶ້ນນຳ ແລະ ຢູ່ປາຍຕູດມີຮຽແຕກຂອງຂັ້ນຫນັງທຸ່ມນອກ. ເຄືອແກ່ ມີເສັ້ນຜ່າໃຈກາງ 2-3 ຊ້ງຕີແມັດ ແລະ ມີຮາກ ຍ່ອນ ຫຼາຍສົມຄວນ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ ມີຮູບຫົວໃຈ, ກ່າງໃບແຜ່ອອກຈາກຈຸດດຽວ; ໃບສັບຊ້ອນແບບສະຫຼັບ ຈັບຢູ່ຕາມເຄືອ, ແມ່ນໃບຂະໜາດປານກາງ, ກວ້າງ 12-13 ຊ້ງຕີແມັດ, ຍາວ 14-15 ຊ້ງຕີແມັດ, ກ້ານໃບຍາວ 12-13 ຊ້ງຕີແມັດ, ຂ້າງເທິງຂອງກ້ານໃບ ມີຄູນ້ອຍໆ 2-3 ຄູ. ກົກຂອງກ້ານໃບເປັນເປົ້າ ແລະ ບົດ.

ດອກ ສີເຫຼືອງອ່ອນອອກເປັນຊໍ່ ຍາວ 5-20 ຊ້ງຕີແມັດ, ຈັບຢູ່ລະຫວ່າງໃບ, ແມ່ນດອກປະເພດ 5, ມີຂົນແຈກຢາຍທົ່ວໄປ ຕາມກົບດອກ ແລະ ກາບດອກ.

ຫມາກ ມີເນື້ອ, ມີຂະໜາດນ້ອຍ, ມີຮູບກົມໜ່ວຍໄຂ່. ຫມາກແກ່ອອກສີເຫຼືອງ, ມີແກ່ນດຳ 1 ເມັດ ແລະ ມີແຜ່ນບາງໆ ຫຸ້ມໄວ້.

ເຄືອເຂົ້າຮູ້ເກີດແບບທຳມະຊາດ ຢູ່ບ່າຕີບ ແລະ ປູກຢູ່ຫຼາຍບ່ອນ ຕາມສວນອ່າວຮົກເຮື້ອແດ່. ລະດູອອກດອກ ແມ່ນໄລຍະເດືອນ ມີນາ ຫາ ເດືອນ ເມສາ ແລະ ເປັນຫມາກ ແຕ່ເດືອນ ພຶດສະພາ ຫາ ເດືອນ ກໍລະກົດ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ເປັນຢາລະບາງ ແລະ ປົວຕຸ່ມຄັນຄາຍ, ປົວສິວແລະຝີ, ໃຊ້ເປັນຢາບຳລຸງ, ໃຊ້ເປັນຢາລະງັບປະສາດ, ໃຊ້ປົວກະເພາະອາຫານ ແລະ ແກ້ອາການຮ້ອນໃນ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ເຄືອແກ່ແຫ້ງ ແລະ ດິບ, ຮາກ, ໃບ, ດອກ ແລະ ຫມາກ.

ຕົ້ນ ຜັກບ້ວງ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ: Passiflora foetida Linn.
Passiflora hispida DC.

ຕະກູນ: Passifloraceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ: ເຄືອ ຜັກບ້ວງ, ເຄືອ ທຳທໍ່, ເຄືອ ທໍ່ທຳ,
ເຄືອ ທໍ່ທຸມ, ເຄືອ ລິ້ນມັງກອນ, ເຄືອ ທຳໝອຍ

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼັງ ຍາວນານ, ເປັນເຄືອທາວ, ມີສີຂຽວ ແລະ ມີກິ່ນຂົວອ່ອນໆ; ໃບ, ຍອດ, ດອກ, ໃບປະດັບ ແລະ ຫູໃບຫນຽວພ້ອມທັງມີຂົນ ຫຸ້ມຫໍ່ ແລະ ຂົນປຸງຖ່າຍແຈກຢາຍຢູ່.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ຈັບແບບສະຫຼັບຢູ່ຕາມຂໍ້ຂອງເຄືອ ແຕ່ລະຂໍ້ທ່າງກັນ 5-7 ຊັງຕີແມັດ. ໃບມີຮູບຮ່າງສາມແຈສ່ວຍ, ຂອບໃບວ້າເຂົ້າເລິກ ສາມາດເຫັນເປັນສາມສ່ວນຢ່າງຈະແຈ້ງ, ປາຍໃບສ່ວຍແຫຼມ ຕົ້ນໃບກົງ. ກ້ານໃບຍາວ 0,5-6 ຊັງຕີແມັດ, ເນື້ອໃບຍາວ ປະມານ 8-11 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ວາງ 8,5-11,5 ຊັງຕີແມັດ. ເນື້ອໃບບາງ, ຫຸ້ມຫໍ່ດ້ວຍຂົນ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ຢູ່ຕາມກ້ານໃບມີຂົນ ປ່ອຍຖ່າຍລຽນກັນເປັນ 2 ແຖວ ທີ່ຂະຫນານກັນຢູ່ຕາມແຄມຮ່ອງ ແລະ ມີຂົນ ຫຸ້ມຫໍ່ແຈກຢາຍທົ່ວໄປ. ຫູໃບຫຸ້ມຫໍ່ເອົາລຳຕົ້ນຢູ່ຕົ້ນ ຂອງກ້ານໃບແຕ່ບໍ່ຈອດກັນ, ຫູໃບປະດັບດ້ວຍຕ່ອມປ່ອຍຖ່າຍຢູ່ແຄມ.

ດອກ ແມ່ນປະເພດດອກດ່ຽວ, ອອກຕາມຂໍ້ລະຫວ່າງກ້ານໃບ ແລະ ລຳ, ຢູ່ຂໍ້ຫນຶ່ງຈະມີ 3 ດອກ, ແຕ່ຄວາມຈິງແລ້ວມີພຽງ 2 ດອກ ທີ່ສາມາດຂະຫຼາຍຕົວ ສ່ວນອີກດອກຫນຶ່ງນັ້ນບໍ່ຂະຫຼາຍຕົວ ແລະ ຈະປ່ຽນສະພາບກາຍມາເປັນມື ທີ່ສອດກ້ຽວຈັບທາວຂຶ້ນໄປ, ດອກຈະບານ ໃນເວລາກາງຄືນ

ແລະ ຈະຄ່ອຍຫຸບເມື່ອຖືກແສງແດດ, ແມ່ນດອກທີ່ມີເພດຮ່ວມ. ດອກຫຸ້ມ ທີ່ດ້ວຍໃບຊ້ອນ 3 ໃບ ຊຶ່ງມີລັກສະນະ ຄ້າຍຄືດາງແທ, ໃບຊ້ອນດັ່ງກ່າວ ເຕັມໄປດ້ວຍຕ່ອມ ແລະ ມີລັກສະນະໜຽວ. ເວລາດອກບານ ຈະມີລັກສະ ນະ ເຄິ່ງໜ່ວຍມົນ, ແມ່ນດອກປະເພດ 5, ມີກີບສີຂາວ ຈັດວາງເປັນ 2 ຊັ້ນ, ກີບຊັ້ນນອກມີລັກສະນະເປັນໃບສ້ວຍ ສ່ວນກີບຊັ້ນໃນຈະປຸງນສະພາບ ເປັນ ເສັ້ນສີຂາວຢູ່ວົງນອກ ແລະ ສີອິດຢູ່ວົງໃນ, ມີເກສອນ 5 ອັນ ຈັບຢູ່ ຕີນຂອງ ເຕົ້າໄຂ່, ເຕົ້າໄຂ່ຈັບເທິງ ມີລັກສະນະເປັນ ໜ່ວຍມົນ, ມີ 1 ຫ້ອງ. ການ ຈັບຂອງໄຂ່ ແມ່ນຈັບຢູ່ 3 ຈຸດ ທີ່ສະເຫມີກັນ, ປາຍເຕົ້າໄຂ່ ມີ 3 ແງ່ມ ເບິ່ງ ເຫັນຈະແຈ້ງ ແລະ ແຕ່ລະຕຸ່ມສຸດດ້ວຍຕຸ່ມ.

ຫມາກ ແມ່ນປະເພດຫມາກແຫ້ງ, ມີຂະໜາດນ້ອຍ, ເປັນໜ່ວຍ ມົນ, ຫມາກຫຸ້ມທີ່ດ້ວຍຂົນເສັ້ນໃຫຍ່ ແລະ ອອກສີຂຽວ ຊຶ່ງວິວັດມາຈາກ ໃບ ຊ້ອນ ມີເສັ້ນຜ່າໃຈກາງ 2-2,5 ຊັງຕີແມັດ, ມີແກ່ນຈຳນວນຫຼາຍ ຊຶ່ງ ແກ່ນດັ່ງກ່າວ ຫຸ້ມທີ່ດ້ວຍທາດເນືອກ. ແກ່ນມີສີນ້ຳຕານໃຫມ້, ມີຮູບຮ່າງແປ ສ້ວຍ ແລະ ມີລັກສະນະສະເພາະ. ເວລາຍັງອ່ອນ ຫມາກຈະມີສີຂຽວ ແລະ ເມື່ອສຸກ ຫມາກມີສີເຫຼືອງ.

ພືດດັ່ງກ່າວ ມີຖິ່ນກຳເນີດ ຢູ່ທະວີບອາເມລິກາ ເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມ, ປະຈຸບັນແຜ່ຂະຫຍາຍ ຢູ່ເຂດຮ້ອນທົ່ວໆໄປ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ພືດນີ້ສ່ວນຫຼາຍ ໃຊ້ກິນເປັນອາຫານ. ໃຊ້ເປັນຢາປານອນຫຼັບ, ປົວອາ ການເຈັບເສັ້ນປະສາດ, ຂັບໄລ່ປັດສະວະ, ຂັບໄລ່ຂີ້ກະເທີ. ເອົາໃບຫຸບປົກ ບາດແຜແກ້ຄັນ. ຫມາກໃຊ້ບຳລຸງປອດ, ແກ້ອາການຫັນໃຈຝືດ ແລະ ປົວອາ ການອ່ອນເພັງ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ໃບ, ຫມາກ ແລະ ຫມິດເຄືອ.

ຕົ້ນ ຫຼົ່ງາເອັນຍິດ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : *Plantago asiatica* Linn.
Plantago major Linn.
Plantago major Linn. var. *asiatica* Decaisne

ຕະກູນ : Plantaginaceae

ຊື່ທ້ອງຖິ່ນ : ຫຼົ່ງາ ເອັນຍິດ, ຜັກ ພາຍ

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼົ່ງາ ຍາວນານດ້ວຍເຫຼົ້າ, ຕົ້ນຂະໜາດນ້ອຍ, ສູງ 26-30 ຊັງຕີແມັດ,

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ປົ່ງອອກຈາກເຫຼົ້າໂດຍກົງ ຈັບແບບສະຫຼັບ, ມີຮູບບ່ວງ; ເນື້ອໃບເປັນແຜ່ນ, ມີແຄມເປັນຢັກ, ເນື້ອໃບເບື້ອງເທິງ ອອກສີຂຽວເຂັ້ມ ແລະ ເຫຼື້ອມ; ຕົ້ນຂອງເນື້ອໃບໂກບເຂົ້າກັນ; ກ້ານໃບຫນາ ແລະ ຍາວ, ອອກສີມ້ວງ ຢູ່ຕອນກົກ ຂອງກ້ານ ດ້ານນອກ.

ດອກ ມີຂະໜາດນ້ອຍ, ຈັດເປັນຮວງຫນາແຫນ້ນ, ຮວງດອກປົ່ງຂຶ້ນ ລະຫວ່າງຫຼົບໃບ. ດອກອອກ ສີເຫຼືອງ, ແມ່ນດອກປະເພດ 4 ແລະ ເປັນດອກ ທີ່ ມີເພດຮ່ວມ.

ຫມາກ ມີຂະໜາດນ້ອຍ, ອອກສີຂຽວອ່ອນເວລາຍັງດິບ, ເວລາແກ່ຈະອອກສີຂຶ້ນ. ເມື່ອຫມາກສຸກຈະໄຂເອງ ຕາມຮອຍຈິກ ຂວາງໃຫ້ຫມາກ. ຫມາກບັນຈຸແກ່ນຫຼາຍເມັດ, ແກ່ນມີ ຮູບແປ ສ້ວຍ, ອອກສີຂຶ້ນ.

ພຶດຊະນິດນີ້ ປູກຢູ່ທົ່ວໄປ ມັກບ່ອນຮົ່ມສົມຄວນ, ອອກດອກ ແລະ ຫມາກ ແຕ່ ເດືອນ ເມສາ ຫາ ເດືອນ ສິງຫາ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ພຶດຊະນິດນີ້ ບັນຈຸທາດ ກະລຸຍໂກຊິດ ຫຼາຍຊະນິດ ແລະ ວິຕາມິນ K. ໃຊ້ເປັນ ຢາຂັບໄລ່ ປັດສະວະ, ໃຊ້ປົວ ໄອຊ້າເຮື້ອ, ໃຊ້ເປັນ ຢາເຢັນ.

ພາກສ່ວນໃຊ້

ໃຊ້ຫມົດ ທັງຕົ້ນສົດ ຫຼື ຕາກແຫ້ງ.

ຕົ້ນ ຫມາກພິລາ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : *Punica granatum Linn.*

ຕະກຸນ: Punicaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ: ຕົ້ນ ຫມາກພິລາ

ຊື່ ສາກົນ: Pome granate
Grenadier

ລັກສະນະ ພຶດສາດ

ພືດ ລຳໄມ້ ຢືນຕົ້ນ ຂະໜາດນ້ອຍ, ລຳຕົ້ນແຕກເປັນຫຼາຍລຳ, ສູງແຕ່ 3-4 ແມັດ. ລຳຕົ້ນອອກສີນ້ຳຕານແກ່, ແຕ່ລະລຳແຕກເປັນກິ່ງ ງ່າ ຊຶ່ງມີໜາມ ຫຼື ບໍ່ມີແລ້ວແຕ່ພັນ. ງ່ານ້ອຍມີລັກສະນະ ຢູ່ຍີ່ ແລະ ຫງວ່ແທ້ງ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ມີຮູບຍາວແຫຼມ, ລວງຍາວ 7-8 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ວາງ 2-2,5 ຊັງຕີແມັດ, ໃບຈັບພາບກັນ. ເນື້ອໃບເບື້ອງເທິງມີສີເຂັ້ມ ກ່ວາເບື້ອງລຸ່ມ; ແຄມເນື້ອໃບກັງງ. ກ້ານໃບ ສັ້ນ ປະມານ 0,5 ຊັງຕີແມັດ, ອອກສີ ສົ້ມປົນແດງ.

ດອກ ແມ່ນປະເພດດອກດ່ຽວ, ຈັບຢູ່ປາຍງ່ານ້ອຍ ຫຼື ຢູ່ຍອດ. ດອກອອກສີແສດ, ແມ່ນດອກສະຫມ່ຳສະເຫມີ, ຈຳນວນຂອງກີບດອກ ແລະ ກາບດອກບໍ່ຄົງທີ່; ກາບດອກ ແລະ ກີບດອກມີແຕ່ 4-8 ອັນ, ແມ່ນດອກທີ່ມີເພດຮ່ວມ. ກາບດອກ ຫນຽວ, ຫນາ ແລະ ຫງາບ, ຕິດກັນຢູ່ຕີນ, ປາຍແຍກກັນ, ລຽບຕາມແຄມ ຂອງກາບດອກມີຂົນປ່ອຍຖ່າຍ ແລະ ຂົນຫຸ້ມທີ່ແຈກຢາຍທົ່ວໄປ. ກີບດອກອ່ອນ, ບາງ ແລະ ຍັບຍໍ່. ເກສອນມີຈຳນວນຫຼາຍ:

ກ້ານເກສອນຍາວ ອອກສີສົ້ມອ່ອນໆ, ຮວຍເມັດລະອອງ ແລະ ເມັດລະອອງ ເອງກໍ່ອອກສີເທລືອງ. ເກສອນຈັບຢູ່ພື້ນຮອງ ອ້ອມຮອບເຕົ້າໄຂ່ ຊຶ່ງຈັບລຸ່ມ, ແມ່ນເຕົ້າໄຂ່ປະເພດມີເນື້ອ ແລະ ມີໄຂ່ຫຼາຍ.

ຫມາກ ມີຮູບກົມ ຍາວ, ໃຫຍ່, ມີເປືອກແຂງເຫຼື້ອມ, ຢູ່ຂ້າງເທິງ ຂອງຫມາກຍັງມີເສດເຫຼືອຂອງກາບດອກຕິດຄ້າງຢູ່. ເປືອກຂອງຫມາກພິລາ ມີສີເຫຼືອງ ແລະ ມີຮິດຝາດ ຍ້ອນມັນບັນຈຸທາດ ຕາແນັງ (tannin) ເຖິງ 30%. ເມື່ອເວລາຫມາກສຸກ ຈະມີສີເຫຼືອງປົນສີສົ້ມເຂັ້ມ, ພາຍໃນບັນຈຸ ແກ່ນຈຳນວນຫຼາຍ, ເປືອກນອກຂອງແກ່ນມີສີຂາວ-ສົ້ມ ຫຼື ເຫຼືອງສົ້ມ-ແດງ ມີຮິດຫວານ, ກິນໄດ້.

ຕົ້ນພິລາບັນຈຸ ທາດອານກາໂລອິດ ຈຳນວນໜຶ່ງເຊັ່ນ: ແປນເລຕີເອຣິນ (pelletierine), ໂກນິນ (conine). ພຶດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດຢູ່ປະເທດອີຣານ, ປະຈຸບັນການປູກແຜ່ຜ່າຍທົ່ວພາກໃຕ້ຂອງທະວີບເອີຣົບ, ເຂດເມດີແຕຣາເນ, ເຂດຕາເວັນອອກກາງ, ເຂດອາຊີ ໂດຍສະເພາະ ອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້. ລະດູ ອອກດອກ ແລະ ຫມາກ ແຕ່ເດືອນ ເມສາ ຫາ ເດືອນ ທັນວາ.

ຄຸນປະໂຫຍດ :

ຫມາກ ໃຊ້ເປັນຢາບຳລຸງ. ຮາກ, ຫມາກ ແລະ ໃບ ໃຊ້ປົວຖອກທ້ອງ, ທ້ອງບິດ; ເປືອກຂອງຫມາກ, ຮາກ ແລະ ເປືອກຂອງລຳຕົ້ນ ໃຊ້ເປັນຢາຂ້າແມ່ທ້ອງ, ໃຊ້ນໍ້າຫມາກພິລາ ເປັນຢາປົວເລືອດຈາງ. ນອກນັ້ນ ຍັງໃຊ້ຕົ້ນນີ້ປົວອາການເລືອດດັງອອກ, ປົວລິດສະດວງທະວານ ແລະ ປົວອາການເຈັບຫນ້າເອິກ, ແກ່ນ ໃຊ້ເປັນຢາບຳລຸງຫົວໃຈ.

ພາກສ່ວນໃຊ້ :

ໃບ, ເປືອກຫມາກ, ເປືອກລຳຕົ້ນ, ຮາກ, ຫມາກ, ແລະ ເມັດ.

ຕົ້ນ ຜັກຄາວທອງ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : *Houttuynia cordata* Thunb.

ຕະກູນ : Saururaceae

ຊື່ທ້ອງຖິ່ນ : ຜັກຄາວທອງ

ລັກສະນະ ພືດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼັງ ຍາວນານ, ຂະນາດນ້ອຍ, ແຜ່ຂະຫຍາຍ ດ້ວຍເຫຼົ້າ, ສູງ 20-40 ຊັງຕີແມັດ. ລຳຕົ້ນອ່ອນ ແລະ ມີລັກສະນະເປັນຂໍ້ ທ່າງກັນ 0,5-7 ຊັງຕີແມັດ, ຢູ່ຕາມຂໍ້ ມີຕາທີ່ສາມາດ ປົ່ງຍອດໄດ້, ລຳຕົ້ນມີສີຂຽວອ່ອນ ຫຼື ສີຂຽວອ່ອນປົນແດງ. ຕາມລຳຕົ້ນ, ກ້ານໃບ ແລະ ເສັ້ນກ່າງໃບ ມີຂົນ; ພືດນີ້ມີກິ່ນຄາວເຫມືອນກິ່ນທອງ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ຈັບແບບສະຫຼັບ ຢູ່ແຕ່ລະຂໍ້ຂອງລຳຕົ້ນ; ເນື້ອໃບອ່ອນ, ແຜ່ນໃບກ້ວາງ, ມີລັກສະນະຮູບຫົວໃຈ, ໃບຍາວ 5-8 ຊັງຕີແມັດ, ກວ້າງ 4-8 ຊັງຕີແມັດ, ອອກສີຂຽວ ຫຼື ຂຽວປົນສີທອງ. ຜິວໃບເບື້ອງເທິງ ຈະມີສີເຂັ້ມກ່ວາເບື້ອງລຸ່ມ, ຂອບໃບລຽບ. ກ້ານໃບຍາວປະມານ 3-5 ຊັງຕີແມັດ, ມີສີຂຽວອ່ອນໆ. ຕົ້ນຂອງກ້ານໃບຈັບກັບລຳຕົ້ນ ແລະ ຫຸ້ມທໍ່ເອົາລຳຕົ້ນຢູ່ບ່ອນຂໍ້, ເສັ້ນກ່າງໃບອອກຈຸ້ມກັນຢູ່ບ່ອນດຽວ ປະມານ 7-9 ກ່າງ.

ດອກ ມີລັກສະນະເປັນຮວງ, ແຕ່ລະຮວງບັນຈຸດອກທີ່ມີ ຂະໜາດນ້ອຍ ຢ່າງໜາແໜ້ນ. ໃບຊ້ອນສີຂາວທີ່ຢູ່ນອກ ຂະຫຍາຍຕົວຫລາຍ ແລະ ຫຸ້ມທໍ່ເອົາຫມິດທັງຮວງດອກ. ເວລາດອກບານ ໃບຊ້ອນນີ້ຈະບານອອກເປັນ 4 ໃບ ເບິ່ງຄ້າຍຄືກັບກາບດອກ. ໃບຊ້ອນຍາວ 1-1,5 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ານຂອງຮວງດອກ ຍາວ 2-3 ຊັງຕີແມັດ ປົ່ງອອກຈາກຂໍ້ ແລະ ກົງກັບໃບ.

ດອກມີຂະໜາດນ້ອຍຫຼາຍ, ແມ່ນດອກປະເພດເບື້ອຍ, ບໍ່ມີກາບ, ບໍ່ມີກີບ, ມີແຕ່ໃບຊ້ອນສະເພາະ 1 ອັນ. ດອກມີເພດຮ່ວມ, ມີເຕົ້າໄຂ່ 1 ທ້ອງ, ປາຍເຕົ້າໄຂ່ແບ່ງເປັນ 3 ອັນ ແລະ ມີລັກສະນະຈະແຈ້ງ, ມີຮວງ ເກສອນ 3 ອັນ.

ຫມາກ ມີຂະໜາດນ້ອຍຫຼາຍ, ຈັດກັນຢູ່ເປັນຮວງ ຢ່າງຫນາແຫນ້ນ, ຮວງຂອງຫມາກມີຮູບທໍ່ຍາວ, ຂະໜາດ 1,5-2 ຊັງຕີແມັດ; ແມ່ນປະເພດຫມາກແທ້ ມີຮູບຈວຍສາມຫຼ່ຽມ, ທາງໃນບັນຈຸແກ່ນນ້ອຍ ສີດັບຫມູ ຈຳນວນຫຼາຍ.

ພຶດຊະນິດນີ້ ປູກຢູ່ທົ່ວໄປຕາມສວນຄົວ, ມັກປ່ອນຊຸ່ມສົມຄວນ, ດອກບານ ແຕ່ ເດືອນ ມິຖຸນາ ຫາ ເດືອນ ຕຸລາ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃບໃຊ້ກິນ ເປັນອາຫານ.

ໃຊ້ແກ້ໄຂ້, ລົດຄວາມຮ້ອນ, ແກ້ໄອ, ແກ້ເບື້ອ, ຖ່າຍເປົາສະດວກ, ປົວເຈັບຕາມຂໍ້ ແລະ ຕົນຕົວ, ປົວອັກເສບປອດ, ອັກເສບ ລຳໄສ້, ປົວທ້ອງສຸ ຫຼື ຖອກທ້ອງ, ປົວທ້ອງບິດ, ໃຊ້ປົວພະຍາດຜິວຫນັງ ໂດຍສະເພາະ ພະຍາດ ກາກທອງ.

ພາກສ່ວນໃຊ້

ໃຊ້ຫມົດທັງຕົ້ນ.

ຕົ້ນ ແຜ່ນດິນເຢັນ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Scroparia dulcis Linn.

ຕະກູນ : Scrophulariaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຕົ້ນ ແຜ່ນດິນເຢັນ, ຫຍ້າ ຂັດແມນ,
ຫຍ້າ ກັນຂີ້ທັງ, ຕົ້ນ ເຂົ້າປຽນ, ຕົ້ນ ຫັດປ່າ.

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼັງ ຍາວນານ, ແຕກກິ່ງງ່າຫລາຍ. ລຳຕົ້ນນ້ອຍແຕ່ແຂງ
ແກ່ນດີ, ອອກສີຂຽວອ່ອນ. ເປັນຫລ່ຽມ (5-6 ຫລ່ຽມ) ແລະ ແບ່ງເປັນຂໍ້, ແຕ່
ລະຂໍ້ ມີໃບຈັບເປັນວົງ ແລະ ມີກິ່ງນ້ອຍແຍກອອກ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ ແຄມເນື້ອໃບເປັນຢັກ ຄືແຂ້ວເລື້ອຍ;
ໃບຈັບເປັນວົງ, ວົງລະ 3 ໃບ.

ດອກ ແມ່ນປະເພດດອກດ່ຽວ, ມີຂະໜາດນ້ອຍ ຈັບຢູ່ຂ້າງໃບ,
ແມ່ນດອກປະເພດ 4 ແລະ ມີເພດຮ່ວມ.

ກາບດອກ ອອກສີຂຽວ, ມີຂົນອ່ອນໆ; ກົບດອກອອກສີຂາວ, ສ່ວນ
ເບື້ອງລຸ່ມຂອງກົບດອກ ຕິດກັນເປັນທໍ່ສັ້ນ ສ່ວນປາຍຂອງກົບດອກແຜ່ອອກ
ແລະ ປິ່ນປາຍລົງລຸ່ມ ເມື່ອເວລາດອກບານ. ຢູ່ຂ້າງໃນບ່ອນຕິດກັບວົງກົບ
ດອກ ມີຂົນຍາວສີຂາວຈັບອ້ອມເກສອນ ແລະ ເຕົ້າໄຂ່.

ຫມາກ ແມ່ນປະເພດຫມາກແຫ້ງ, ມີຮູບກົມ, ມີຂະໜາດນ້ອຍ. ເວ
ລາແກ່ຈະອອກສົນຕ້ານ, ທາງໃນບັນຈຸແກ່ນຫລາຍ.

ຕົ້ນແຜ່ນດິນເຢັນນີ້ ເກີດຢູ່ເຂດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມທົ່ວໄປ ບໍ່ເລືອກບ່ອນ, ຢູ່ດິນແຂງ ຫລື ຫລືບທົນກໍສາມາດເກີດໄດ້. ລະດູອອກດອກ ແລະ ອອກຫມາກ ແມ່ນແຕ່ ເດືອນ ພຶດສະພາ ຫາ ເດືອນກໍລະກົດ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃຊ້ເປັນຢາເຢັນ, ແກ້ໄຂ້ຮ້ອນ, ໃຊ້ປົວໄອ, ເຮັດໃຫ້ປະຈຳເດືອນປົກກະຕິ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ຫມົດຕົ້ນ.

ຕົ້ນ ຫມາກເຂືອບ້າ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ: Datura metel Linn.
 Datura alba Nees
 Datura fastuosa Linn.
 Datura metel Linn. var. fastuosa Safford

ຕະກູນ : Solanaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຕົ້ນ ຫມາກເຂືອບ້າ, ຕົ້ນ ຫມາກກະສັກ

ຊື່ ສາກົນ: Thorn apple

ລັກສະນະ ພືດສາດ:

ພືດ ລຳໄມ້ ຂະໜາດນ້ອຍ, ສູງ 1-2 ແມັດ, ເປັນພືດລົ້ມລຸກ ຂະໜາດໃຫຍ່. ພືດຊະນິດນີ້ມີຫຼາຍພັນ, ຕົ້ນຕໍ່ແມ່ນພັນດອກຂາວ ແລະ ພັນດອກສີມ້ວງ. ລຳຕົ້ນຫນຽວ, ກ້ຽງ; ບາງພັນມີລຳຕົ້ນ ອອກສີຂຽວອ່ອນ, ບາງພັນອອກສີອິດ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ດົກຫນາ, ໃບຈັບສະຫລັບກັນ, ເນື້ອໃບ ຫນາ ແລະ ໃຫຍ່, ກ້ານໃບຍາວ. ພັນດອກຂາວ ມີແຄມເນື້ອໃບ ເປັນຫຼາຍ ວັກ ຫ່າງໆຄືແຂ້ວເລື້ອຍ, ປາຍໃບແຫຼມ, ຕີນຂອງເນື້ອໃບໂຄ້ງມົນ ແລະ ຫລຸດລື່ນກັນ 0,5-3,5 ຊັງຕີແມັດ, ສ່ວນເນື້ອໃບຂອງ ພັນສີມ້ວງມີແຄມ ກ້ຽງ. ທັງສອງພັນ ມີກ່າງໃບຈະແຈ້ງດີ. ກ້ານໃບມີຮູບກົມ, ຍາວ 2-8 ຊັງຕີແມັດ, ອອກສີຂຽວອ່ອນ ສຳລັບພັນດອກຂາວ ແລະ ອອກສີຂຽວອິມສີ ມ້ວງ ສຳລັບພັນດອກສີມ້ວງ.

ດອກ ແມ່ນປະເພດດອກດ່ຽວ, ມີຂະໜາດໃຫຍ່ໂດຍສະເພາະພັນ ດອກສີມ້ວງ, ຍາວ16-19 ຊັງຕີແມັດ, ແມ່ນດອກປະເພດ 5 ແລະ ມີເພດ

ຮ່ວມ. ກາບດອກຕິດກັນເປັນທີ່ ອອກສີຂຽວສຳລັບພັນດອກຂາວ, ອອກສີຂຽວອົມອິດສຳລັບພັນດອກສີມ້ວງ. ກີບດອກຕິດກັນເປັນທີ່ພັນດອກສີຂາວມີກີບດອກອອກສີຂາວແລະສັບຊ້ອນກັນເປັນວົງດຽວ, ສ່ວນພັນດອກສີມ້ວງມີກີບດອກອອກສີຂາວອົມມ້ວງ ແລະ ສັບຊ້ອນເປັນ 2-3 ຊັ້ນ. ທີ່ກີບດອກມີ 3 ກ່າງຈະແຈ້ງໃນແຕ່ລະກີບ, ໃນນັ້ນມີກ່າງໜຶ່ງຍາວກ່ວາໜຶ່ງ ແລະ ຍາວລື່ນກີບດອກ, ຄ້າຍເລັບມື. ສະເພາະພັນດອກສີມ້ວງ, ຂ້າງໃນຂອງກີບດອກ ມີຈຸດເຫຼືອງເປັນຈຸມແຈກຢາຍເປັນໄລຍະໆ, ຂ້າງນອກຂອງກີບດອກມີຈຸດສີມ້ວງແຈກຢາຍທົ່ວໄປ. ເກສອນມີຮວຍໃຫຍ່ແລະມີກ້ານຍາວ; ຮວຍເກສອນ ຕິດຈອດກັນເປັນທີ່ກົມຈົນຮອດ $2/3$. ທີ່ຂອງຮວຍເກສອນຫຸ້ມເອົາຄໍຂອງເຕົ້າໄຂ່ໄວ້. ເຕົ້າໄຂ່ຈັບຢູ່ເທິງກາບດອກ, ກີບດອກ ແລະ ເກສອນ.

ຫມາກ ແມ່ນປະເພດຫມາກແຫ້ງ, ອອກສີຂຽວເວລາດິບ ແລະ ມີໜາມແຂງຢູ່ຕາມເບື້ອກນອກ; ຫມາກມີຮູບກົມຍາວ ສຳລັບພັນດອກສີມ້ວງ ແລະ ກົມມົນສຳລັບພັນດອກສີຂາວ. ຫມາກແກ່ອອກສີນ້ຳຕານຈິດ. ຫມາກບັນຈຸແກ່ນຈຳນວນຫຼາຍ, ແກ່ນມີຮູບແປ ຂະໜາດ 0,4-0,6 ຊັງຕີແມັດ. ເວລາແກ່ຫມາກຈະແຕກເອງ.

ພືດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດ ຢູ່ເຂດອາຊີຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມ, ເກີດທົ່ວໄປ ແລະ ມັກປ່ອນຮົ່ມສົມຄວນ. ດອກບານ ແຕ່ ເດືອນ ກໍລະກົດ ຫາ ເດືອນພະຈິກ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ຕົ້ນຫມາກເຂື່ອບ້າມີ ອານກາໂລອິດ ຫຼາຍຊະນິດ ເຊັ່ນ ສະໂກໂປລາມິນ, ອາໂຕຼປິນ..., ພືດນີ້ ໃຊ້ເປັນຢາລະງັບອາການປວດ, ໃຊ້ມາຍການປັ້ນຂອງລຳໄສ້ ແລະ ກະເພາະ, ປົວຫິດ, ແກ້ໄອ, ແກ້ ວິນວຽນ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ໃບ

ຜັກ ຫນອກ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ: Centella asiatica (Linn.) Urban
Hydrocotyle asiatica Linn.

ຕະກູນ: Umbelliferae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ: ຜັກ ຫນອກ

ຊື່ ສາກົນ: Asiatic pennywort
Violette marron

ລັກສະນະ ພືດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼັງ ຍາວນານດ້ວຍເຫງົ້າ, ເປັນລຳເລືອຍາວ ເລືອໄປຕາມດິນ, ເວລາຍັງອ່ອນມີຂົນ ຫຼາຍກ່ວາເວລາແກ່. ຮາກອອກຢູ່ຕາມ ຕາ, ແຕ່ລະຕາ ຫ່າງກັນ 5-11 ຊັງຕີແມັດ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ມີຮູບຫມາກໄຂ່ຫຼັງ ຫຼື ຮູບມົນ, ມີເສັ້ນຜ່າໃຈກາງ 2-9 ຊັງຕີແມັດ; ຕົ້ນໃບ ກົງມົນ ແລະ ບໍ່ຈອດກັນ, ຂອບໃບຢັກແຂ້ວເລື້ອຍ. ກ້ານໃບຍາວ 5-20 ຊັງຕີແມັດ, ໃບປົ່ງຈຸມກັນແບບສະລັບ ຢູ່ແຕ່ລະຂໍ້ຂອງລຳເລືອມີ 2-10 ໃບ. ລຳເລືອທີ່ຢູ່ລະຫວ່າງຕາ ຈະມີຂົນອ່ອນໆຫຸ້ມ. ເນື້ອໃບມີລັກສະນະໂຄ້ງ ແລະ ມີກ່າງສານກັນແບບຕາຫນ່າງ, ກ່າງໃບຈຸມກັນ ອອກຢູ່ບ່ອນດຽວມີ 7-9 ກ່າງ. ເນື້ອໃບດ້ານລຸ່ມ ມີຂົນຫຼາຍກ່ວາດ້ານເທິງ. ສ່ວນກ່າງໃບດ້ານລຸ່ມ ມີຂົນ ແຕ່ດ້ານເທິງບໍ່ມີ.

ດອກ ອອກເປັນພື້ວ, ພື້ວດອກມີລັກສະນະຄືຄັນຮົ່ມ, ອອກຢູ່ຂ້າງໃບ; ພື້ວດອກຢູ່ໂດດດ່ຽວ ຫຼື ຈຸມກັນເຖິງ 5 ພື້ວ, ແຕ່ສ່ວນຫຼາຍເຫັນເປັນຈຸມ 3. ກ້ານພື້ວດອກ ເມື່ອອອກໃຫມ່ຈະຕັ້ງຊື່ ຕໍ່ມາຈະກົງ, ມີຂະໜາດຍາວ 0,5-5 ຊັງຕີແມັດ, ແຕ່ລະພື້ວບັນຈຸດອກນ້ອຍ 1-5 ດອກ ແຕ່ສ່ວນຫຼາຍ ມັກ

ເຫັນຈຸມກັນ 3 ດອກ, ເປັນດອກທີ່ມີເພດຮ່ວມ. ດອກມີ 2-3 ປຸງ ຕິດກັນ, ມີ
ຮູບໄຂ່, ກິ່ງ, ບາງ, ຂະໜາດ 0,15 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ານດອກຍຸ່ງສັນຫຼາຍ. ໃບ
ຮອງດອກຍາວປະມານ 0,3 ຊັງຕີແມັດ. ກາບດອກມີສີແດງອົມມ້ວງ, ມີ
ຮູບ 3 ຫຼ່ມ, ສ້ວຍ, ກ້ຽງ, ຍາວ 0,1-0,2 ຊັງຕີແມັດ. ກ້ານເກສອນ ຍາວ
0,05-0,08 ຊັງຕີແມັດ. ຮວງເກສອນ ມີລັກສະນະມົນ. ເຕົ້າໄຂ່ມົນ, ມີ 2
ຫ້ອງ. ຄໍເຕົ້າໄຂ່ສັນຫຼາຍ, ຍາວບໍ່ເກີນ 0,08 ຊັງຕີແມັດ.

ຫມາກ ແຫ້ງ, ມີສີນ້ຳຕານ-ດຳ, ມີ 7-9 ຫຼ່ມ, ຍາວ 0,2-0,4
ຊັງຕີແມັດ, ຫນາ 0,3-0,4 ຊັງຕີແມັດ, ມີຮອຍເປັນຄູ, ສານເປັນຕາ, ມີຮູບ
ເຫວີ, ກ້ຽງ ຫຼື ມີຂົນຍາວ. ແກ່ນທາງໃນ ຕິດກັບເປືອກ ແລະ ບໍ່ແຍກຈາກ
ກັນ. ແກ່ນສວດ ແລະ ມີລັກສະນະສ້ວຍ.

ພືດຊະນິດນີ້ ເປັນພືດເຂດຮ້ອນ, ມັກເກີດຕາມບ່ອນທີ່ຊຸ່ມ, ບໍ່ມັກ
ບ່ອນຮົກເຮື້ອ ແລະ ມັກແສງແດດ ສົມຄວນ.

ຄຸນປະໂຫຼດ:

ໃຊ້ເປັນຢາເຢັນ, ໃຊ້ແກ້ອາການ ເບື້ອອາຫານ, ເປັນຢາຂັບຖ່າຍ
ປັດສະວະ, ເປັນຢາບຳລຸງຫົວໃຈ, ໃຊ້ປົວພະຍາດຂໍ້ຫຼຸດ, ປົວບາດແຜ,
ປົວອາການໄຟໃຫມ້, ປົວຕຸ່ມ ຄັນຄາຍ ແລະ ໃຊ້ແກ້ອາການອ່ອນເພັງ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ຫມົດທັງຕົ້ນ.

ຕົ້ນ ຂ່າ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : *Alpinia malaccensis* Rosc.
Catimbium malaccense Holtt.

ຕະກູນ : Zingiberaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຕົ້ນ ຂ່າ, ຫົວ ຂ່າ, ຂ່າໃຫຍ່

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລ່າທົ່ງ ລົ້ມລຸກ, ແຕ່ດ້ວຍລ່າເລືອ. ສຸມຂ່າ (ຫຼື ກໍ່ຂ່າ) ຫນຶ່ງໆ ອາດສູງເຖິງ 2 ຫາ 2,5 ແມັດ ແລະ ປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຕົ້ນ.

ຫົວຂ່າ ຊຶ່ງແມ່ນລ່າເລືອ (ພື້ນບ້ານເພິ່ນເອີ້ນວ່າເຫງົ້າ) ມີສີເຫຼືອງອ່ອນ, ເປັນຂໍ້ ແລະ ມີຕາແຈກຢາຍທ່າງໆ.

ລ່າຕົ້ນ ປົ່ງຂຶ້ນຈາກລ່າເລືອ ຫຼື ເຫງົ້າ. ກົກຂອງລ່າອອກສີຂາວອົມສີເຫຼືອງອ່ອນ, ເຫຼືອນັ້ນອອກສີຂຽວ. ລ່າຕົ້ນກົມປະກອບຈາກການສັບຊ້ອນເຂົ້າກັນຂອງ ກາບໃບ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດູ່ງວ, ສັບຊ້ອນແບບສະຫຼັບກັນ. ໃບມີຮູບຍາວ, ມີປາຍສ້ວຍ; ເນື້ອໃບຍາວ 50-60 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ວາງ 8-12 ຊັງຕີແມັດ, ເບື້ອງເທິງອອກສີຂຽວ ເຂັ້ມກ່ວາເບື້ອງລຸ່ມ. ຂອບໃບພຽງ ແລະ ມີຂົນແຈກຢາຍເລັກນ້ອຍ; ກ່າງໃບຂະໜານກັນ. ກ້ານໃບໜາ ແລະ ສົ້ນປະມານ 1,5-2 ຊັງຕີແມັດ. ກ້ານໃບຈັບຕໍ່ໃສ່ກາບໃບ.

ດອກ ອອກເປັນຂໍ້ຢູ່ປາຍຍອດ, ຊໍ່ດອກຍາວ 15-30 ຊັງຕີແມັດ, ແຕ່ລະຂໍ້ແຕກເປັນຫຼາຍກິ່ງ. ກົບດອກອອກສີຂາວ ອົມສີເຫຼືອງອ່ອນ, ແມ່ນດອກບໍ່ສະຫມ່ຳສະເຫມີ, ແມ່ນດອກປະເພດ 3 ແລະ ແມ່ນດອກທີ່ມີເຕົ້າໄຂ້ຈັບລຸ່ມ.

ຫມາກ ອອກເປັນຮວງ, ມີສີຂຽວມີຮູບກົມ, ຍາວ, ລວງຍາວ1-1,5 ຊັງຕີແມັດ ແລະ ມີເສັ້ນຜ່າກາງປະມານ 1 ຊັງຕີແມັດ. ຢູ່ປາຍຫມາກ ຍັງມີ ເສດຂອງດອກຕິດຢູ່. ຫມາກມີແກ່ນ 6-8 ເມັດ.

ທຸກພາກສ່ວນ ມີກິ່ນຫອມອ່ອນໆ, ຍ້ອນບັນຈຸທາດໃຫ້ກິ່ນ ໃນສະພາບ ນ້ຳມັນລະເຫີຍຈຳນວນໜຶ່ງ.

ພືດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດ ຢູ່ເຂດອາຊີ ຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມ, ເຂດຫມູ່ ເກາະ ໂປລີເນຊີ.

ຂ້າອອກດອກ ໃນໄລຍະເດືອນ ພຶດສະພາ ຫາ ເດືອນ ກັນຍາ, ປູກທົ່ວໄປຕາມບ້ານເຮືອນ, ມັກບ່ອນຮິ່ມພໍຄວນ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ຫົວ ແລະ ດອກ ໃຊ້ເປັນອາຫານ.

ຫົວໃຊ້ເປັນຢາປົວໄຂ້ມາລາເຮັງ, ໃຊ້ປົວຂໍ້ກັງນ, ໃຊ້ເປັນຢາ ບຳລຸງ, ໃຊ້ເປັນຢາແກ້ຍິ່ງ, ໃຊ້ປົວກະເພາະອາຫານ ແລະ ໃຊ້ປົວ ຖອກທ້ອງ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ຫົວ, ໃບ, ດອກ, ລຳຕົ້ນ, ຮາກ.

ຕົ້ນ ຫມາກແຫນ່ງ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Amomum xanthioides Wall.
Amomum ovoideum P.
Amomum cardamomum Linn.

ຕະກູນ : Zinziberaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຕົ້ນ ຫມາກແຫນ່ງ

ຊື່ ສາກົນ : Cardamom
Cardamone

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພຶດ ລຳຫຼັງ ລົມລຸກ, ສູງ 2 ຫາ 3 ແມັດ. ລຳຕົ້ນຊື່, ແຜ່ດ້ວຍ ລຳເລືອ. ລຳເລືອດັ່ງກ່າວອອກສີນ້ຳຕານ, ມີກາບສີນ້ຳຕານຊື່ໂອບຢູ່ຕາມຂໍ້, ສ່ວນລຳເລືອທີ່ປົ່ງໃຫມ່ມີສີຂາວ. ກາບໃບແຂງແກ່ນ, ຫຸ້ມຫໍ່ເຂົ້າກັນເປັນລຳຕົ້ນ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ສັບຊ້ອນແບບສະຫຼັບ, ມີຮູບຍາວ, ປາຍແຫຼມ ແລະ ມີ ທາງ 3-4 ຊ້ງຕິແມັດ ຕໍ່ອອກຢູ່ປາຍໃບອີກ. ເນື້ອໃບ ຍາວ 45-50 ຊ້ງຕິແມັດ, ກ້ວາງ 7-8 ຊ້ງຕິແມັດ; ເນື້ອໃບເບື້ອງເທິງ ແລະ ເບື້ອງລຸ່ມເຫຼື້ອມ; ແຄມເນື້ອໃບກ້ຽງ, ກ້ານໃບສັ້ນ ແລະ ຕໍ່ໃສ່ກັບ ກາບໃບ.

ດອກ ອອກເປັນຮວງ, ຮວງດອກປົ່ງຂຶ້ນມາແຕ່ພື້ນດິນ ຢູ່ຕີນຂອງສຸມ. ກ້ານຮວງດອກສັ້ນ, ມີຂະໜາດ 6-8 ຊ້ງຕິແມັດ. ດອກສັບຊ້ອນເປັນຈຸ່ມສັ້ນ ມີ 16 ຫາ 22 ດອກຕໍ່ຈຸ່ມ, ໃນຮວງຫນຶ່ງມີຫລາຍຈຸ່ມ. ດອກ ຍາວ 5 ຫາ 6 ຊ້ງຕິແມັດ, ມີກາບສີນ້ຳຕານອ່ອນ ຈຳນວນຫນຶ່ງຫຸ້ມຕີນຂອງຮວງດອກ. ດອກຫມາກແຫນ່ງ ແມ່ນດອກປະເພດ 3. ກາບດອກບາງຕິດກັນ

ເປັນທີ່, ກີບດອກຕິດກັນສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງ, ມີກີບໜຶ່ງ ໃຫຍ່ກວ່າໜູ່, ກີບ ໃຫຍ່ນີ້ມີສີເຫຼືອງອ່ອນ (ເຂັ້ມກວ່າ ກີບອື່ນໆ), ຂ້າງໃນຂອງກີບໃຫຍ່ ມີເສັ້ນ ສີແດງເຂັ້ມ ແລະ ຈຸດສີສົ້ມ ປົນສີເຫຼືອງເຂັ້ມ ແຈກຢາຍລັກສະນະເປັນແຜ່ນ ຢູ່ກາງກີບ.

ເກສອນສົມບູນມີໜຶ່ງອັນ, ຮວງເກສອນໃຫຍ່, ປິ່ນໜ້າເຂົ້າໃສ່ກີບ ດອກທີ່ໃຫຍ່ກວ່າໜູ່. ເຕົ້າໄຂ່ຈັບລຸ່ມມີຂົນແຂງສີຂາວ ທຸ້ມຂ້າງນອກ.

ຫມາກ ແມ່ນປະເພດຫມາກແທ້ໆ, ຢູ່ເປັນຈຸ້ມ 10-20 ຫມາກຕໍ່ ຈຸ້ມ. ແຕ່ລະຫມາກມີຮູບກົມມົນ ອອກສີບົວອົມສີສົ້ມ. ຂ້າງນອກມີໜາມບໍ່ ແຂງປານໃດທຸ້ມທົ່ວໄປ. ຢູ່ປາຍຂອງແຕ່ລະຫມາກ ຍັງມີເສດຂອງທໍ່ກາບ ດອກຕິດຢູ່. ຫມາກມີແກ່ນຫຼາຍ, ມີແຜ່ນເຜື້ອບາງໆທຸ້ມແກ່ນໄວ້ ແລະ ແບ່ງ ແກ່ນເປັນ 3 ສ່ວນ. ແກ່ນມີສີເຂື່ອງ, ຂະໜາດນ້ອຍ, ກົມ, ຍາວ ແລະ ແປ ຂ້າງໃດຂ້າງໜຶ່ງ. ໃບ ແລະ ຫມາກ ມີກິ່ນຫອມອ່ອນໆ, ບັນຈຸທາດໃຫ້ກິ່ນ ໃນສະພາບນ້ຳມັນລະເຫີຍ ຈຳນວນໜຶ່ງ; ຫມາກມີຣົດເຜັດ.

ພືດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດ ຢູ່ປະເທດອິນເດຍ. ຢູ່ລາວພືດຊະນິດນີ້ ຍັງເກີດແບບທຳມະຊາດ, ມັກບ່ອນຮີ່ມ ແລະ ຊຸ່ມດີ. ດອກບາມແຕ່ ເດືອນ ກໍລະກົດ ຫາ ເດືອນຕຸລາ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃຊ້ເປັນຢາລົດຄວາມຮ້ອນ, ເປັນຢາເລັ່ງປັດສະວະ, ໃຊ້ປົວຫິດ, ປົວໄອ, ປົວອາການຢັ້ງຢື່ງ, ໃຊ້ແກ້ພືດເຫຼົ້າ, ໃຊ້ປົວກະເພາະອາຫານ, ໃຊ້ ປົວພະຍາດປອດ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ແກ່ນ

ຕົ້ນ ຂໍ້ຫມັນ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Curcuma longa Linn.
Curcuma domestica Valetton

ຕະກູນ : Zingiberaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຕົ້ນ ຂໍ້ຫມັນ, ຕົ້ນ ຂໍ້ຫມັນຂັນ, ຕົ້ນ ຂໍ້ຫມັນຊັນ

ຊື່ ສາກົນ : Tumeric
Safran

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳຫຍ້າ ລົ້ມລຸກ, ແຜ່ດ້ວຍລຳເລືອ. ເກີດເປັນສຸມສູງ 1- 1,50 ແມັດ. ລຳຕົ້ນຕັ້ງຊື່ ປະກອບຈາກການຊ້ອນເຂົ້າກັນ ຂອງ ກາບໃບ.

ຫົວ ເມື່ອຍັງອ່ອນ ອອກສີເຫຼືອງອ່ອນໆ, ໃຈອອກສີເຫຼືອງປົນ ສີ ສົ້ມອ່ອນໆ. ສ່ວນຫົວແກ່ມີເປືອກນອກ ອອກສີນ້ຳຕານຊ້ຳ ແລະ ໃຈ ກໍ່ອອກ ສີສົ້ມຊ້ຳໆ (ພັນບ້ານເອີ້ນສີນີ້ວ່າ ສີຂໍ້ຫມັນ). ນອກນີ້, ເວລາລຳຕົ້ນ ຕາຍ ຈະ ເຫັນຫົວແກ່ພັນດິນ ປະມານ 10 ຊັງຕີແມັດ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ຂະໜາດໃຫຍ່, ຍາວ 40-50 ຊັງຕີ ແມັດ, ກ້ວາງ 17-18 ຊັງຕີແມັດ. ເນື້ອໃບຫຼາຍ, ກ່າງໃບຈະແຈ້ງດີ, ຂະ ໜາມໃຫ້ກັນ. ແຄມເນື້ອໃບກັງໆ, ເນື້ອໃບ ຕໍ່ໃສ່ ກັບກາບໃບ ໂດຍກົງ.

ດອກ ອອກເປັນຮວງ, ສັບຊ້ອນກັນເປັນຈຸ້ມ ປົ່ງອອກຢູ່ລະຫວ່າງ ກາງຂອງລຳສຸມ, ສູງທ່າງຈາກດິນ 25-30 ຊັງຕີແມັດ, ຮວງດອກຍາວ 12-17 ຊັງຕີແມັດ. ຢູ່ແຕ່ລະຮວງບັນຈຸ ໃບຊ້ອນຫຼາຍອັນ ຊຶ່ງສັບຊ້ອນ ເປັນ ຫຼາຍໆຊັ້ນ. ໃບຊ້ອນແຕ່ລະໃບ ຕິດແປະກັບໃບຊ້ອນອື່ນໆຢູ່ເບື້ອງລຸ່ມ, ສ່ວນ ເບື້ອງເທິງຂອງໃບຊ້ອນແຜ່ອອກ. ໃບຊ້ອນທີ່ຢູ່ຕີນຂອງຮວງ ອອກສີຂຽວ

ອ່ອນໆ, ສ່ວນຈຳນວນ ທີ່ຢູ່ປາຍຂອງຮວງ ອອກສີຂາວ ຫຼື ຂາວປະສົມສີ
ມັ່ງ. ຢູ່ຫຼືບໃບຊ້ອນ ແຕ່ລະອັນມີດອກ 4-5 ດອກ.

ດອກ ຍາວ 4-5 ຊັງຕີແມັດ, ແມ່ນດອກປະເພດ 3, ດອກບໍ່ສະຫມ່ຳ
ສະເຫມີ ແລະ ເປັນດອກທີ່ມີເພດຮ່ວມ. ກາບດອກເປັນແຜ່ນບາງໆ ຕິດກັນ
ເປັນທີ່ ຫຸ້ມຕີນດອກ ແລະ ມີຂົນແຈກຢາຍຫ່າງໆ ຢູ່ຕາມແຄມຂອງກາບ
ດອກ.

ກີບດອກ ບໍ່ສະຫມ່ຳສະເຫມີ, ອອກສີສົ້ມອ່ອນໆ ປະສົມກັບສີຂາວ.
ເກສອນສົມບູນມີຫນຶ່ງອັນ ຊຶ່ງຕິດກັບສ່ວນຫນຶ່ງ ຂອງກີບດອກ ແລະ ແປະ
ກັບຄໍເຕົ້າໄຂ່. ດອກມີເຕົ້າໄຂ່ຈັບລຸ່ມ, ມີຂົນອ່ອນໆແຈກຢາຍ ຢູ່ຂ້າງນອກ.

ຫມົດທັງຕົ້ນມີກິ່ນຫອມ ຍ້ອນບັນຈຸ ທາດໃຫ້ກິ່ນ ຢູ່ໃນສະພາບ ນ້ຳ
ມັນລະເຫີຍຈຳນວນຫນຶ່ງ. ພຶດຊະນິດນີ້ ປູກທົ່ວໄປຕາມບ້ານເຮືອນ, ມັກ
ດິນຊຸ່ມ ແລະ ແສງແດດພໍສົມຄວນ, ມີຖິ່ນກຳເນີດ ຢູ່ປະເທດອິນເດຍ, ປະ
ຈຸບັນການປູກແຜ່ຂະຫຍາຍ ທົ່ວໄປໃນເຂດຮ້ອນ. ລະດູອອກດອກ ແມ່ນແຕ່
ເດືອນ ກໍລະກົດ ຫາ ເດືອນ ຕຸລາ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃຊ້ເປັນຢາໄລ່ລົມຢູ່ໃນລຳໄສ້, ໃຊ້ປົວໂຮກກະເພາະ, ໃຊ້ແກ້ອາການ
ວິນວຽນ, ໃຊ້ປົວຕຸ່ມຄັນຄາຍ ແລະ ຝິດເຫື້ອ ຫຼື ຕຸ່ມເປື້ອຍຍ້ອນຍຸງ ຫຼື ມົດ
ແມງກັດຢູ່ຕາມຜິວຫນັງ, ໃຊ້ປົວແປງຜິວຫນັງ ຂອງເດັກແດງ ແລະ ແມ່ຢູ່ກຳ
ຫຼື ປົວແປງຜິວຫນັງຫຼັງຈາກບາດແຜ, ໃຊ້ປົວໄຂ້ຮ້ອນ, ເຮັດໃຫ້ຖ່າຍສະດວກ,
ໃຊ້ປົວລິດສະດວງທະວານ, ໃຊ້ປົວອາການພິກບວມ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ຫົວ ແລະ ໃບ.

ຕົ້ນ ຊຶງ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Zingiber officinale Rosc.

ຕະກຸນ : Zingiberaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຊຶງ, ຊຶງແຄງ

ຊື່ ສາກົນ : Ginger
Gingembre

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼ້າ ລົ້ມລຸກ, ແຜ່ຂະຫຍາຍດ້ວຍຫົວ, ເກີດເປັນສຸມ, ສູງ 50-80 ຊັງຕີແມັດ. ລຳຕົ້ນອອກສີຂຽວອ່ອນ ແລະ ມີເສັ້ນຜ່າກາງນ້ອຍ; ແມ່ນ ກາບໃບ ທີ່ສັບຊ້ອນເຂົ້າກັນ ເປັນລຳຕົ້ນ.

ຫົວ ເມື່ອຍັງອ່ອນອອກສີຂາວ ອົມສີກຸຫຼາບອ່ອນໆ, ເມື່ອແກ່ ຊັ້ນເປືອກນອກຂອງຫົວ ອອກສີນ້ຳຕານແກ່ ຊຶ່ງເຮົາສາມາດລອກໄດ້ງ່າຍ ສົມຄວນ. ເມື່ອຂອງຫົວອອກສີນ້ຳຕານຈືດໆ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ສັບຊ້ອນແບບສະຫຼັບ. ໃບຍາວ ແລະ ແຄບ, ສ່ວນກົກ ແລະ ປາຍຂອງໃບແຫຼມ. ໃບ ຍາວ 18 ຫາ 20 ຊັງຕີແມັດ, ກວ້າງ 2 ຫາ 3 ຊັງຕີແມັດ. ເນື້ອໃບ ຕໍ່ໃສ່ ກາບໃບ ໂດຍກົງ.

ດອກ ສີເທລືອງອ່ອນໆ ອອກເປັນຊໍ່, ສັບຊ້ອນກັນເປັນຮວງ ຊຶ່ງ ປົ່ງຂຶ້ນຈາກພື້ນດິນ. ກ້ານຮວງດອກ ຍາວປະມານ 25 ຊັງຕີແມັດ, ມີກາບ ສີຂຽວ ຫຸ້ມແຕ່ລະດອກໄວ້, ແມ່ນດອກປະເພດ 3, ດອກບໍ່ສະຫມ່າສະເຫມີ ແລະ ເປັນດອກທີ່ມີເພດຮ່ວມ.

ຫມົດທັງຕົ້ນ ໂດຍສະເພາະ ຫົວມີກິ່ນຫອມ ຍ້ອນບັນຈຸທາດໃຫ້ກິ່ນ
ໃນລັກສະນະ ນ້ຳມັນລະເຫີຍຫຼາຍຊະນິດ.

ພືດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດ ຢູ່ເຂດອາຊີ; ປະຈຸບັນການປູກຂົງເພື່ອ
ນຳໃຊ້ຫົວ ແຕ່ຂະຫຍາຍທົ່ວໄປ ໃນບັນດາປະເທດຮ້ອນ ແລະ ຊຸ່ມ,
ຂະຫຼາຍ ຕີ ຢູ່ບ່ອນທີ່ມີແສງແດດ ພໍຄວນ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃບໃຊ້ຂັບລົມໃນລຳໄສ້, ປົວຫນິ້ວ ແລະ ຍ່ອຍອາຫານ.

ດອກ ໃຊ້ ເປັນຢາຍ່ອຍອາຫານ ແລະ ປົວທ້ອງບິດ. ຫົວໃຊ້ປົວອາ
ການທ້ອງບິດຈຸກສຽບ, ໃຊ້ຂັບລົມໃນລຳໄສ້, ໃຊ້ເປັນຢາກິ່ນເຂົ້າແຊບ, ໃຊ້
ປົວຫນິ້ວ, ໃຊ້ປົວໄອ, ຂັບໄລ່ຂີ້ກະເທົ່, ໃຊ້ເປັນຢາແກ້ໄຂ້, ລົດຄວາມຮ້ອນ,
ໃຊ້ເປັນຢານອນຫຼັບ, ໃຊ້ແກ້ອາການບຸ້ນທ້ອງ ຫຼື ປວດຮາກ, ໃຊ້ແກ້ອາການ
ທ້ອງຜູກ ແລະ ໃຊ້ປົວອາການນ້ຳມູກໄຫຼ.

ພາກສ່ວນໃຊ້:

ຫົວ, ໃບ, ດອກ, ແລະ ລຳຕົ້ນ.

ຕົ້ນ ຫວ້ານໄຟ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ : Zingiber zerumbet Smith
Zingiber cassumunar Roxb.

ຕະກູນ : Zingiberaceae

ຊື່ ທ້ອງຖິ່ນ : ຫວ້ານໄຟ, ຫວ້ານໄຟ ໃຈເຫຼືອງ

ລັກສະນະ ພຶດສາດ:

ພືດ ລຳຫຼັງ ລົມລຸກ, ແຜ່ຂະຫຍາຍດ້ວຍຫົວ, ເກີດເປັນສຸມ, ສູງ 0,8-1 ແມັດ.

ລຳຕົ້ນ ອອກສີຂຽວ, ແຫມ້ນແກ່ນສົມຄວນ, ແມ່ນກາບໃບ ທີ່ຫຸ້ມ ທີ່ເຂົ້າກັນເປັນລຳຕົ້ນ.

ຫົວອ່ອນ ອອກສີຂາວອົມສີເຫຼືອງອ່ອນໆ, ຫົວແກ່ມີກາບສີເຫຼືອງແກ່ ຫຸ້ມນອກ; ເນື້ອຂອງຫົວ ອອກສີເຫຼືອງອ່ອນ.

ໃບ ແມ່ນປະເພດໃບດ່ຽວ, ສັບຊ້ອນແບບສະຫຼັບ, ມີຮູບຍາວ ແລະ ແຄບ, ລວງຍາວ 20-22 ຊັງຕີແມັດ, ກ້ວາງ 3-4 ຊັງຕີແມັດ. ເນື້ອໃບຕໍ່ໃສ່ ກາບໃບໂດຍກົງ, ກ່າງໃບຂະຫນານກັນ. ເບື້ອງລຸ່ມຂອງເນື້ອ ໃບອອກສີຂຽວ ຈືດກ່ວາເບື້ອງເທິງ.

ດອກ ອອກເປັນຮວງ, ຮວງດອກປົ່ງຂຶ້ນຈາກພື້ນດິນ. ກ້ານຮວງ ດອກ ຍາວ 10-15 ຊັງຕີແມັດ, ດອກສັບຊ້ອນເປັນຈຸ່ມ ຍາວ 8-15 ຊັງຕີ ແມັດ, ມີກາບສີແດງຊ້ຳແຂບຂຽວ 8 ຫາ 10 ອັນ ຫຸ້ມຕົນຮວງ ຫຼື ຈຸ່ມ ດອກໄວ້, ແຕ່ລະດອກ ມີກາບ ຫຸ້ມອີກ.

ແຕ່ລະດອກ ແມ່ນດອກປະເພດ 3, ດອກບໍ່ສະຫມ່ຳສະເຫມີ ແລະ ເປັນດອກທີ່ມີເພດຮ່ວມ. ກາບດອກຕິດກັນເປັນທໍ່, ມີຂົນສັ້ນຫຸ້ມຂ້າງນອກ

ແລະ ຢູ່ລະດັບຕົ້ນຂອງທໍ່, ສ່ວນວ່າປາຍຂອງທໍ່ບໍ່ຕິດກັນ. ກົບດອກ ຂະ
ຫນາດບໍ່ເທົ່າກັນ, ຕິດກັນສ່ວນໃດສ່ວນຫນຶ່ງ, ໃນນັ້ນກົບຫນຶ່ງໃຫຍ່ກ່ວາ ຫມູ່
ແລະ ມີສີເຂັ້ມກ່ວາຫມູ່ ຊຶ່ງແມ່ນ ສີເຫຼືອງອ່ອນໆ.

ເກສອນສົມບູນມີຫນຶ່ງອັນ, ມີກ້ານສົ້ນ, ຮວງເກສອນໃຫຍ່, ມີ
ແຜ່ນກາບສີເຫຼືອງຊ້າ ຕໍ່ຈາກຮວງເກສອນ ແລ້ວໂອບເອົາ ຄໍຂອງເຕົ້າໄຂ່,
ເຕົ້າໄຂ່ ຈັບຢູ່ລຸ່ມ.

ຫມົດທັງຕົ້ນ ໂດຍສະເພາະຫົວ ມີກິ່ນຫອມອ່ອນໆ ຍ້ອນບັນຈຸ
ທາດໃຫ້ກິ່ນ ໃນສະພາບນ້ຳມັນລະເຫີຍ ເຊັ່ນ: ກຳຟີ (camphor), ແຊັງຊີເບ
ໂຮນ (Zingiberol)...

ພືດຊະນິດນີ້ ມີຖິ່ນກຳເນີດຢູ່ເຂດອາຊີ, ແຕ່ຂະຫຍາຍໃນເຂດຮ້ອນ
ແລະ ຊຸ່ມທົ່ວໄປ. ຢູ່ປະເທດລາວ ມີການປູກທົ່ວໄປ ຢູ່ຕາມແຄມບ້ານ
ເຮືອນ, ຕາມສວນຄົວ..., ມັກປ່ອນຮົ່ມສົມຄວນ ແລະ ມັກປ່ອນແທ້ງແດ່.
ລະດູອອກດອກ ແມ່ນແຕ່ ເດືອນມິຖຸນາ ຫາ ເດືອນສິງຫາ.

ຄຸນປະໂຫຍດ:

ໃຊ້ຂັບລົມໃນລຳໄສ້, ໃຊ້ເປັນຢາລົດໄຂ້ຮ້ອນ, ໃຊ້ປົວທ້ອງບິດອອກ
ເລືອດ, ປົວຊາງ, ປົວຝີ, ແກ້ອາການອັກເສບຊ້າບວມ ແລະ ເຮັດໃຫ້ປະຈຳ
ເດືອນ ປົກກະຕິ.

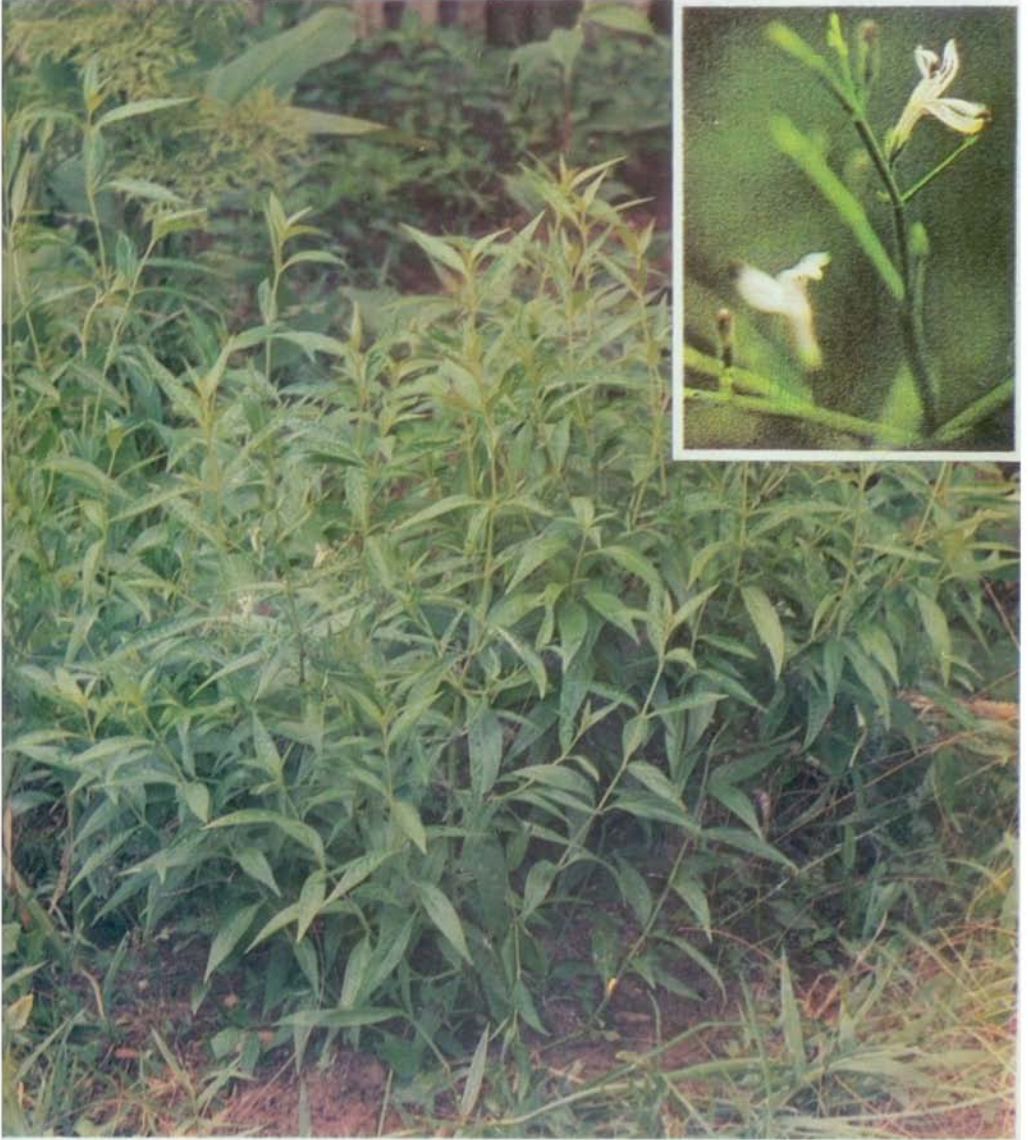
ພາກສ່ວນໃຊ້:

ຫົວ.

ຮູບປະກອບ

ຕົ້ນ ຣາຊາບີ

Andrographis paniculata (Burm.) Wall. ex Nees

ຕົ້ນ ຫມາກແຕກ
Ruellia tuberosa Linn.

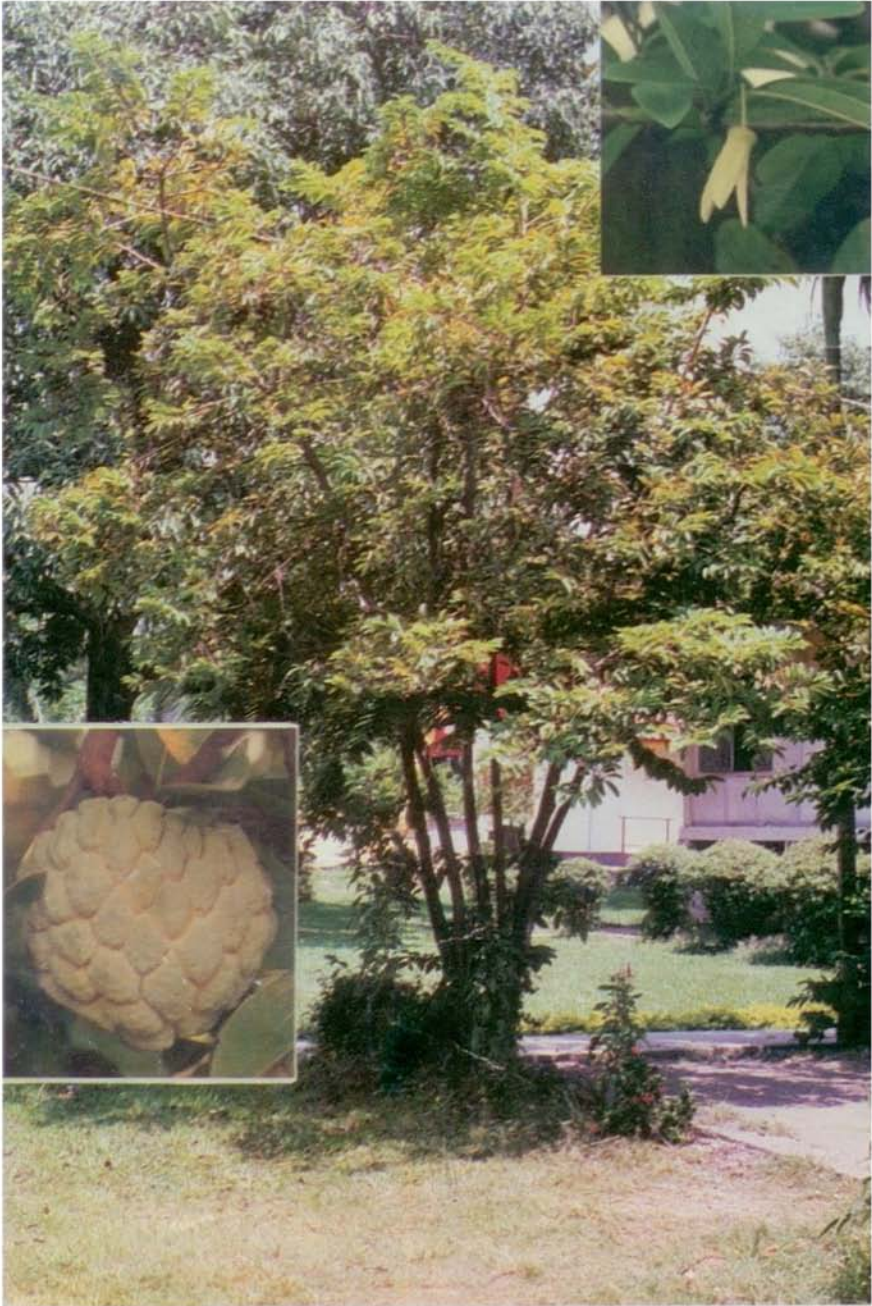
ຕົ້ນ ຫວ້ານຊົນ

Hymenocallis littoralis Salisb.

ຕົ້ນ ຫມາກຂຽບ

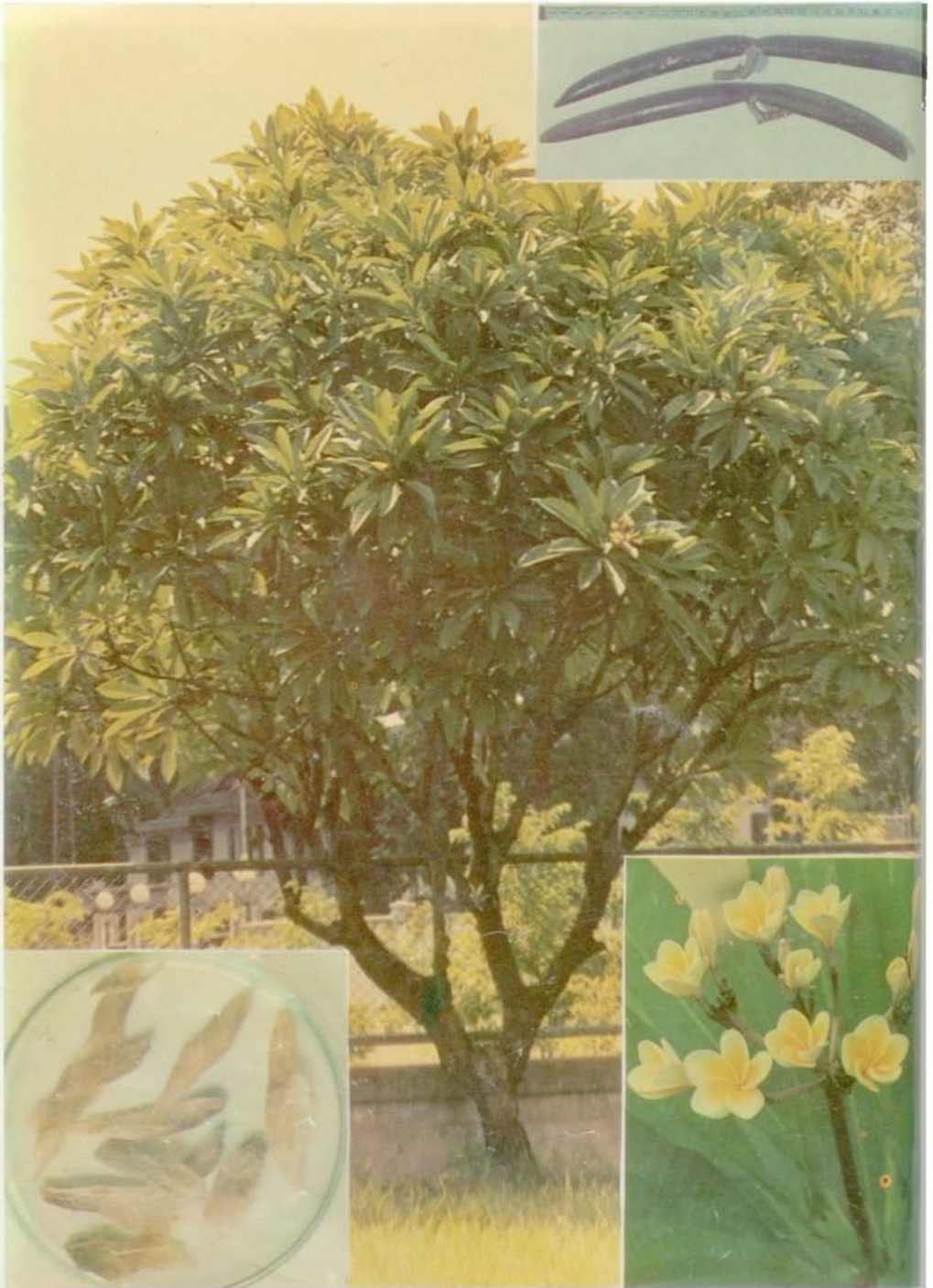
Annona squamosa Linn.

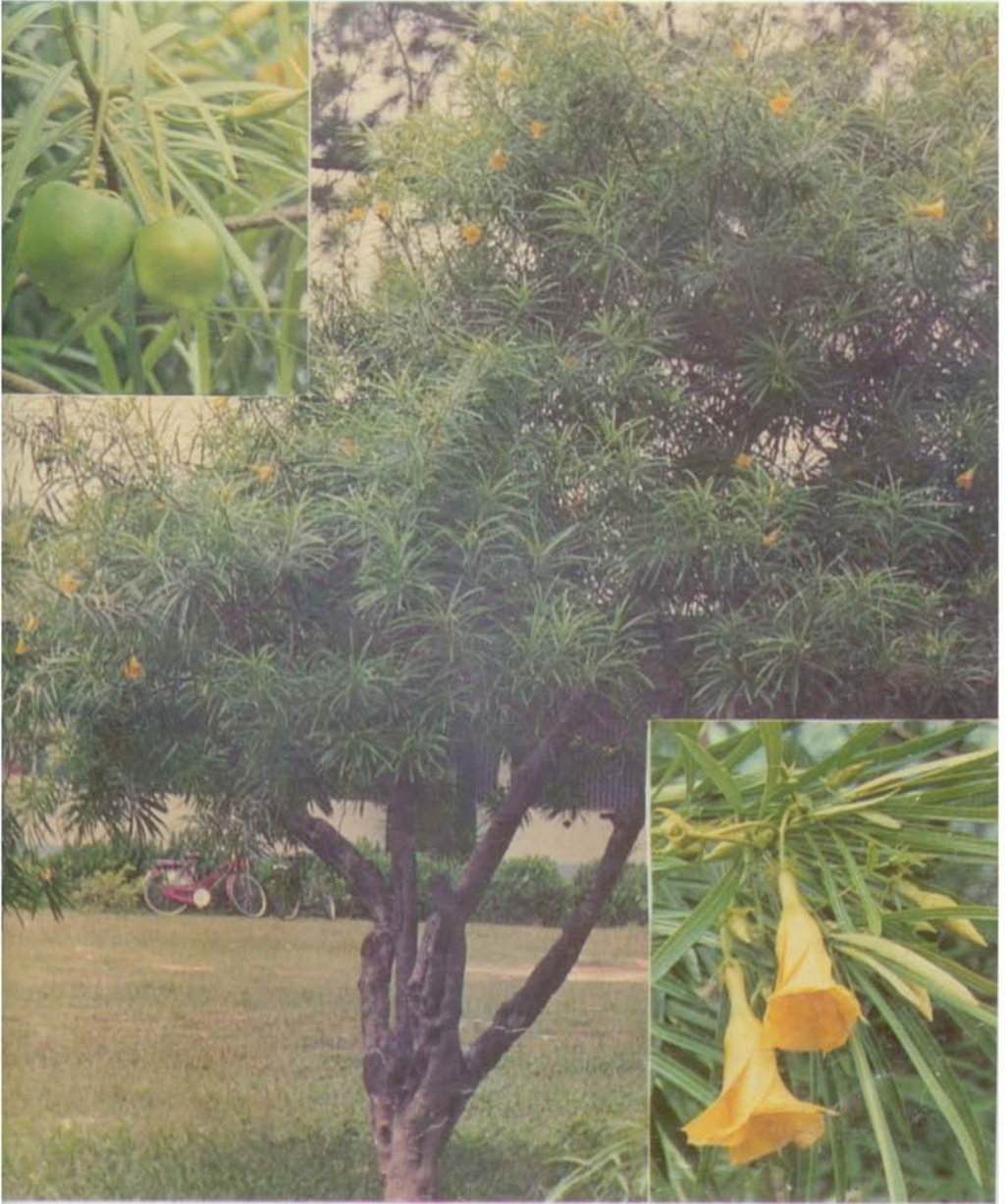
ຕົ້ນ ກາວບົກ

Catharanthus roseus (Linn.) G. Don

ຕົ້ນ ຈຳປາ

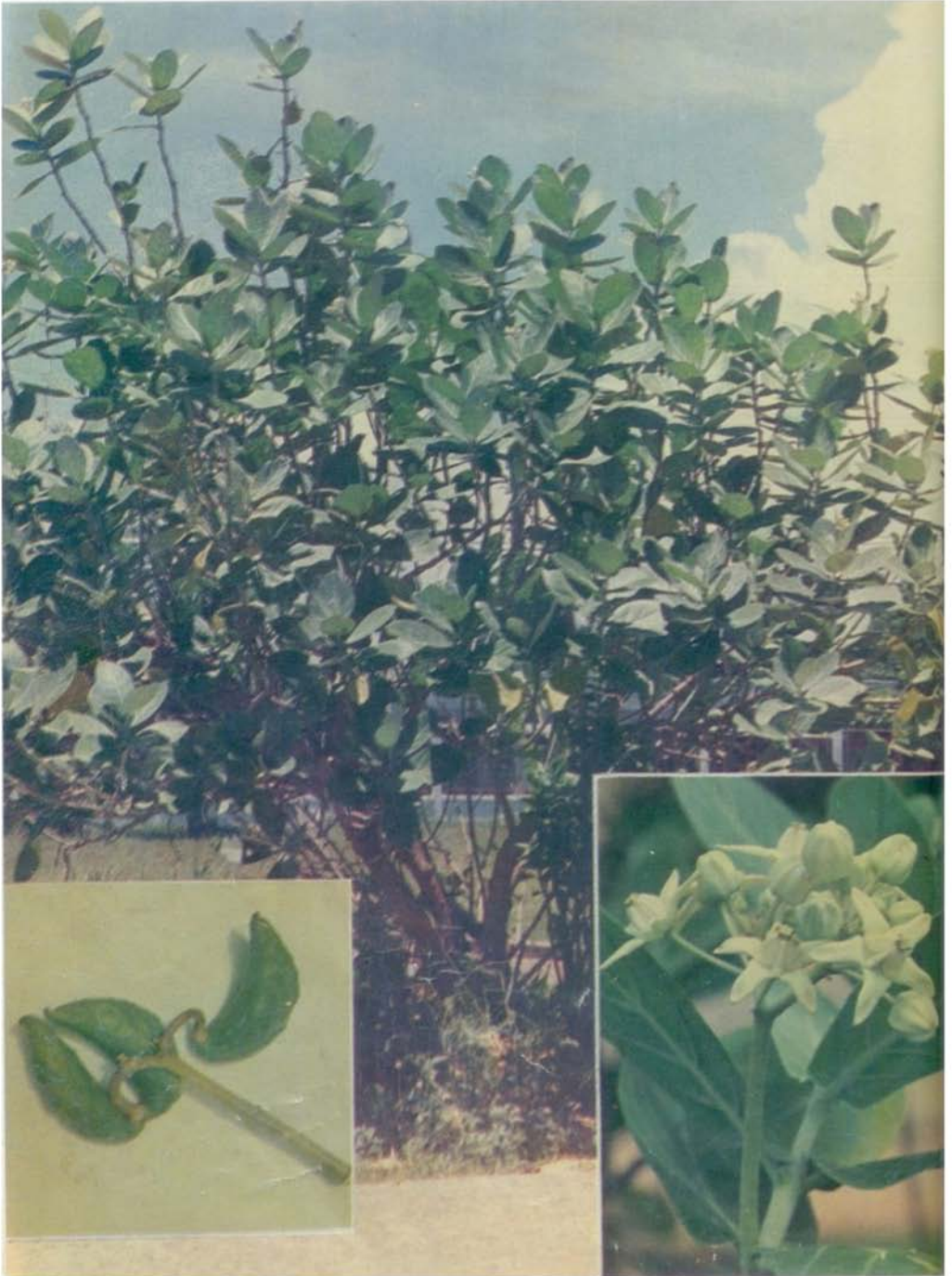
Plumeria acutifolia Poir.

ຕົ້ນ ຍີ່ໂຖເຫຼືອງ

Thevetia peruviana Schum.

ຕົ້ນ ດອກຮັກ

Calotropis gigantea (Linn.) R. Br. ex Ait.

ຕົ້ນ ຫມາກເພື່ອງ

Averrhoa carambola Linn.

ຕົ້ນ ລິ້ນໄມ້

Oroxylum indicum (L.) Vent.

ຕົ້ນ ງວງຊ້າງ

***Heliotropium indicum* (Linn.) R. Br.**

ຕົ້ນ ຜັກຂະຍ່າ

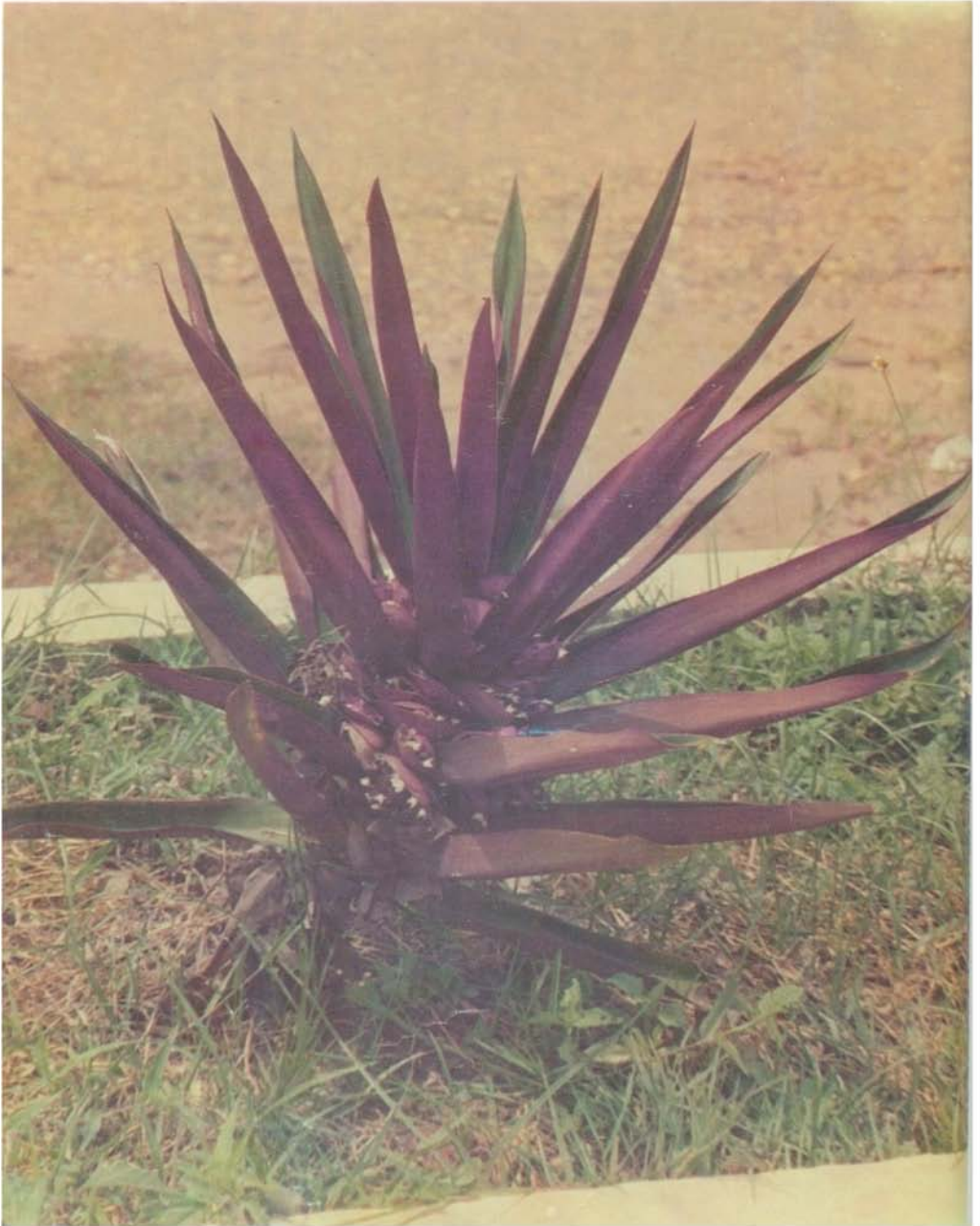
Caesalpinia mimosoides Lamk.

ຕົ້ນ ຊູນ

Cassia fistula Linn.

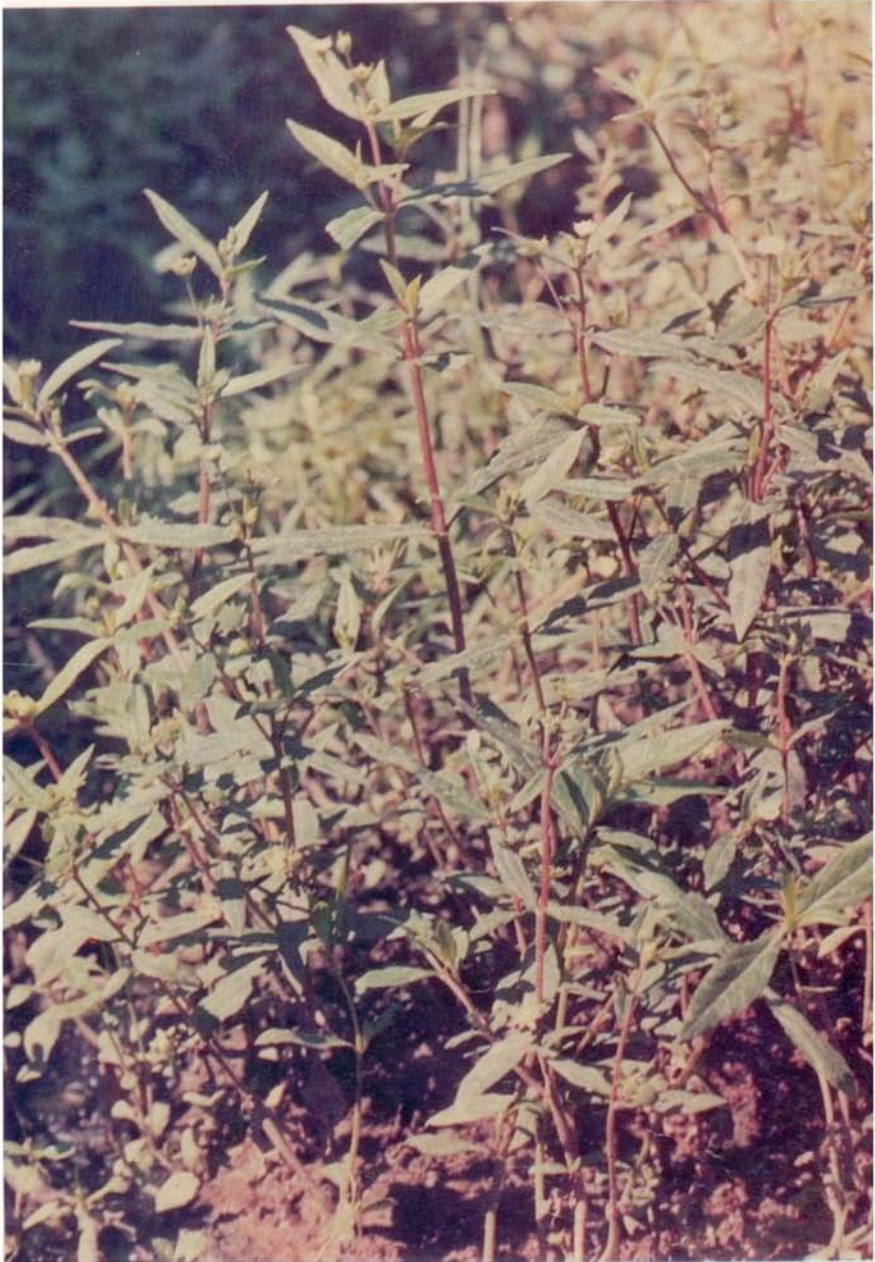

ຕົ້ນ ຫວ້ານກາບຫອຍ
Rhoeo discolor Hance.

ຕົ້ນ ຫ້ອມແກ່ວ

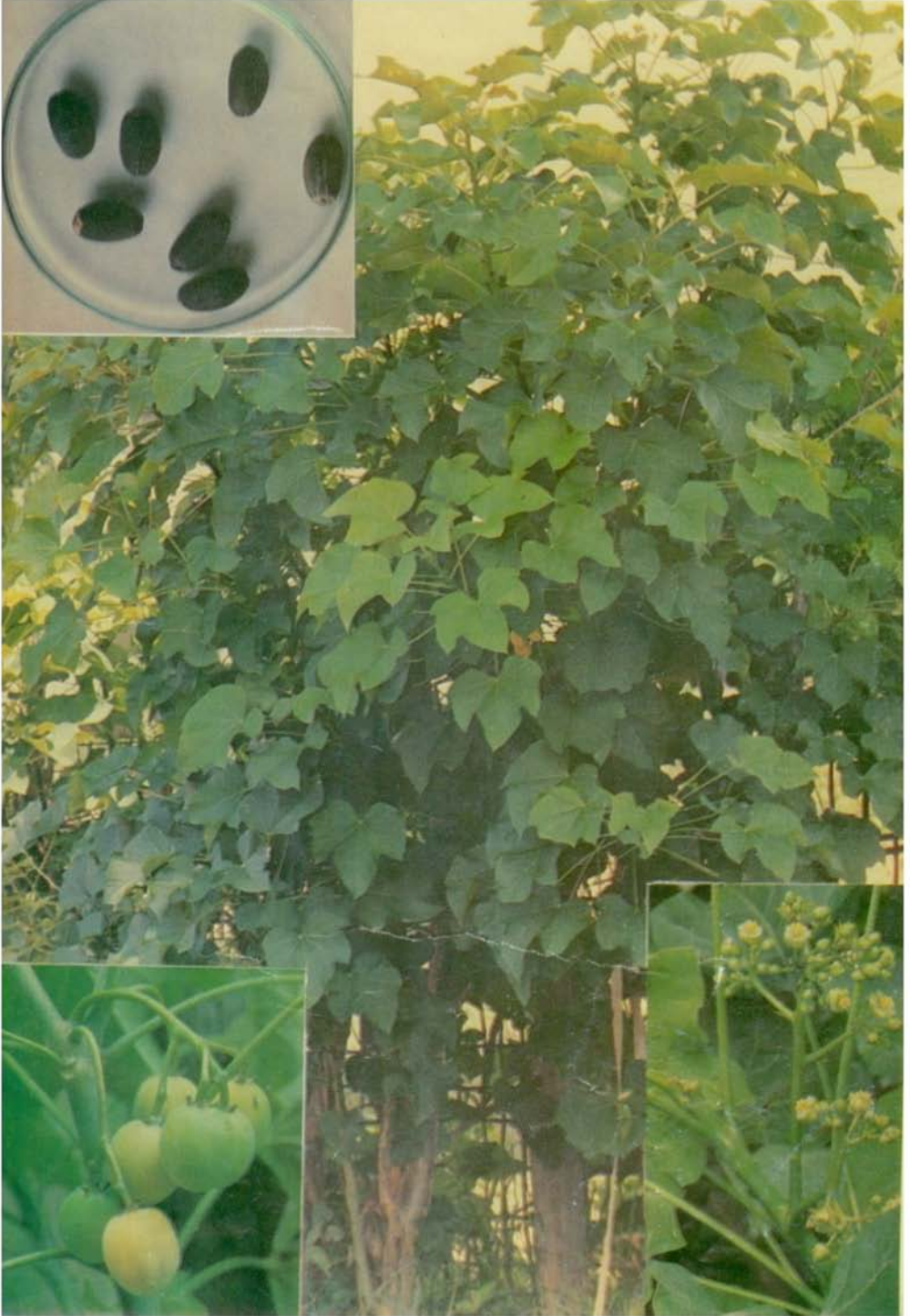
Eclipta prostrata Linn.

ຫຍ້າ ຢາງອີ່ງ
Euphorbia hirta Linn.

ຕົ້ນ ຫມາກເຍົາ

Jatropha curcas Linn.

ຕົ້ນ ຫມາກເຍົາເລືອດ
Jatropha gossypifolia Linn.

ຕົ້ນ ຜັກບົ່ວເລືອດ

Eleutherine subaphylla Gagnep.

ຕົ້ນ ບົວລະພາ

Ocimum basilicum Linn.

ຕົ້ນ ຫຍ້າໜວດແມວ
Orthosiphon stamineus Benth.

ຕົ້ນ ຫວ້ານຫາງແຂ້

Aloe vera (Linn.) Burm.f.

ເຄືອ ເຂົ້າຮໍ

Tinospora crispa Miers ex Hook. f. & Thoms.

ຕົ້ນ ຜັກບ້ວງ

Passiflora foetida Linn.

ຕົ້ນ ຫຼ້າເອັນຍົດ

Plantago asiatica Linn.

ຕົ້ນ ຫມາກພິລາ
***Punica granatum* Linn.**

ຕົ້ນ ຜັກຄາວທອງ
Houttuynia cordata Thunb.

ត្រីង ឆេវ៉ាណិមម៉េង
Scroparia dulcis Linn.

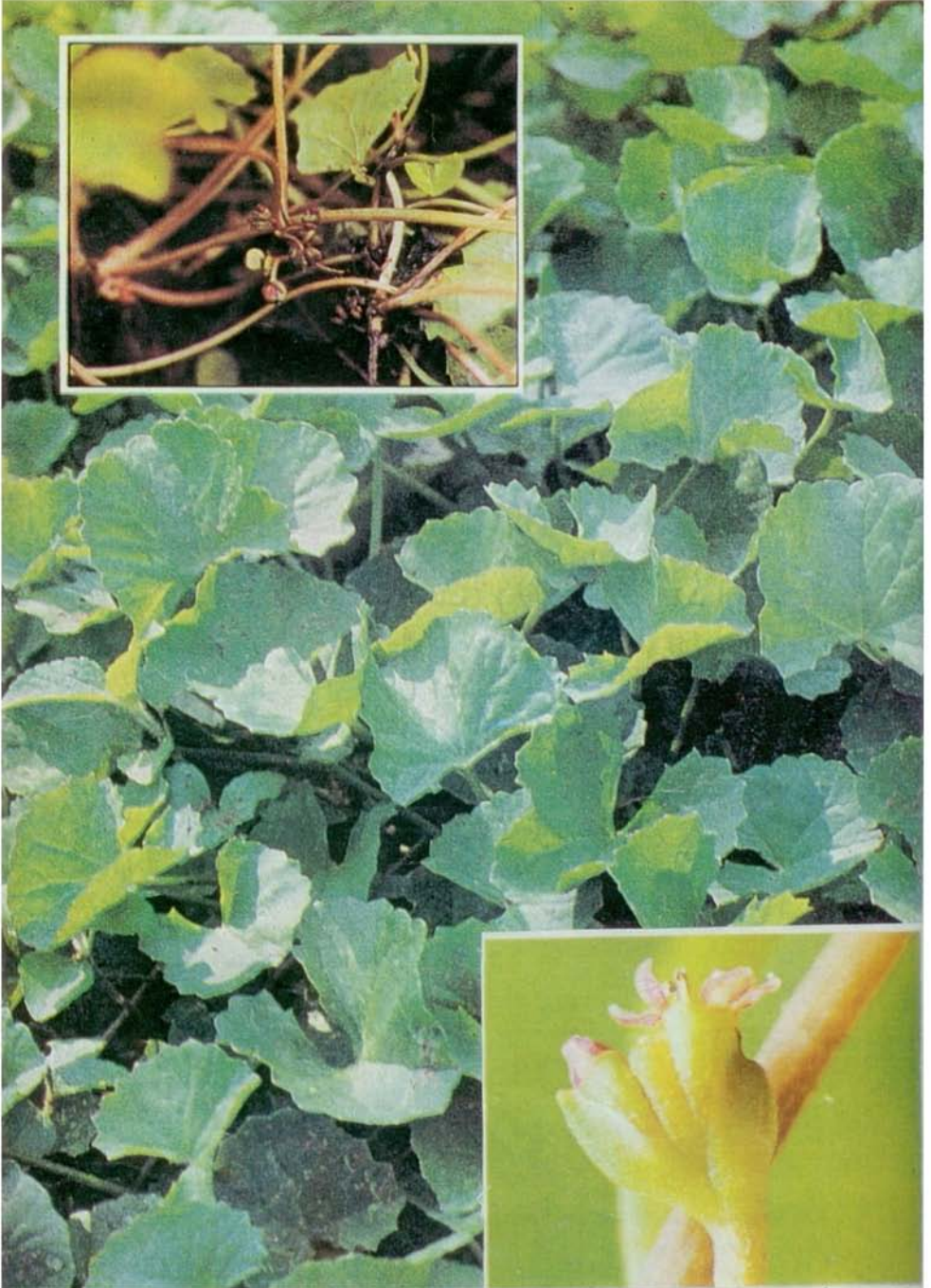

ຕົ້ນ ຫມາກເຂືອບ້າ

Datura metel Linn.

ຜັກ ຫນອກ

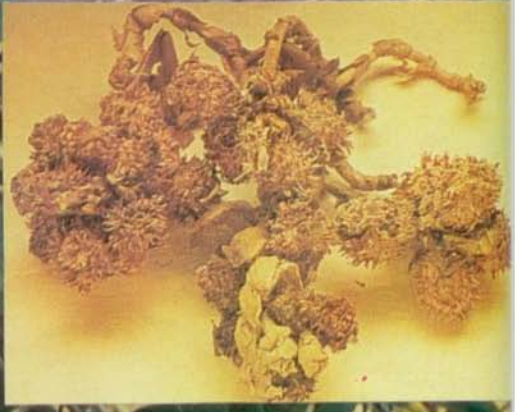
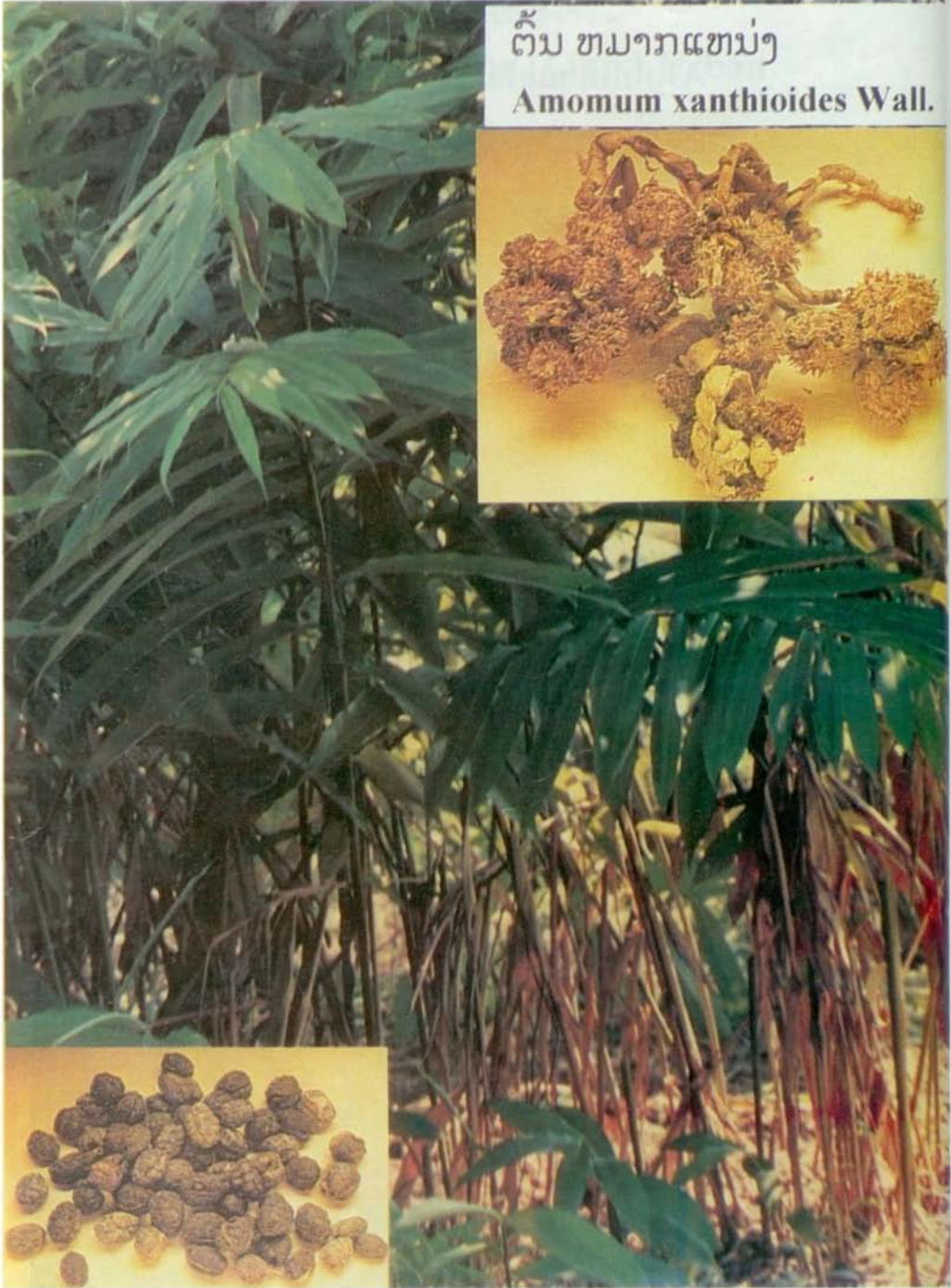
Centella asiatica (Linn.) Urban

ឆ្នាំ ខ្មៅ

Alpinia malaccensis Rosc.

ຕົ້ນ ຫມາກແຫນ່ງ

Amomum xanthioides Wall.

ຕົ້ນ ຂີ້ຫມັນ

Curcuma longa Linn.

ငါးစိ

Zingiber officinale Rosc.

ຕົ້ນ ຫວ້ານໄຟ

Zingiber zerumbet Smith

ບັນນານຸກົມ

1. des ABBAYES, H. et al (1963)
Botanique, Anatomie, Cycle évolutif
systématique, Masson et Cie, Paris
2. ຈຳລອງ ເພັງຄລ້າຍ ແລະ ຫມູ່ຄະນະ
ກ້າວໄປກັບສະຫມຸນໄພ
ປະເທດໄທ
3. ກຽດຕິກະເສດ ການຈະນະພິສຸດ ແລະ ຄະນະ (1988)
4. BAILEY, L.H.(1961)
Manual of cultivated plants
The Macmillian Company, New- York
5. Biology teaching group (1982)
Some common Flora and Fauna in Thailand
Institute for promotion of teaching
Science and Technology
6. Dữ liệu Việt Nam
Nhà xuất Bản Y Học (1972)
7. DELAVEAU, P. et al (1985)
Secrets et vertus des plantes médicinales.
Sélection du Reader's Digest, Paris

8. DHAVADEE PONGLUX, et al (1987)
Medicinal Plants
Victory Power Point Corp., Thailand
9. Đỗ Huy Bích và Bùi Xuân Chửông (1980)
Sổ Tay Cây Thuốc Việt Nam
Nhà Xuất Bản Y Học, Hà Nội
10. ພູມມະຫາ ຈະລຸນ ວະຊິລະລັງສີ ແລະ ຈັນມີ ສິດທິ-
ມະໂນທຳ (1985)
ຕຳລາ ແພດສາດ ພັນເມືອງ ລາວ
ສະພາ ວິທະຍາສາດ ແລະ ເຕັກນິກ ແຫ່ງລັດ
11. ສຸພິດ ອັດສະວະພັນທຸ ທະນະກຸນ
ຄູ່ມື ຫວ້ານທາງຈໍລະເຕັ
ໂຄງການສະຫມຸນໄພເພື່ອການເພິ່ງຕົນເອງ, ປະເທດໄທ
12. ສຸພິດ ອັດສະວະພັນທຸ ທະນະກຸນ
ພື້ນທະລາຍໂຈນ
ໂຄງການສະຫມຸນໄພເພື່ອການເພິ່ງຕົນເອງ, ປະເທດໄທ
13. ສົມສຸກ ມັດສາຊິບ (1985)
ພືດ ສະຫມຸນໄພ ເຫຼັ້ມ I, II, III.
ສຳນັກພິມ ແພວິທະຍາ, ປະເທດໄທ
14. ສົມສຸກ ມັດສາຊິບ (1987)
ພືດ ມີພືດ
ສຳນັກພິມ ແພວິທະຍາ, ປະເທດໄທ

15. Giáo Sư Tiến Sĩ Đỗ Tất Lợi (1986)
 Những Cây Thuốc và vị Thuốc Việt Nam
 Nhà Xuất Bản Khoa học và Kỹ thuật
16. Larsen, K., Larsen, S. et VIDAL, J.E.
 (1980)
 Flore du Cambodge, du Laos et du Vietnam.
 Fasc. 18, p. 79-81, 105-107
 Museum national d'Histoire naturelle,
 Paris
17. LECOMTE, H et al (1930)
 Flore générale de l'Indochine. Tome IV,
 p. 569-572,
 Masson et Cie, Paris
18. LECOMTE, H. et al. (1933)
 Flore générale de l'Indochine. Tome III, fasc. 8,
 p 1087-1090.
 Masson et Cie, Paris
19. LECOMTE, H. et al. (1936)
 Flore générale de l'Indochine. Tome IV,
 fasc. 8, p. 933-934, 939-940
 Masson et Cie, Paris .
20. LECOMTE, H. et al. (1944)
 Flore générale de l'Indochine
 Masson et Cie, Paris
21. ທົ່ງໄຊ ເມມຊຸນທິດ
 ການປູກ ຂົງ
 ໂຄງການຫນັງສື ກະເສດຊຸມຊົນ

22. ລີນາ ພູພັດທະນະພິງ (1983)
ສະຫມຸນໄພ ໄທ ເຫຼັ້ມ 3, ຫນ້າ 224-225, 248-249, 264-265.
ກົມປ່າໄມ້ ປະເທດໄທ.
23. Lê Trần Đức (1986)
Trồng Hái và Dùng Cây Thuốc
24. ລີນາ ພູພັດທະນະພິງ (1983)
ສະຫມຸນໄພ ໄທ ເຫຼັ້ມ 5, ຫນ້າ 669, 683-685.
ກົມປ່າໄມ້ ປະເທດໄທ.
25. PETELOT, A. (1953)
Les plantes médicinales du Cambodge, du Laos et du Vietnam, Arch Rech. Agron. et Pastor. Vietnam, 4 vol., Sâgon.
26. SVENGSUKSA Bouakhaykhone (1987)
Alkaloid plants of Laos with potential value for pharmaceutical purposes.
Institute of Pharmacognosy, Budapest.
27. TARDIEU-BLOT, M.L. and CUSSET, G. (1967)
Flore du Cambodge, du Laos et du Vietnam, fasc. 5, p 24-26, 111-113
Museum national d'Histoire naturelle, Paris
28. SMITINAND, T (1980)
Thai plant name
Royal Forest Department, Bangkok.

29. SMITINAND, T and LARSEN, K (1984)
Flora of Thailand, Vol. 4, part I, p. 67-69
The Forest Herbarium, Royal Forest
Department, Bangkok
30. VIDAL, J.E. (1962)
Noms vernaculaires de plantes en usage
au Laos.
Ecole française d'extrême-Orient, Paris.
31. VIDAL, J.E. (1963)
Les plantes utiles du Laos, Journ. Agric. trop. Bot.
Appl. (Paris).

ພິມທີ່ໂຮງພິມແຫ່ງລັດ
ພິມຄັ້ງທຳອິດ ຈຳນວນ 1.000 ເຫລັ້ມ
ເລກທະບຽນ 13/ ພຫປ 231195

